

Ilustrita Oficiala Radikaro Esperanta por Lernanto

Baza Radikaro Oficiala
de Akademio de
Esperanto kun difinoj

Pli ol 500 bildoj

Difinoj nur per radikoj,
kiuj estas difinitaj

Pentuvio

Luiz Portella

ILUSTRITA
OFICIALA
RADIKARO
ESPERANTA
por
LERNANTO

Eldonejo Pentuvio
www.pentuvio.com/ep
Braziljo — 2008

Difinoj Luiz Portella surbaze de ReVo, BER kaj OVO

Bildoj Elisa Simas kaj Luiz Portella

Provlego Esperantistoj

Kovrilo Luiz Portella surbaze de arto de rgesthuizen

Kompostita de Pentuvio

© ĉiuj rajtoj ĉe Luiz Portella

— vi **ne** rajtas liveri ĉi pdf-dosieron.

— vi **ne** rajtas printi ĉi verkon.

Libro plene kreita per **GNU/Linux**.

ISBN 978-85-60661-05-3

ReVo estas komune verkata kreskanta vortaro ĉe reta-vortaro.de/

BER estas Baza Esperanta Radikaro de Wouter F. Pilger.

OVO estas Oportuna Vortaro de Ordinara Esperanto de Vilho Setälä.

rgesthuizen metas liberajn bildojn ĉe openclipart.org/

Dankoj — T_EX-familio, Inkscape kaj aliaj GNU-aĵoj — uloj ĉe ReVo

— uloj ĉe debian-esperanto diskut-listo — uloj ĉe Inkscape Brasil diskut-

listo — Eurípedes Barbosa ĉe Biblioteko de BEL (Brazila Esperanto-Ligo)

— Luciano Silva ĉe Libroservo de BEL — Elisa Simas pro la speciale

malaltaj prezoj de la bildoj — uloj ĉe TeX-BR diskut-listo — mia familio!

unua eldono: 3.000 ekzempleroj

rekta metodo

Antaŭparolo

Teksto venos.

Klarigoj

Grupoj: Ilustrita OREL grupigas la radikojn kiel BER: “La *Baza Radikaro Oficiala* havas naŭ grupojn, laŭ ofteco kaj utilo. La finaĵojn, prefiksojn kaj sufiksojn, do la vort-konstruajn *ilojn*, mi apartigis en grupon 0.”

0 iloj

1-9 radikoj laŭ ofteco kaj utilo

X aldonoj

* plej oftaj kaj utilaj radikoj (grupoj 0-6)

Aliaj indikoj

(*Apis*) scienca nomo de besto, vegetalo, ...

   : bildo

(**b**) pĝ xx : vidu bildon en la paĝo xx

(**b**) umo : vidu bildon ĉe la vorto “umo”

(**d**) umo : vidu la difinon ĉe la vorto “umo”

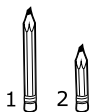
(*tr*) transitiva verbo

(*ntr*) netransitiva verbo

(*x*) transitiva kaj netransitiva verbo

prep. : prepozicio

-o, -a, -e

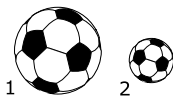
1 alta kraĵono
2 malalta kraĵono

1 larĝa strato
2 mallarĝa strato

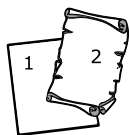
1 dika libro
2 maldika libro

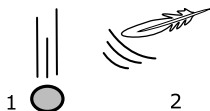
1 granda pilko
2 malgranda pilko

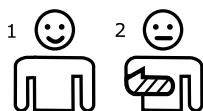
1 longa maniko
2 mallonga maniko

1 nova papero
2 malnova papero

1 ŝtono rapide falas
2 plumo malrapide
falas

1 li bone fartas
2 li malbone fartas

1 forte venti
2 malforte venti

-o → afero;
-a → kvalito por afero;
-e → maniero agi.

esti, stati, -n

Esti kaj stati estas netransitivaj, ili ne petas akuzativon (-n).

ŝi estas homo

ĝi estas hundo

ŝi statas laca
ŝi estas bela

ĝi statas atenta
ĝi estas fidela

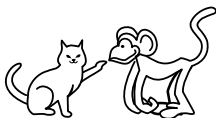
Bati estas transitiva, ĝi petas akuzativon (-n).

~~kato batas simio~~

simio batas katon
katon batas simio
katon simio batas
batas katon simio
...

kato batas simion
simion batas kato
...
...
...

lernu per bildoj

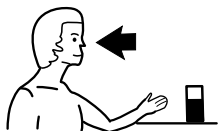
li trinkos akvon

li trinkas akvon

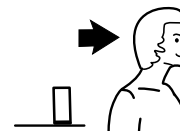
li trinkis akvon

trinkonto

trinkanto
trinkanta knabo

trinkinto

trinkota akvo

trinkata akvo

trinkita akvo

tabelo de pronomoj

	?	nesciata	➡	0	la tuto	precize.
(aĵo parte konata)	kiu	iu	tiu	neniu	ĉiu	Osama bin Laden
(aĵo nekonata)	kio	io	tio	nenio	ĉio	militisto
(kvalito)	kia	ia	tia	nenia	ĉia	religiema
(loko)	kie	ie	tie	nenie	ĉie	en Usono
(tempo)	kiam	iam	tiam	neniam	ĉiam	en 2001
(maniero)	kiel	iel	tiel	neniel	ĉiel	per aviadiloj
(kaŭzo)	kial	ial	tial	nenial	ĉial	pro venĝo
(posedo)	kies	ies	ties	nenies	ĉies	de A.A. kaj U.A.
(kvanto)	kiom	iom	tiom	neniom	ĉiom	ĉ. 3.000 mortoj

1- Usono estas lando en nordo de Ameriko.

2- A.A. = American Airlines; U.A. = United Airlines

3- "kio estas tio?" oni tute ne konas pri kio temas.

4- "kiu (homo) venis?" oni konas, ke temas pri homo.

5- "kiun paĝon vi legas?" oni konas, ke temas pri paĝo.

6- "kio/ĉio/tio/nenio/ĉio paĝo" ne estas ebla; "... -io -o ..." ne estas ebla.

prepozicioj

al	anstataŭ	antaŭ	malantaŭ	apud
ĉe	ĉirkaŭ	da	de	dum
ekster	el	en	ĝis	inter
je	kontraŭ	krom	kun	laŭ
malgraŭ	per	po	por	post
preter	pri	pro	sen	sub
super	sur	tra	trans	

~~Mi fermas la pordon de la ĉambro.~~

Mi fermas la pordon de la ĉambro.

Post la prepozicioj **al, da, de, dum, el, ĝis, je, kun, laŭ, per, por, pri, pro** kaj **sen** tute **ne eblas** uzi akuzativon.

Post la aliaj oni ĝenerale **ne uzas** akuzativon. Eblas uzi akuzativon post iuj prepozicioj por signali almoviĝon:

La kato saltas sur la lito. (la kato estas sur la lito kaj saltas)

La kato saltas sur la lito. (la kato ne estas sur la lito kaj saltas al nova loko, kiu estas sur la lito)

Eblas uzi akuzativon post iuj prepozicioj por specialaj sencoj:

“Pedro manĝas pomon anstataŭ piron.” kaj

“Pedro manĝas pomon anstataŭ piro.” havas saman signifon.

“Jules batas Paŭlon anstataŭ Leandro.” kaj

“Jules batas Paŭlon anstataŭ Leandron.” tute ne havas samajn signifojn.

Se vi ne povas kompreni tion, demandu al via instruisto aŭ ĉe

<http://grupoj.literaturo.com/>

14a regulo el *Fundamenta Gramatiko*:

Ĉiu prepozicio havas en Esperanto difinitan kaj konstantan signifon, kiu fiksas ĝian uzon; sed se ni devas uzi ian prepozicion kaj la rekta senco ne montras al ni, kiun prepozicion ni devas preni, tiam ni uzas la prepozicion **je**, kiu ne havas memstaran signifon; ekz. ĝoji je tio, ridi je tio, enuo je la patrujo, malsana je la okuloj.

vortpartoj

bo-	dis-	ek-
eks-	ge-	mal-
mis-	pra-	re-

-aĉ-	-ad-	-aĵ-	-an-	-ar-	-ĉĵ-
-ebl-	-ec-	-eg-	-ej-	-em-	-end-
-er-	-estr-	-et-	-id-	-ig-	-iĝ-
-il-	-in-	-ind-	-ing-	-ism-	-ist-
-nj-	-uj-	-ul-	-um-		

krom pluraj neoficialaj. Ili estas uzataj memstare: ulo, eta, ido ktp.

ig — uzata ĉe netransitiva verbo la rezulto estas transitiva verbo.

1) La knabo dormis.

2) Ŝi dormigis la bebon (= Ŝi igis la bebon dormanta)

iĝ — uzata ĉe transitiva verbo la rezulto estas netransitiva verbo.

1) Li movas la seĝon al alia flanko.

2) La branĉoj de la arbo moviĝas.

Oni povas kombini vortparton kun radiko aŭ:

— radikon kun radikon:

poŝtelefono: telefono, kiun oni kunportas en poŝto.

— prefikson kun radiko:

alveni: veni al la celo. "La instruisto ĵus alvenis."

subaĉeti: akiri ies favoron per kaŝa mondonaco.

numeroj, monatoj kaj tagoj

0	nul	1	unu	2	du	3	tri
4	kvar	5	kvin	6	ses	7	sep
8	ok	9	naŭ	10	dek	11	dek unu
12	dek du	20	dudek	50	kvindek	100	cent

200	ducent	1.000	mil	1.000.000	miliono
1a	unua	1/2	duono	2 kune	duope
2a	dua	1/10	dekono	2x	duobla, du foje

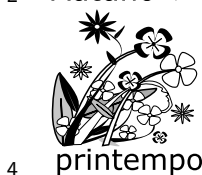
unu jaro estas 12 monatoj

01a: januaro (31 tagoj)	02a: februaro (28 aŭ 29 tagoj)
03a: marto (31 tagoj)	04a: aprilo (30 tagoj)
05a: majo (31 tagoj)	06a: junio (30 tagoj)
07a: julio (31 tagoj)	08a: aŭgusto (31 tagoj)
09a: septembro (30 tagoj)	10a: oktobro (31 tagoj)
11a: novembro (30 tagoj)	12a: decembro (31 tagoj)

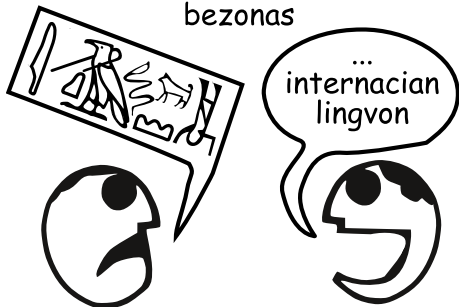
unu semajno estas 7 tagoj

2a: ludo	3a: mardo	4a: merkredo
5a: ĵaŭdo	6a: vendredo	7a: sabato
		1a: dimanĉo

dimanĉo estas tago por ripozo.

internacia komunikado
bezonas

lernu Esperanton per
www.lernu.net

Projekto **Al Ĉiu Lernanto Unu Vortaro**
venos dum 2008 en
<http://www.literaturo.com/vortaro/>

A

-a* finaĵo por adjektivoj (alta, monda, bela)⁰

abelo eta besto (insekto), kiu produktas mielon (*Apis*)⁸

abio pingloarbo (*Abies*)⁷

abomeno malamego ĉu pro fizika ĉu pro morala kialo⁸

aboni (*tr*) ade ricevi, laŭ kontrakto, gazeton, servon ktp⁸

abrikoto flavoranga frukto de abrikotujo (*Prunus armeniaca*)⁹

abrupta malagrable subita⁹

absoluta senkondiĉa, malrelativa⁹

abstini (*ntr*) ne permesi al si, pro principo, iajn plezurigajn agojn (manĝi, trinki, fumi, ktp)⁹

absurda kontraŭa al la komuna saĝo (la ideo pri la senfina movo estas absurda)⁹

abunda estanta en pli ol sufiĉa kvanto⁷

acida kun akra gusto, kiel citrono⁷

-aĉ- vortparto esprimanta malbonecon, malbonan kvaliton (malbela, maltaŭga domo: domaĉo)⁹

aĉeti* (*tr*) akiri per mono (oni vendas ion, mi aĉetas ĝin)³

-ad-* vortparto esprimanta daŭran agon aŭ ripetigon (lernado, pafado)⁰

adapti (*tr*) taŭgigi ion⁹

adiaŭ vorto por saluto je foriro⁷

adicii (*tr*) aldoni, kunigi nombrojn en unu solan ($1 + 1 = 2$)⁸

adjektivo vorto esprimanta kvaliton⁸ (**v**) -a

administri (*tr*) zorgi pri aferoj de entrepreno aŭ persono⁸

admiri (*tr*) miri pro beleco aŭ superereco⁸

admoni (*tr*) kuraĝigi per parolo al ago aŭ al plenumo de devo⁸

adopti (*tr*) laŭleĝe alpreni iun kiel sian propran filon aŭ filinon⁸

adori (*tr*) amegi; respektigi kiel dion⁹

adreso* precizaj indikoj por atingi iun aŭ ion⁵

adverbo nevariebla vorto esprimanta lokon, tempon aŭ manieron⁹ (**v**) -e

advokato jura reprezentanto kaj defendanto ĉe juĝdiskutoj⁸

aero* spirebla nesimpla gaso, kiu ĉirkaŭas la teron⁴

afabla* plaĉa per ĝentileco, agrablaj vortoj kaj komplezoj³

afero* io ajn en la mondo, konkreta aŭ abstrakta²

afiŝo sciigo al la publiko sur papero kaj ordinare gluita sur muro⁸

aflikti (*tr*) morale suferigi⁹

afranki (*tr*) pagi sendkoston⁸

Afriko mondoparto sude de Eŭropo⁹ (**b**) pĝ 96

agento peranto, ĝenerale dungita por peri difinitan aferon⁹

agi* (*ntr*) fari ion⁵

agiti (*tr*) moveti rapide kaj ripete⁹

aglo rabobirdo (*Aquila*)⁷

agordo ĝustigi aparaton, muzikilon ...⁷

agrabla* plaĉa, kiu donas plezuron (agrabla vetero)⁴

aĝo* kiomo de la tempo, ekde la naskiĝo⁴

ajlo bulba kreskaĵo

kun akraodoro (*Allium sativum*)⁹

ajn* vorteto, kiu almetiĝas apud vortoj demandaj aŭ sendifinaj por insisti pri la nedifiniteco¹

-aj-* vortparto esprimanta ion, kion oni povas tuŝi (estaĵo, manĝaĵo)⁰

aĵo konkreta afero, io tuŝebla^x

akademio societo pri iu temo⁹

akceli (*tr*) plirapidigi⁸

akcento plilaŭtigo de voĉo sur difinita parto de vorto⁹

akcepti* (*tr*) konsenti ricevi ion, kion iu donas aŭ proponas⁴

akcidento malfeliĉa okazaĵo⁷

akcio atesto pri partopreno en la kapitalo de financa societo⁹

akiri* (*tr*) havigi al si⁶

akno eta kaj ruĝa ŝvelaĵo sur la haŭto⁹

akompani* (*tr*) esti aŭ iri kun iu aŭ io⁶

akordo sameco de sentoj aŭ opinioj inter personoj⁹

akra* tranĉa aŭ pika⁶

akrido saltinsekto, kiu muzikas kaj

mangas kreskaĵon (*Acridium*)⁹

akso rekta linio, ĉirkaŭ kiu turniĝas korpo⁹

aktiva agema, laborema⁹

akto parto de teatraĵo; oficiala atesto⁹

aktoro teatra aŭ kina ludisto⁹

aktuala nuntempa⁹

akurata okazanta je ĝusta tempo⁸

akuzativo -n^x (**b**) pĝ 08 (**v**) -n

akuzi (*tr*) kulpigi⁹

akvo* fluaĵo el riveroj kaj maroj (H_2O)³

al* prep. esprimanta direkton (rigardi al la strato)¹

alarmo signalo por anonci danĝeron⁹

alaŭdo birdo (*Alauda*)⁹

albumo bindaĵo en formo de libro, por konservi notojn, fotografiaĵojn ktp⁸

aleo vojo en ĝardeno aŭ parko⁹

alfabeto listo da ĉiuj literoj de iu lingvo (a, b, c, ĉ, d ...)⁹

algo kreskaĵo vivanta en aŭ sur akvo⁹

alia* alia aĵo = ne tiu aĵo²

alkoholo esenca parto de brando, vino kaj aliaj ebriigaj likvaĵoj (C_2H_5OH kaj aliaj OH)⁸

almenaŭ* vorto por diri "ne malpli ol"¹

almozo mondonaco, monhelpo al malriĉulo⁸

alta* vertikale granda² (**b**) pĝ 07

alterni (*ntr*) sekvi laŭvice unu la alian (la sezonoj alternas)⁹

aludi (x) nerekte paroli pri iu aŭ io⁹

alumeto ligna peceto,
kiu ekbrulas per frota-
do⁷

aluminio arĝentkolora malpeza me-
talo (*Al*)⁹

amara maldolĉa por la gusto⁹

amaso* multnombra, ĝenerale sen-
orda aro⁴

amatoro neprofesiulo⁹

ambasado ambasadora aro de dele-
gitoj⁹

ambasadoro plej alta reprezen-
tanta de iu ŝtato ĉe alia ŝtato⁹

ambaŭ* unu kaj alia kune¹

Ameriko mondoparto okcidente de
Afriko kaj Eŭropo⁹ (**b**) pĝ 96

ami* (*tr*) havi koran inklinon por
iu²

amiko* persono, kiu estas korigita
kun alia pro inklinio sed ne pro
seksamo, nek pro familianeco²

amplekso grado de grandeco⁸

ampolo eta botelo por kelkaj celoj⁹

amuzi* (*tr*) agrable distri kaj gaj-
igi⁵

-**an*** vortparto esprimanta mem-
brecon (afrikano, estrarano)⁰

anaso naĝbirdo **(b)→**
(*Anas*)⁸

anekdoto mallonga,
sprita rakonto⁹

angilo serpentosimila manĝebla fi-
ŝo (*Anguilla*)⁹

angulo* grado de malfermo
inter du linioj aŭ muroj,
kiuj tuŝas unu la alian⁴

anĝelo loĝanto en
ĉielo, ĝi povas helpi
teranojn⁸

animalo vivulo, kiu ne estas kres-
kaĵo, ĝi kapablas senti kaj sin
movi⁸

animo* nekorpora parto de la homo,
iuj taksas ĝin senmorta⁵

ankaŭ* vorto por diri "kaj plie",
"same", "egale kiel aliaj" (ankaŭ
mi ploris)¹

ankoraŭ* ĝis la nuna momento; de-
nove, ree, plue¹

anonci* (*tr*) publike sciigi⁶

ansero naĝbirdo simila ta-
men pli granda ol anaso
(*Anser*)⁹

anstataŭ* prep. por diri: en la loko
de, en la rolo de, en la funkcio de¹

-**ant*** vortparto por diri, ke la ago
plu daŭras, rilate al kiu agas:
manĝanto estas tiu, kiu manĝas⁰

(**b**) pĝ 09

antaŭ* prep. por diri: en tempo
pli frua; en loko fronte al io¹

aparato kunaĵo de objektoj aŭ in-
strumentoj servanta por plenumi
ion (telefono, televidilo ...) ⁷

aparta* malkuna⁴

apartamento komforta loĝejo⁸

aparteni* (*ntr*) esti ies posedaĵo;
esti parto de io⁶

apenaŭ* vorto por diri "ne pli mul-
te ol", "preskaŭ ne" (ŝi apenaŭ
aŭdis vin)¹

aperi* (*ntr*) sin vidigi⁴

aperturo malfermaĵo⁹ **(b)→**

apetito deziro manĝi⁸

aplaŭdi (x) montri per batado de unu mano kontraŭ alia aprobon⁹

apliki (tr) uzi por praktiko teoriajn sciojn⁹

apogi* (tr) subteni por ke io ne falu⁶

apostolo unu el 12 vokitoj de Kristo⁹

apoteko ejo por kuraciloj, kie oni vendas aŭ disdonas ilin⁸

aprilo* la kvara monato de la jaro⁵

apro sovaĝa porko (*Sus scrofa*)⁹

aprobi* (tr) opini ion bona⁶

apud* prep. esprimanta proksimecon¹

-ar-* vortparto esprimanta kolekton da samspecaj aĵoj, kiu formas unu apartan tuton (stelaro, homaro)⁰

araneo venena insekto, kiu teksas reton (*Aranea*)⁸

aranĝi* (tr) meti laŭ ĝusta ordo; pretigi (aranĝi kongreson)⁵

arbitra libervola, senkontrola⁹

arbo* ligna daŭra kreskaĵo kun alta trunko³

arda varmega⁸

arĝento* valora metalo (*Ag*)⁵

arko parto de kurbo, precipe de cirklo⁸

armeo organizita aro de militistoj de iu ŝtato⁷

armi* (tr) provizi per armiloj, tio estas, per diversaj iloj por atake vundi, mortigi ktp⁶

armo* (en praEsperanto ĉi vorto signifas armilon)⁶

arterio tubeto, kiu kondukas la sangon el la koro ĝis ĉiuj partoj de la korpo⁹

artiko loko, kie kunligiĝas du ostoj aŭ membroj, tiel ke ili povas moviĝi unu rilate al alia⁹

artikolo teksto en gazeto; gramatika difinilo (la vorteto *la*, en Esperanto)⁷

arto* tuto de scioj kaj reguloj akirita per studo, uzebla por iuj rezultoj³

-as* finaĵo por verboj, kiam temas pri la nuna tempo (vi legas)⁰ (b) pĝ 09

asekuri (tr) garantii per kontrakto kontraŭ monata pagado, ke se okazos akcidento, tiam venos mono por pagi la perdon⁸

assembleo kunsido por oficialaj decidoj⁹

aserti (tr) firme certigi⁹

asfalto nigra planko por stratoj⁹

asisti (tr) pro ofica devo ĉeesti por helpi profesoron, pastron, kuraciston⁹

asocio grava societo⁸

aspekti (ntr) ŝajni⁷

-at-* vortparto por diri, ke la ago plu daŭras, rilate al kiu ricevas la agon: vidato estas tiu, kiun oni vidas⁰ (b) pĝ 09

ataki* (*tr*) komenci batalon kontraŭ malamiko⁶

atendi* (*tr*) resti ĝis iu alvenos aŭ io okazos³

atenta* turnanta kaj fiksanta siajn mensajn kapablojn al io⁴

atesti (*tr*) certigi ion, ĉar oni vidis, aŭdis aŭ spertis tion⁸

atingi* (*x*) veni ĝis iu loko aŭ rezulto⁵

Atlantiko parto de la oceano⁹ (**b**) pĝ 96

atomo tre eta ero de la aĵoj⁹ (b)→

aŭ* vorteto uzata por elekto: ĉu vi trinkos teon aŭ kafon?¹

aŭdaca ege kuraĝa, maltima⁹

aŭdi* (*tr*) uzi la orelojn³

aŭgusto* la oka monato de la jaro⁵

aŭskulti* (*tr*) atenti por aŭdi⁴

Aŭstralio lando oriente de Afriko⁹ (**b**) pĝ 96

aŭto = aŭtomobilo⁸

aŭtobuso granda aŭtomobilo; pluraj personoj povas uzi ĝin samtempe⁷

aŭtomato maŝino kapabla mem regi ĉiujn, aŭ almenaŭ iujn, siajn funkciojn⁷

aŭtomobilo motora veturilo, kutime kun kvar radoj, por stratoj⁸

aŭtoritato influo bazita je respektos⁸

aŭtoro verkinto; kreinto⁹

aŭtuno* sezono post somero kaj antaŭ vintro⁴ (**b**) pĝ 13

avantaĝo tio, kio donas ian superecon; tio, kio enhavas pli grandan utilon⁹

avara* tro ŝparema⁶

aveno greno (*Avena*)⁹

aventuro neatendita kaj riska neordinara okazaĵo⁷

avenuo larĝa strato⁸

averti* (*tr*) antaŭsciigi kaj atentigi iun pri io⁶

aviadilo veturilo

por la ĉielo (b)→

(aviad/il/o)⁸

avida fortege deziranta ion⁸

avo* patro de patro aŭ patro de patrino⁴

azeno* besto simila al ĉevalo (*Equus asinus*)⁵

Azio mondoparto oriente de Eŭropo⁹ (**b**) pĝ 96

B

babili (*x*) paroli intime⁷

bacilo speco de bakterio kun formo de bastono⁹

bagatelo afero ne grava⁹

baki (*tr*) kuiri per varmo, ne per flamo⁸

bakterio ege eta vivaĵo kiu kaŭzas putradon, puson kaj diversajn malsanojn⁹

balai* (*tr*) purigi per speciala ilo⁶ (balailo (b)→)

balanci (*tr*) movi ion tiel, ke ĝi al-terne leviĝas kaj malleviĝas⁸

balbuti (*tr*) malklare paroli pro nevolaj haltoj kaj ripetoj⁹

baldaŭ* post mallonga tempo¹

balo festo por danci⁹

balono malrapida flugilo, kiu flugas pro mal-libera malpeza gaso⁷

baloti (*ntr*) voĉdoni; (*tr*) elekti iun por posteno⁹

bambuo altegaj varmlandaj herboj (*Bambusa*)⁹

banano frukto el bananujo, kun flava ŝelo kaj ete dolĉa blanka karno (*Musa*)⁹

bandaĝo tuko por protekti vundon⁹

bani* (*tr*) meti iun aŭ ion en akvon por lavado⁵

banko entrepreno por financo kaj mono⁷

banto ornama nodo⁹

bapti (*tr*) oficialigi alvenon de iu al religio; doni nomon⁹

barakti (*ntr*) forte movi siajn brakojn kaj kruojn por sin liberigi⁸

barbiro ulo, kiu samtempe estas razisto, kombisto kaj har-tondisto⁹

barbo* haroj de vango kaj mentono⁶

barelo ligna ujo por likvaĵo⁸

barko eta veturilo por akvo, kiu ne havas ĉambron⁹

baro* io, kio malhelpas trairon aŭ agadon⁶

basko pendanta parto de vesto⁹

bastono* eta stango, ĝenerale el ligno, por helpi piediron⁶

batali* (*ntr*) peni venki iun⁴

bati* (*tr*) forte frapi³

bazaro vendejo kun pluraj diversaj sendependaj vendobudoj⁸

bazo malsupra parto de aĵo; ĉefa parto de ideo⁸

bebo infaneto⁸

bedaŭri* (*tr*) esti malfeliĉa pro okazaĵo aŭ perdo⁶

beko* malmola parto de buŝo de birdo⁶

bela* havanta kvalitojn, kiuj plaĉas al vidado aŭ aŭdado²

bendo aĵo kaj longa kaj mallarĝa⁹

beni (*tr*) peti dion gardi ion aŭ iun⁸

benko* meblo por sidi⁵

benzino likvaĵo (el petrolo) kiu movigas motoron⁸

bero ia ajn eta karneca
frukto⁷

besto* animalo, kiu ne
estas homo⁴

beto manĝebla kreskaĵo,
uzata ankaŭ por pro-
dukti sukeron (*Beta*)⁹

betulo arbo kun hela
ŝelo, kun tre flekseblaj
branĉoj (*Betula*)⁸

bezoni* (*tr*) esti en situacio, kiu
postulas ion³

biblioteko librejo, kie eblas legado
aŭ prunto de libroj⁸

biciklo veturilo kun
du radoj, movata
per la kruroj⁸

bieno kampara ter-posedaĵo⁷

biero alkohola trinkaĵo el greno
(ĝenerale kun 5% de alkoholo)⁷

bifsteko maldika ros-
tita tranĉaĵo da bo-
va viando⁹

bildo* videbla aspekto de aĵoj, vera
aŭ fotografita, pentrita ktp (ĉe
biciklo estas bildo de biciklo)³

bileto (plej ofte pagi-
ta) papero por uzi
ion (eniri kinejon,
vojaĝi per aviadilo)⁷

bindi (*tr*) kudri foliojn de libro, kaj
surmeti al ĝi rigidan kovrilon⁹

birdo* besto kun du piedoj, flugiloj
kaj plumoj (*Aves*)³ (**b**) anaso,
hirundo, korvo

blanka* kun koloro de neĝo aŭ lak-
to³ (**b**) pĝ 100

blasfemi (*tr*) diri ofendajn vortojn
al dio aŭ pri dio⁹

bleki (*ntr*) krie (valida por bestoj,
por pluraj bestoj estas speciala
vorto: boji, muĝi ...)⁹

blinda sen vid-kapablo⁷

bloko granda kaj peza maso da
materialo⁹

blonda kun haroj kies koloro estas
inter ora kaj flava⁷ (**b**) pĝ 100

blovi* (*ntr*) ekmovi
la aeron per buŝo;
(*tr*) per buŝo puŝi
la aeron sur aŭ en ion⁶

blua* kun koloro de la ĉielo kiam
ne estas nuboj⁴ (**b**) pĝ 100

bluzo vestaĵo por la supra parto de
la korpo⁸

bo-* vortparto kiu indikas parence-
con pro edziĝo (bofilo: edzo de
filino; bopatro: patro de edzo aŭ
edzino)⁰

boato barketo⁸

boji (*ntr*) hunde bleki⁸

boli* (*ntr*) esti iĝanta
de likvaĵo al gaso (ak-
vo bolas je 100 °C)⁶

bombono frandaĵo⁸

bona* kun ĝustaj ecoj²
(**b**) pĝ 07

bonvoli afable konsenti (bon/vol/
i)⁹

bordo* strio da tero ĉe akvo⁴

bori (*tr*) fari mal-
largan truon per
speciala ilo⁸

borso kunveno de komercistoj, kasisistoj kaj aliaj personoj, kiuj komercas valorpaperojn aŭ diversajn varojn.⁹

botolo* vazo ĝenerale vitra kun mallarĝa kolo por teni likvaĵon⁶
(b) vino

boto alta ŝuo⁷ (b)→

bovlo vazo sen kolo⁹

bovo* granda mambes-to bredata por vian-do kaj lakto (*Bos*)⁵

braceleto ornamaĵo por la brako (brak-ringo)⁹

brako* supera membro de homo, kie estas la mano⁴

brakumi (*tr*) ĉirkaŭigi ion per ambaŭ brakoj (brak/um/i)⁸

branĉo* neĉefa supera parto de arbo; parto de la tuto⁶
arbo kun kvar branĉoj (b)▲

brando alkohola trinkaĵo kun pli ol 35% de alkoholo⁹

brasiko diversforma kreskaĵo (*Brassica*)⁷

brava ege lerta kaj sen-tima ĉe iu ajn situacio⁸

bredi (*tr*) vivigi malliberajn bestojn por homa uzo⁹

bremso ilo por haltigi aŭ malrapidigi maŝinon⁸

breto horizontala tabulo por lasi aĵojn sur ĝi⁷

brido rimeno por la kapo de bestoj, per kiu oni kondukas ilin⁹

briko ŝtono aŭ kvazaŭ ŝtono per kiu oni faras murojn⁷

brili* (*ntr*) ete lumi⁴ (b)→

brokanti (x) vendi uzitajn aĵojn por plua uzado⁹

bronzo metalo, miksaĵo de kupro (*Cu*) kaj stano (*Sn*)⁹

broso* ilo por purigi meblojn aŭ kombi harojn⁶

broŝuro maldika presaĵo ne bindita (ilustrita OREL estas broŝuro)⁸

brovo arkoforma haroj super la okulo⁸

brui* (*ntr*) fari sonojn, kiuj estas nek muzikaĵo nek parolo (maro bruas, infano plore bruas)⁴

bruli* (*ntr*) finiĝi (esti konsumata) per fajro³

bruna* kun koloro de ĉokolado⁵
(b) pĝ 100

brusto* parto da la korpo, ekde la kolo ĝis la ventro⁵

bruto kvarpieda paŝtobesto (bovo, ĉevalo, porko ktp)⁹

bubo petola knabeto⁸

buĉi (*tr*) mortigi bruton por manĝado⁹

budĝeto antaŭ kalkulo pri en- kaj el-spezoj⁹

budo simpla ĉambro ne por loĝi (telefonbudo, butika budo)⁸

bukedo fasko da floroj⁹

buklo volviĝanta fasketo da haroj⁹

buko ilo por fiksi zono⁹

bulbo dika subtera parto de iuj kreskaĵoj (beto, cepo ...)⁹

bulko eta pano⁹

bulo io ajn kun formo de globo (bulo el viando, neĝo, papero)⁷

bulteno regule aperanta informilo⁹

bulvardo larĝa strato por promeni⁸

burĝo urbano nek riĉa nek malriĉa⁷

burĝono ŝvelaĵo en kreskaĵo, kiu fariĝos folio aŭ floro⁹

buŝo* truo en kapo de homo aŭ besto, per kiu ĝi manĝas³

butero* graso el lakto⁵

butiko vendejo⁸

butono* ornamaĵo por fermi veston⁶

C

cedi (*ntr*) ne kontraŭstari; transdoni posedaĵon aŭ rajton al alia persono⁸

celo* tio, kion oni celas⁴; **celi** havi volon realigi, atingi

cemento ĉefa substanco por kunigi brikojn kaj do fari murojn kaj domojn⁸

cent* 100¹; **ducent** 200; **tricent** kvar 304

centimetro mezur-unuo de longo, kiu estas centono de metro (0,01 metro)⁹

centralo ĉefa nodo en iu ajn reto (telefon-centralo ktp)⁹

centro la mezo de cirklo, aĵo aŭ loko⁷

cepo kreskaĵo, kies bulbo estas uzata kiel legomo (*Allium cepa*)⁹

cerbo organo en la kapo, per kiu vi pensas⁸

certa* eco de io, pri kio tute ne estas dubo³

cervo besto kies viro havas grandajn kornojn (*Cervus*)⁹

cetera* ĉiu restanta, ĉiu alia; ĉiu, kiun oni ankoraŭ ne menciis⁵

cifero* aro da signoj por nombroj (1 2 3 4 5 6 7 8 9 0)⁶

cigaredo tabako volvita en papero por fumado⁷

cigaro tabako volvita en tabak-folio por fumado⁹

cigno granda, ĝenerale blanka naĝbirdo kun longa kolo (*Cygnus*)⁹

cikado insekto kiu muzikas (*Cicada* kaj aliaj)⁹

cikatro signo de vundo post resaniĝo⁹

ciklo vico de fenomenoj, kiu ripe-
tiĝas en sama ordo⁷

cikonio granda birdo
kun longaj kruroj
(*Ciconia*)⁹

cinamo ŝelo de cinamujo, uzata
kiel spico (*Cinnamomum*)⁹

cindro griza restaĵo de brulado⁹

cirkelo ilo por desegni cirkloj⁹

cirklo ebena ronda kurbo⁹

cirkonstanco situacio de
afero kunligita al alia
afero, kiu okazas⁸

cirkulero sciiga letero sendita al
pluraj personoj⁹

cirkuli (*ntr*) rond-ire moviĝi⁹

cirkvito aro de vojoj, tra kiu tra-
fluas elektro⁹

ciro pasto por briligti kaj protekti
ŝuojn el ledo⁹

citi (*tr*) ripeti vortojn aŭ tekston
de iu alia; mencii⁸

citrono frukto de citro-
nujo, ov-forma kun
hele flava ŝelo (*Citrus medica*)⁷

civila ulo, kiu estas nemilitista,
nereligista kaj nepolitikista⁹

civilizi (*tr*) morale, intelekto kaj so-
cie mildigi⁸

civito aro de ŝtatoj kun politikaj
rajtoj el la tuta ŝtato⁹

ĉagreni (*tr*) kaŭzi malplezuron al
iu⁸

ĉambro* aparta ejo de domo, dis-
igita per muro, kun pordo al eks-
tero aŭ/kaj al alia ĉambro²

ĉapelo* kap-vesto kun
ĉirkaŭrando; "^^" sur
literoj kiel ĉ, ŝ ktp⁴

ĉapitro* ĉiu parto de libro, kun
aparta titolo aŭ/kaj numero⁶

ĉapo senranda
kap-vesto⁷

ĉar* vorteto por klarigi ion: "pro
tio, ke" (mi ridas, ĉar vi grimac-
as)¹

ĉarma plaĉa kaj loga⁷

ĉaro malnova

veturilo ti-
rata de be-

sto por batalo; ŝarĝ-veturilo⁹

ĉarumo eta ĉaro kun unu rado, kiu
estas puŝata de homo (ĉar/um/
o)⁹

ĉasi* (*tr*) postkuri beston por ĝin
kapti⁶

ĉe* prep. esprimanta proksimecon
(sidi ĉe la fenestro)¹

ĉeesti (x) esti en iu loko, kiam io
okazas (ĉe/est/i)⁹

ĉef* vortparto por diri ke io es-
tas la plej grava aŭ alt-ranga
(ĉefurbo, ĉefministro ktp)⁰

ĉeko papero, kiu raj-
tigas iun ricevi mo-
non el la banko⁸

ĉelo ĉambreto por unu persono;
ero de vivanta teksaĵo⁹

ĉemizo* maldika vesto por la supra parto de la korpo⁶

ĉeno ligilo el kunligitaj ringoj⁸

ĉerizo bongusta ruĝa frukto el ĉerizujo (*Prunus avium*, *Prunus cerasus*)⁸

ĉerko kesto, en kiu oni metas mortinton⁹

ĉerpi (*tr*) preni likvaĵon el iu loko; elpreni, eltiri⁸

ĉesi* (*ntr*) ne esti plu, ne agi plu, interrompiĝi⁵

ĉevalo* besto kvarpieda uzata kiel tir- kaj rajd-besto (*Equus caballus*)³

ĉi* vorteto esprimanta proksimecon¹

ĉia* de ĉiu speco, de ĉiu kvalito¹

ĉial pro ĉia kaŭzo⁹

ĉiam* en ĉiu tempo¹

ĉie* en ĉiu loko¹

ĉiel* laŭ ĉia maniero⁶

ĉielo* spaco super ni, kie estas la steloj³

ĉies de ĉiu; kiu apartenas al ĉiu⁹

ĉifi (*tr*) malorde kunpremi aŭ faldi⁹

ĉifono eluzita ŝtofo aŭ vestaĵo⁷

ĉio* ĉiuj aferoj; la tuto¹

ĉiom la tuta kvanto⁹

ĉirkaŭ* prep. signifanta "en ĉiuj flankoj de"¹

ĉiu* sen escepto¹

-ĉj- vortparto esprimanta karecon (por viro) (patro = paĉjo; Petro = Peĉjo)⁹

ĉokolado dolĉa manĝaĵo el kakao kaj sukero⁷

ĉu* vorteto por enkonduki demandon: ĉu vi komprenas? ĉu li venos?¹

D

da* prep. uzata por mezuro (glaso da vino, 60 paĝoj da teksto)¹

daktilo frukto de daktilujo (*Phoenix*)⁹

danci* (*ntr*) movi sin, siajn brakojn kaj krurojn laŭ muzikaĵo⁶

dando viro, kies ĉefa zorgo estas vesti laŭ modo⁹

danĝero* ebleco de malbono, de malfeliĉo⁵

danki* (x) (iun aŭ al iu) montri sin feliĉa pri io³

dato preciza tempo: 2007/09/23⁷

daŭri (*ntr*) ade esti, ne ĉesi⁷

daŭro* tempo dum kiu io okazas⁴

de* prep. esprimanta posedon, devenon, kaŭzon kaj komencan punkton en la tempo aŭ spaco (dentoj de leono; de la patro mi ricevis libron; li paliĝis de timo; de hodiaŭ ĝis morgaŭ)¹

debeto ŝuldo de kliento ĉe komercisto⁹

decembro* la lasta monato de la jaro⁵

deci (*ntr*) agi laŭ la ĝeneralaj kutimoj, moroj⁹

decidi* (*tr*) difini kion fari; fiksian opinion aŭ volon⁵

dediĉi (*tr*) tute fordoni al; diri, ke oni kreis ion por iu⁸

defendi* (*tr*) protekti kontraŭ atako⁶

deficito sumo, kiu mankas por ke la enspezoj egalu la elspezojn⁸

degeli (*ntr*) malglaciigi, malfrostigi, fluidigi⁸

deĵori (*ntr*) plenumi sian servon laŭ difinita tempo⁹

dek* 10¹

deklari (*tr*) oficiale, publike aŭ formale sciigi⁸

deklivo surfaco ne horizontala, tamen ne vertikala⁷

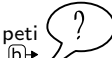
dekoracio ornamaĵo de ĉambro aŭ loko⁸

dekstra* flanko (en Esperanto vi legas de la maldekstra al la dekstra flanko)³

delegi (*tr*) sendi iun kiel reprezentanton⁸

delikata* facile rompebla; milde impresanta niajn sentumojn⁶

deliri (*ntr*) esti malsana, tiel ke oni diras, vidas aŭ aŭdas malrealajn aferojn⁹

demandi* peti ?
informon²

densa* tia, ke ĝiaj eroj tre proksimas unu al alia⁶

dento* malmolaĵo en nia buŝo⁴

denunci (*tr*) sciigi policon pri krimo⁹

dependi (*ntr*) esti subigita sub ies volo aŭ povo (de/pend/i)⁸

deponi (*tr*) lasi ion ĉe iu por dumtempa gardado; meti monon en bankon laŭ kondiĉoj⁹

deputi (*tr*) elekti kaj sendi iun kiel reprezentanton al parlamento⁹

des vorteto uzata antaŭ pli aŭ malpli responde al ju por montrrilaton (ju pli oni posedas, des pli oni avidas)⁷

desegni* (*tr*) fari bildon per krayono⁶

deserto postmanĝaĵo, ofte dolĉa⁸

destini (*tr*) decidi celon⁸

detalo malgranda parto de io⁸

deteni (*tr*) teni malproksima; malhelpi, malpermesi (de/ten/i)⁹

determini (*tr*) precize difini ion antaŭe ne difinita aŭ ne konata⁹

detrui (*tr*) nuligi, malkonstrui⁷

devi* (*tr*) ne povi ne fari²

devontigi (*tr*) ligi iun per promeso, ke tiu nepre faros (dev/ont/ig/i)⁹

dezerto regiono,

kie preskaŭ ne estas akvo, kreskaĵo aŭ loĝanto⁷

deziri* (*tr*) voli havi aŭ fari ion²

diablo supernatura estaĵo, estro de la malbonaj spiritoj⁸

dialogo interparolado⁹

dianto herbo kun belaj floroj (*Dianthus*)⁹

dieto manĝomaniero difinita de kuracisto⁹

difekti (*tr*) malbonigi⁷

diferenci* (*ntr*) esti malsama⁶

defini (*tr*) precize klarigi, priskribi la signifon de vorto, ideo ktp⁷

digesti (*tr*) pri-labori manĝaĵon en stomako, por ke ĝi iru al la sango⁹

dika* granda laŭ la dimensio diko, granda laŭ volumeno⁴ (**b**) pĝ 07

dikti (*tr*) diri ion, por ke iu alia skribu ĝin⁹

diligenta laborema, efika kaj rapida en sia laboro⁷

dimanĉo* la unua tago de la semajno, inter sabato kaj lundo⁵

dimensio jen konataj dimensioj: longo, larĝo, alto ...⁹

dio* supernatura estaĵo, estro de la bonaj spiritoj⁴

direkto* vojo laŭ rekta linio⁴

direktoro estro de laborejo⁷

diri* konigi sian penson per vortoj²

dis-* vortparto esprimanta malkuniĝon al pluraj direktoj⁰

disko plata, ronda aĵo⁸

diskuti (*ntr*) interŝanĝi malsamajn ideojn⁷

disponi (*x*) havi ion por laŭvola uzado⁹

disputi (*ntr*) malamike diskuti⁸

distanco longo inter du punktoj⁷

distingi (*tr*) rimarki diferencon inter aferoj⁸

distri (*tr*) amuzi; deturni la atenton⁷

distribui (*tr*) disdoni, disporti⁸

diveni (*tr*) malkovri hazarde⁷

diversa* malsamspeca (mal/sam/spec/a)⁴

dividi (*tr*) disigi, partigi; ($8/2 = 4$)⁷

do* vorteto esprimanta konkludon (mi bone manĝis, do mi satas)¹

dogano imposto kiam varo eniras ŝtaton⁹

doktoro* la plej alta titolo en universitato⁶

dokumento atesto, kiun registaro postulas (stir-atesto, identig-atesto ktp)⁹

dolĉa* kun gusto kiel sukero³

doloro* tre malagrabla korpa sento⁴

domaĝi (*tr*) deziri ŝpari, ne elspezi, ne difekti ion⁷

domaĝo perdo aŭ difekto, kiun oni ne volus suferi⁷

domo* loĝejo³

donaco* io senpage donita por plezuro⁵

doni* (*tr*) havigi al iu²

dorloti (*tr*) (iun) fari ĉion, kion tiu petas aŭ volas⁹

dormi* (*ntr*) kuŝi senage³

(*v*) sonĝi, lito

dorno pikilo de kreskaĵo aŭ alia aĵo⁹

dorso* malantaŭa parto de la homa korpo, aŭ supra parto de la besta korpo⁵

doto havaĵo por geedziĝo⁹

dramo teatraĵo; tre emociiga okazaĵo⁸

drapo teksaĵo el lano⁸

drato metala fadeno⁷

dresi (*tr*) instrui beston⁹

droni (*ntr*) nevole subakviĝi⁷

du* 2¹

dubi* (*x*) ne esti certa pri io; ne scii, ĉu io estas vera aŭ ne⁴

dum* prep. "en la sama tempo" (dum la parolado li dormis)¹

dungi (*tr*) kontrakti laboriston⁸

duŝo ŝprucigo de akvo sur korpon⁸

E

-e* finaĵo por adverboj (amike, rapide, varme)⁰

ebena* kun ĉiuj punktoj en sama nivelo, sen altaĵoj aŭ malaltaĵoj⁶

-ebl* vortparto esprimanta, ke io povas esti farata (manĝebla = oni povas manĝi tiun; videbla = oni povas vidi tiun)⁰

ebria konfuzita de alkoholo⁸

-ec* vortparto esprimanta kvaliton aŭ staton (soleco, moleco)⁰

eĉ* surprize ankaŭ; ne nur sed plie¹

eduki* (*tr*) instrui por la vivo⁶

edzo* viro laŭleĝe ligita al virino³

efektiva* kiu reale ekzistas, ne nur ŝajna⁵

efekto forta impresio⁹

efiki* (*ntr*) havi realan rezulton⁵

-eg* vortparto esprimanta tre altan gradon de grandeco aŭ fortenco (granda domo = domego; forte plui = pluvegi)⁰

egala* tute sama⁵

egoisto persono kiu ame zorgas nur pri si mem (ego/ist/o)⁹

eĥo ripetigo de sono pro reflektito⁹

-ej* vortparto esprimanta lokon (loko por dormi = dormejo; loko por loĝi = loĝejo)⁰

ek* vortparto esprimanta subitan komencon (ekridi, ekvidi ...)⁰

ekipi (*tr*) havigi al iu/io ĉiujn necesajn ilojn⁹

eklezio religia organizaĵo⁹

ekonomio scienco pri produktado kaj disdividado de la riĉaĵoj⁸

ekrano ebena surfaco uzata por vidigi bildojn⁹

eks- vortparto esprimanta, ke oni forlasis profesion, staton (eksprezidanto, eksfocisto)⁹

eksciti (*tr*) kaŭzi agon jen laŭ morala jen laŭ fizika vidpunkto⁷

ekskursi (*ntr*) fari longan plezuran aŭ esploran promenadon aŭ vojaĝon⁷

ekspedi (*tr*) sendi al difinita adreso⁹

eksperimento metoda provo por kontroli aŭ pruvi ion⁸

eksplodi (*ntr*) subite, forte diskrepi⁸

ekspluati (*tr*) uzadi ion, kaj valorigi ĝin por sia profito; tro profiti el ies laboro, kun maljusta pago⁹
eksporti (*tr*) vendi varojn al alia lando por revendado⁹

ekspozicio publika prezentado de diversaj produktoj de industrio aŭ de arto⁹

ekster* prep. esprimanta malinter-non (mi staras ekster la domo)¹

ekstrema en la fino, en la plej malproksima; ĉe la plej alta grado⁸

ekvatoro imagita linio, kiu disdividas teron en nordo kaj sudo⁹ (**b**) pĝ 97

ekvilibro stato, kiam io estas senmova malgraŭ fortoj, ĉar la fortoj nuligas unu la alian⁸

ekzakta sciencce ĝusta⁹

ekzameni (*tr*) detale esplori; provi per demandoj la sciojn de kandidato⁷

ekzekuti (*tr*) leĝe mortigi krimulon⁹

ekzemplo* io, kion oni imitu; praktiko⁴

ekzerci (*tr*) lertigi per praktiko⁷

ekzisti* (*ntr*) esti en nuntempo kaj realo⁵

el* prep. esprimanta: movon eksteren (veni el nordo); antaŭan staton (veki el dormo); kaŭzon de sento aŭ ideo; devenon (doni al iu el sia pano); materialon (plekti kronon el floroj)¹

elasta kun kapablo ŝanĝi sian formon per prema aŭ tira forto, tamen reveni al sia normala formo kiam la forto ĉesas⁹

eldoni (*tr*) publikigi kaj vendigi ian aĵon verkon (el/don/i)⁹

elefanto la plej granda surtera mamulo vivanta en Afriko (*Loxodonta*) kaj Azio (*Elephas*)⁸

eleganta bonguste vestita⁸

elekti* (*tr*) preni unu el du aŭ el multaj⁴

elektro formo de energio, kies vojoj estas dratoj⁷

elektroniko branĉo de fiziko, kiu studas cirkviton; teĥniko pri kreado de cirkvito⁹

elemento baza parto aŭ substanco de tutaĵo⁹

elturniĝi (*ntr*) eliri el malfacila situacio per sia lerto (el/turn/iĝ/i)⁸

-em-* vortparto esprimanta inklinon (laborema, manĝema)⁰

emajlo malmola vitrosimila kovraĵo (natura kovraĵo de dento, ornama kovraĵo de ungo, protekta kovraĵo de poto ktp)⁹

embaraso malfacila situacio; ĝeno al la movoj⁷

emerito (ofte maljuna) laboristo, kiu ne plu laboras kaj ricevas pension⁹

eminenta supera pro sia rango, merito aŭ scio⁸

emocio kortuŝo⁸

en* prep. por diri "interne de" pri loko, tempo kaj situacio¹

-end-* vortparto esprimanta, ke tion oni devas fari (*legenda*, *diskutenda*)⁰

energio fonto de forto⁷
enigmo malklara afero; malfacila proponata demando por diveno⁸
enketi (x) esplori opinion, okazaĵon per demando al iu⁹
entrepreni (tr) komenci gravan taskon; gvidi komercejon aŭ industrion⁸
enui (ntr) malplezuri pro senintereso aŭ manko de okupo⁷
envii (x) deziri havi tion, kion alia posedas⁸
epidemia malsano samtempe atakanta multajn personojn en unu loko⁹
epoko grava momento en la historio⁷
-er-* vortparto por indiki "peco da" (sablero, neĝero)⁰
erari* (ntr) malbone fari, malĝuste fari; malĝuste opinii⁴
escepti (tr) intence preterlasi; apartigi kaj ne konsideri⁸
esenco tio, kio konsistigas la propran naturon de io⁸
eskapi (x) sukcese eviti per forkuro⁹
Esperantisto tiu, kiu parolas Esperanton⁸
Esperanto lingvo proponata kiel internacia, per kiu ĉi libro estas skribita⁸
esperi* (x) kredi, ke tio, kion oni deziras, realiĝos⁴
esplori (tr) atente rigardi por ekoni ion nekonatan aŭ kaŝitan⁷
esprimi (tr) montri ion de si mem per vortoj, gestoj aŭ iu ajn rimedo⁷

establi (tr) fondi kaj aranĝi organizadon⁹
esti* (ntr) ekzisti, troviĝi, esti²
estigi (tr) fari, ke io estu, kaŭzi, formi, produkti (est/ig/i)⁹
estimi* (tr) alte taksi ies moralan aŭ spiritan valoron⁵
estingi* (tr) ĉesigi bruladon; ĉesigi lumadon⁶
estro* homo kiu gvidas, regas (urbestro, ŝipestro)⁰
-et-* vortparto esprimanta tre malaltan gradon de grandeco aŭ forteco (dometo, urbeto)⁰
etaĝo samnivela parto de domo⁷
etapo vojo inter du haltoj⁹
etato tabelo de la nomoj kaj salajroj de oficistoj⁹
etendi (tr) malvolvi, plilongigi al iu direkto⁷
eterna havanta nek komenciĝon nek finiĝon; havanta nenian finon⁷
Eŭropo mondoparto kun plej granda nombro de lando⁹ (**b**) pĝ 96
evento sufiĉe grava okazaĵo⁹
evidenta tiel klara kaj senduba ke ĝi ne bezonas pruvon⁷
eviti* (tr) peni ne renkonti iun; peni ne esti trafita de io⁶
evolui (ntr) iom post iom disvolviĝi, kreski⁷
ezoko manĝebla riverfiŝo (*Esox*)⁸

fabelo fantazia rakonto ofte kun herooj⁹

fabo semo manĝata kiel legomo (*Vicia faba*)⁹

fabriko ejo, kie oni po-grande produktas komercaĵon⁸

facila* senpene, simple farebla²

faco ebena flanko de aĵo (kubo havas ses facojn)⁹

fadeno* longa kaj maldika aĵo, ĝenerale uzata por fari teksaĵojn⁶

fago arbo kun triangulaj nuksoj (*Fagus*)⁹

fajenco tero, per kiu oni faras po-tojn; tiaj potoj⁹

fajfi (x) blovi tra lipoj, beko aŭ spe-ciala ilo por fari akrajn sonojn⁷

fajro* fenomeno, kiu produktas lumon kaj varmon⁴

fako* aparta branĉo de scienco, arto, komerco ktp⁶

fakto* tio, kio efektive okazis aŭ okazas⁶

falĉi (tr) detranĉi herbon kaj gre-non per kurba tranĉilo kun longa tenilo (falĉilo)⁹

faldi (tr) duoble aŭ pluroble fleksi tukon, paperon kaj ĝenerale ion ajn maldikan⁷

fali* (ntr) malleviĝi, iri de supre malsupren pro la propra pezo³

falsa* malvera, falsita⁶

falsi* (tr) trompe ŝanĝi; trompe imiti la ŝajnon de io⁶

fama* tre konata⁶

familiara kvazaŭ el la familio mem; intima⁹

familio* aro formata de la patro, pa-trino kaj infanoj³

fandi (tr) likvigi per varmo⁷

fanfaroni (x) fieri pri io, kion oni ne mem faris; tro laŭdi sin⁸

fantazio krea imag-povo⁹

farbo likvaĵo por ko-lorigi⁸

fari* (tr) estigi; okazigi; doni ian econ; agi²

farmi (tr) lue preni teron aŭ bienon por ĝin kulturi⁷

farti (ntr) esti en bona aŭ malbona stato, rilate al la sano⁷

faruno muelita greno aŭ radiko⁷

fasado fronto de konstruaĵo, kie es-tas la ĉefa enirejo⁹

fasko aro da

longaj kaj

maldikaj

aĵoj, kiam kunligitaj⁷

fasono maniero fari veston⁹

fasti (ntr) dum longa tempo vole ne manĝi⁹

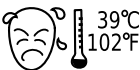
faŭko buŝkavo de sovaĝa besto; iu ajn timiga malfermaĵo⁸

favora helpanta; prezentanta bo-najn kondiĉojn⁷

fazeolo semo man-
ĝata kiel legomo
(*Phaseolus*)⁹

febzo altiĝo de la
korpa tempera-
turo de homo⁸

februaro* dua monato de la jaro⁵

feĉo iu ajn substanco, kiu foje
aperas en fundo de botelo kun
likvaĵo; la plej malbona parto de
io⁹

federacio unuiĝo de ŝtatoj aŭ so-
cietoj⁹

feliĉa* ĝoje kontenta²

felo kruda besta haŭto kun haroj⁸

felto ŝtofo ne teksita⁹

fendi (*tr*) fari fendon⁸

fendo mallarĝa kaj longa truo (tio
aperas en muroj de malnovaj
domoj)⁸

fenestro* aperturo en
muro de domo por en-
iro de lumo kaj aero³

fenomeno natura okazaĵo; ekster-
ordinara afero⁹

feo fabela estaĵo havanta supernat-
urajn povojn⁹

ferio libera tago, kiam laboro ne
estas devigata⁷

fermi* (*tr*) malebligi eniron aŭ el-
iron; ĉesigi³

fero* malmola metalo (*Fe*)⁴

fervora pasie diligenta⁸

festeni (*ntr*) feste manĝi⁸

festi* (*x*) fari agrablajn aferojn pro
io⁴

fi- vortparto esprimanta malesti-
mon kaj abomenon⁹

fi ekkrio esprimanta malestimon
(fi, kiel abomeno!)⁹

fianĉo viro, kiu edziĝos baldaŭ⁷

fidela* kiu ne perfidas; ĉiam agas
kiel amiko⁶

fidi (*x*) plenkredi je la kapablo, ser-
vo aŭ helpo de iu; plenkredi je la
efiko de io⁷

fiera* tre kontenta pri
si kaj pri siaj faroj⁶

figo dolĉa mola frukto
de figujo (*Ficus*)⁹

figuro videbla ekstera formo de
estaĵo aŭ objekto⁷

fikcio kreaĵo de la fantazio⁹

fiksa* nemovebla, senŝanĝa⁵

fiksi* (*tr*) firme senmovigi per ligo,
gluo, najlo aŭ io simila⁵

filmo rakonto rakon-
tita per bildoj, ki-
ujn oni vidas en

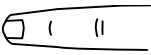
ekrano, kies serio ŝajnigas movon
de la personoj kaj aĵoj en la ra-
konto⁷

filo* virseksa ido³

financo monaj rimedoj⁸

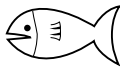
figro* movebla

elstara parto de
mano aŭ piedo³

fini* (*tr*) ĉesi fari; komplete fari²

firma* sekure fiksita; malfacile ŝan-
ĝebla⁶

fiŝo* besto, kiu vivas
en akvo⁴

fiziko scienco pri movo, forto, elek-
tro, varmo, lumo ktp⁸

flago* kolorita tuko
(ĉiu lando havas
sian flagon)⁶

flagri (*ntr*) nekonstante treme bri-
li⁹

flamo hela brilo de gaso en brulo⁷
flanko* dekstra aŭ maldekstra par-
to de iu²

flari (*tr*) senti odorojn per la nazo⁸

flati (*x*) provi plaĉi al iu per troaj
laŭdoj⁹

flava* kun koloro simila al tiu de
oro⁵ (**b**) pĝ 100

flegi* (*tr*) prizorgi malsanulon; pri-
zorgi ion⁶

fleksi (*tr*) kurbigi⁸

fliki (*tr*) ripari truon per speciala
surmeto de io (fliki veston: kudri
pecon de tuko sur truon)⁹

flirti (*ntr*) flugeti; moviĝi tien kaj
reen en la aero; amindumi⁸

floro* kolora parto de
kreskaĵo⁴ (**v**) prin-
tempo

floso kunligitaj arabaj

trunkoj sur rivero,
uzata kiel veturilo⁷

flugi* (*ntr*) sin movi en la aero
(birdo flugas, aviadilo flugas)³

flui* (*ntr*) moviĝi (verbo por lik-
vaĵoj kaj gasoj)⁵

fluido fluaĵo (likvaĵoj aŭ gasoj)⁹

flustri (*tr*) mallaŭte paroli (por ke
ne ĉiuj aŭdu)⁹

foiro granda komerca kunveno⁸

fojno sekigita herbo⁷

fojo* ĉiu el la okazoj, kiam io fa-
riĝas²

folio* verda parto de kre-
skaĵo, per kiu ĝi kaptas
sunan lumon⁵

fondi (*tr*) krei, starigi organizaĵon⁸

fonografo malnova apara-
to por registri kaj aŭdigi
sonojn⁸

fontano ornamaĵo, el kie
akvo ŝprucas⁹ (**b**)→

fonto* origino, deveno; loko, kie
akvo eliras el la tero⁵

for* vorteto esprimanta malape-
ron, malproksimecon, neniigon
(**forpasi**, **foriri**)¹

foresti (*ntr*) esti malproksima, ne
ĉeesti (for/est/i)⁹

forgesi* (*x*) ne plu memori pri; ne
atenti pri⁴

forĝi (*tr*) prilabori metalon per
fajro kaj martelo; pene formi⁷

forko* manĝilo kun pikiloj⁶ (**b**)→

formiko insekto, kiu vivas
sub la tero (*Formica*)⁹

formo* ekstera aspekto²

formulo speciala skribformo en sci-
enco (O_2 , $e = m c^2$)⁹

forno* fajrujo en
domo, per kiu oni
kuiras, bakas aŭ
hejtas⁶

forta* kapabla produkti grandajn
efikojn materiajn aŭ moralajn²
(**b**) pĝ 07

fortika malfacile rompebla, difekte-
bla, venkebla⁷

fosi* (*tr*) fari kavaĵon en la grundo
per demeto de tero⁶

foso* kavaĵo en la grundo (prefere uzu la vorton fosaĵo)⁶

fosto alta, granda peco de ligno aŭ alia materialo, vertikale starigita por subteni ion⁸

fotelo komforta seĝo kun apogilo por la brakoj (brakseĝo)⁹

fotografi (*tr*) fari bildon per la lumo (= foti)⁷

frago ruĝa, bongusta frukto de fragujo, ofte uzata en deserto (*Fragaria*)⁸

frakasi (*tr*) perforte disrompi⁸

frako vira vesto kun du mallarĝaj postaj baskoj⁹ ➞

frambo ruĝa manĝebla frukto de frambujo (*Rubus idaeus*)⁸

frandi manĝi por plezuro, ne pro malsato⁷

frapi* (*tr*) tuŝegi per mano aŭ per io alia⁴

frato* vira ido de samaj gepatroj, rilate al alia ido³

fraŭlo* viro, kiu ankoraŭ ne edziĝis³

frazo kunaĵo da vortoj prezentanta kompletan sencon⁹

fremda* de alia loko; nekonata⁴

freneza mense malsana⁷

freŝa* ne malnova, ĵusa⁵

fripono malhonesta ulo; trompisto⁹

friti (*tr*) kuiri en varmega oleo⁸

frizi (*tr*) beligi la hararon per kombado, tondado ktp⁸

fromaĝo* manĝaĵo el lakto, iuj estas molaj aliaj malmolaj⁶

fronto antaŭa parto de io⁹

frosto forta malvarmo⁷

froti (*tr*) tien kaj reen premŝovi ion sur io (ŝi frostas la manojn pro la frostoj)⁷

frua* okazanta antaŭ la normala tempo³

frukto* manĝebla parto de vegetalo, kiu enhavas semojn³ (**b**) banano, oranĝo, frago

frunto* superokula parto de la vizaĝo⁶

fugi (*x*) forkuri por sin savi de danĝero⁹

fulgo nigraĵo el fumo de fajro, ekzemple en fumtubo⁸

fulmo elektra malŝargo inter nuboj aŭ inter nuboj kaj tero⁷

fumi* (*ntr*) ellasi fumon; (*tr*) ĝui tabakon (fumi cigaredon)⁶

fumo* kvazaŭ nebulo el brulanta aĵo⁶

fundamento bazo de konstruaĵo; bazo⁸

fundo* fina parto de io, plej malproksima de la rigardanto⁵

funebro malĝoja sento pro ies morto⁸

funelo ilo por faciligi verŝadon de likvaĵo en botelon⁹ ➞

fungo estaĵo, kiu kreskas en pu-
traĵo (*Fungi*)⁹

funkcio (de iu) aparta fako, ofico;
(de io) aparta servo⁸

funto mezuro por maso ĉe iuj lan-
doj, ĉirkaŭ 453,6 g en Usono⁸

furaĝo ĉiu rikoltita herbo por nutro
de brutoj⁹

furioza senbride kolera⁹

fuŝi (*tr*) malbone fari ion; difekti⁹

G

gaja* (iu) bonhumora stato; (io)
kun povo igi iun gaja⁴

gajni* (*tr*) akiri aŭ ricevi ion bo-
nan⁴

galo amara likvaĵo el hepato⁹

galoŝo piedvesto, kiu protektas
ŝuojn de malseko⁹

ganto vestaĵo por
la mano⁸

garaĝo konstruaĵo por
aŭtoj, kie oni ŝirmas
aŭ riparas ilin⁸

garantii (x) certigi, ke io oka-
zos sub risko de puno aŭ pago,
se tio finfine ne okazos; preni
respondecon⁸

garbo fasko da falĉita greno⁹

gardi* (*tr*) atenti, zorgi por eviti
danĝeron⁵

garni (*tr*) aldoni ion por ŝirmi
(garni muron per pikilo), kom-
pletigi celon (garni fenestron per
vitraĵo) aŭ ornam⁹

gas* ne solida, ne likva, kiel aero⁶

gasto* vizitanto, kiu senpage res-
tas dum iuj tagoj en hejmo de
alia⁶

gazeto* perioda presaĵo kun nova-
ĵo⁴

ge* vortparto esprimanta kune-
ston de ambaŭ seksoj (**gepatroj**)⁰

gelateno solida sed mola subs-
tanco, uzata en kuirejo⁹

generacio tuto de preskaŭ samaĝaj
homoj⁹

general la plej alta rango de
militistoj⁹

genio tre ege inteligenta ulo⁸

gento popolo samdevena;

popolo havanta difini-

tajn historiajn kaj kul-

turajn tradiciojn⁹

genuo* antaŭa parto de
artiko en kruro⁵

geografio scienco, kiu studas la as-
pekton de la diversaj regionoj de
la tero⁹

gesti (*ntr*) fari movojn per la ko-
rpo por esprimi ion, ĉefe per la
manoj⁸

girlando ornamaĵo el floroj kaj fo-
lio en formo de cirklo⁹

glacio* akvo solidigita per mal-
varmo⁵

gladi (*tr*) glatigi per var-
mega ilo (vestojn ktp)⁸

glas* trinkujo⁴ (**b**) oranĝo

glata tre ebena; facile okazanta⁷

glavo armilo, kiu

konsistas je longa

klingo kaj tenilo⁹

gliti* (*ntr*) facile surŝoviĝi sur glata aŭ grasa supraĵo; perdi la starecon pro la grundo (eble ĉar estas akvo sur ĝi)⁶

globo aĵo kun formo simila al formo de nia planedo Tero⁷

gloro famobrilto; ega admiro⁸

gluo sekiĝema likvaĵo uzata por firme ligi du aĵojn⁷

gluti (*tr*) meti ion tra la gorgo⁸

gobio malgranda ri-verfiŝo (*Gobio*)⁹

golfo parto de maro⁸ (b) 97

gorgo truo ene de la kolo⁷

gracia kun bela formo; plaĉa pro movoj⁷

grado ĉiu el la egalaj dividoj de skalo; mezuro de kvalito, forto⁷

grajno ĉiu frukto de greno (en spiko)⁸

gramatiko reguloj de iu lingvo⁹

gramo mezur-unuo de maso (1 pomo estas ĉirkaŭ 100g)⁹

granda* superanta la ordinarajn dimensiojn² (b) 07

grandioza admire granda⁹

graso* substanco en la korpo de bestoj, ĉefe en la dikaj; simila substanco el aliaj devenoj⁶

grati (*tr*) froti malforte kaj supraĵe per akra aĵo (grati per ungoj la haŭton)⁹

gratuli (*tr*) bondeziri pro iu okazaĵo⁸

grava* kun granda influo; kun grandaj sekvoj²

graveda portanta idon en sia ventro⁹ (b) →

grego brutaro⁹

greno* herbo, kies semoj estas muelitaj por fari farunon (aveno, maizo, tritiko, rizo ktp)⁵

grimaci (*ntr*) fari strangajn movojn per la vizaĝaj muskoloj⁹

grimpi (*ntr*) per piedoj kaj manoj supreniri muron, arbon aŭ ion similan⁷

grinci (*ntr*) akre brui pro frotado de malmolaj aĵoj⁹

gripo malsano, kiam venas kapdoloro, lacego, febro kaj kataro⁹

griza* kun koloro de cindro, simila al koloro de luno (inter blanka kaj nigra)⁵ (b) 100

groto truego, stranga kaverno⁹

grumbli (*ntr*) elbuŝigi malklarajn vortojn pro malkontento⁹

grundo tero laŭ kvalito por kulturo, laŭ firmeco por konstruo aŭ alia uzado⁷

gruo migra birdo kun longaj, maldikaj kruoj kaj kolo (*Grus*)⁹

grupo* aro da samaj aĵoj⁵

gudro nigra glua substanco el karbo⁹

gumo glua suko el iaj arboj⁹

gusto eco de aĵoj, kiun oni sentas per lango⁷

gustumi (*tr*) esplori guston; ĝui guston (gust/um/i)⁹

guto* globeto el likvaĵo;
akvero⁶

gvardio gardistaro⁹

gvidi* (*tr*) montri la vojon ĝustan;
sciigi⁶

Ĝ

ĝardeno* loko, ĝenerale apud domo, kun utilaj aŭ ornamaj kreskaĵoj⁴

ĝemelo iu ajn el du,
aŭ pli ol du, idoj
naskitaj samtempe
el sama ventro⁹

ĝemi (*ntr*) aŭdigi neparolajn voĉsonojn pro doloro⁷

ĝendarmo polica soldato⁹

ĝenerala* neaparta⁶

ĝeni* (x) maloportuni al iu⁶

ĝentila* afabla⁶

ĝermo io tute ne simila al besto aŭ kreskaĵo, kio fariĝos besto aŭ kreskaĵo⁹

ĝi* vorteto por montri ideon, beston, kreskaĵon ... (por montri homon, kiam oni ne konas la sekson) (mi havas hundon, ĝi estas amika)¹

ĝibo dorsa elstaraĵo de iuj bestoj; dorsa elstaraĵo de homo pro malsano⁹

ĝis* prep. esprimanta atingon, kiam ne estas transpaso aŭ preterpaso (*tempo*: mi laboros ĝis la dua horo; *spaco*: ni promenos ĝis la rivero; *mezuro*: 2\$ por manĝo ĝis 500 gramoj; *okazaĵo*: mi dormis ĝis la tondro)¹

ĝoji* (*ntr*) senti vivan plezuron en la animo²

ĝui (*tr*) senti egan plezuron pro la posedo de io⁷

ĝusta* tute ĉe la vero, regulo aŭ celo⁴

H

ha!* vorteto esprimanta surprizon, doloron aŭ, ĝenerale, ian emoci-on¹

hajlo pluvo de glaciigintaj gutoj⁸

haki (*tr*) frapi por tranĉe dispartigi per akra ilo⁷

halo malfermita granda ejo kun tegmento; ĉambrego⁹

halti* (*ntr*) ĉesi agi, iri, moviĝi ktp³

hangaro konstruaĵo por aviadiloj, kie ili estas ŝirmitaj⁹

haringo marfiŝo vivanta en norda Atlantiko kaj amase kaptata (*Clupea harengus*)⁹

harmonio agrablaj samtempaj sonoj; interakordo inter pluraj homoj⁹

haro* kvazaŭ fadeno
sur la haŭto de ma-
muloj, ĉefe en la
kapo³

haŭto* kovraĵo de homa aŭ besta
korpo⁶

haveno loko en bordo de rivero
aŭ maro, kie ŝipoj povas sekure
halti⁷

havi* (*tr*) porti; posedi; esti en in-
terrilato²

havigi (*tr*) doni; liveri (hav/ig/i)⁹

hazardo okazanta sen plano, in-
tenco aŭ volo⁹

he! ekkrio por alvoki atenton⁸

heĝo barilo konsistanta el vivantaj
arbetoj⁹

hejmo* familia domo³

hejti* (*tr*) varmigi ĉambron aŭ lo-
ĝejon per hejtilo⁶

hektaro mezur-unuo por surfaco
egala al 10.000 m²⁹

hela* tre luma; kun koloro pli pro-
ksima de blanko ol de nigro⁴

helikoptero flugapa-
rato pli movoka-
pabla ol aviadilo⁹

helpi* (x) faciligi ies agadon; esti
utila por²

hepato granda organo, kiu sufer-
as kiam oni ade tro trinkas alko-
holon⁹

herbo* kreskaĵo kun
maldika trunko ne-
ligna⁵

heredi (*tr*) laŭleĝe ricevi ion de iu,
kiu mortis⁸

heroldo antaŭanoncanto⁹

heroo ĉefa rolulo en historio⁸

heziti (*ntr*) pro dubo ŝanceliĝi,
halti; ne scii certe, ĉu fari ion, aŭ
ne⁷

hieraaŭ* en la ĵus antaŭa tago, unu
tagon antaŭ la nuna¹

higieno scienco pri la rimedoj por
konservi la sanon⁹

himno kantaĵo kaj ĉefe ties teksto
por honoro ion⁹

hirundo birdo kun longaj
flugiloj (*Hirundo*)⁷

historio* tuto aŭ parto de la oka-
zaĵoj, kiujn travivis la homaro
tra la tempo; scienco, kiu studas
tion⁴

ho!* ekkrio esprimanta surprizon,
indignon, doloron¹

hodiaŭ* en la nuna tago¹

hoko kroĉilo, kaptilo⁸

homo* la nura animalo
rezonkapabla (*Homo*
sapiens)²

honesta* verema, kiu ne trompas⁶

honoro* granda respekto kaj esti-
mo⁶

honti* (x) senti sin malagrabla pro
farado de malbonaĵo⁶

hordeo greno uzata por nu-
tri bestojn aŭ por fari
bieron (*Hordeum*)⁹

horizontalo direkto de ebenaĵo, kie
libera pilko ne kuras⁹

horizonto linio, kie finiĝas nia vid-
kapablo, kaj kie la tero ŝajnas
kuniĝi kun la ĉielo⁹

horloĝo* aparato por mezuri la tempon kaj montri la horojn⁵

horo* mezur-unuo por tempo; 1 tago estas 24 horoj³

hospitalo kuracejo⁸

hotelo domo, kie la vojaĝantoj povas loĝi kontraŭ pago⁷

hufo ungego de diversaj mamuloj, kiu formas piedbazon⁸

humana propra de homoj; posedanta la noblajn kvalitojn de la homo⁹

humida iom malseka⁸

humila malfiera; montranta malfierecon⁷

humoro animstato⁷

hundo* dombesto, kun diversaj aspektoj, uzata por gardado kaj ĉasado⁴

Ĥ

ĥemio scienco pri la konsisto de la aĵoj kaj la fenomenoj ĉe kiuj ŝanĝiĝas ilia interna strukturo⁸

ĥoro grupo da homoj, unusone aŭ plurvoĉe kantantaj⁹

I

-i* finaĵo por verbo⁰

ia* kun nedifinita aŭ nekonata kvalito/speco¹

iafoje de tempo al tempo, en iuj okazoj (ia/foj/e)⁹

ial* pro ia kaŭzo⁶

iam* en ia tute ne difinita tempo¹

-id-* vortparto por indiki ĝeneralan ideon de naskiteco; por indiki ĵus naskiton (ĉevalido)⁰

idealo la plej alta perfekteco neatingebla; nobla celo⁸

identa tute sama⁸

ideo* penso⁴

ie* en iu loko¹

iel* laŭ ia maniero⁶

ies* de iu⁶

-ig-*⁰ (vidu la 12an paĝon)

ignori (tr) ne voli scii; intence ne atenti⁹

-ig-*⁰ (vidu la 12an paĝon)

-il-* vortparto por indiki instrumenton, aparaton aŭ rimedon (hakilo, kuracilo)⁰

ili* persona pronomo de la 3a persono en plurnombro, por ĉiuj genroj: por tiuj (aliaj ol mi aŭ vi), pri kiuj temas la parolo¹

ilustri (tr) ornamati tekston per bildoj aŭ desegnaĵoj rilataj al ĝi⁸

imagi* (tr) kvazaŭ vidi, sed per pensoj⁶

imiti* (tr) agi same, kiel alia persono; fari objekton tute similan al alia objekto⁶

imperio granda plurnacia regno⁸

impeti (ntr) forte kaj vive sin ĵeti antaŭen⁹

impliki (*tr*) malfaciligi aŭ malhelpi la movojn de iu aŭ io per volvado de fadeno; malfaciligi ies agadon kiel ajn⁹

importi (*tr*) venigi komercaĵojn aŭ aliajn aĵojn el eksterlando⁸

imposta deviga pago al la ĝeneralaj bezonoj de ŝtato, urbo ktp⁸

impreso influo farita sur la sentumoj, la koro aŭ la spirito⁸

impulso ekpuŝo de fizika forto⁹

imuna tute ŝirmita kontraŭ malsano⁹

-in-* vortparto por indiki la sekson, kiu naskas idon (bovino)⁰

inciti (*tr*) eksciti ies koleron⁹

-ind-* vortparto por indiki meriton je io (leginda libro estas libro, kiu meritas legadon)⁰

indiferenta (io) prezentanta nenion por prefero, por intereso; (iu) havanta neniun preferon, neniun intereson pri iu aŭ io⁸

indigni (*ntr*) senti kaj ekmontri koleron kaj malestimon pro maljustaĵo⁹

indiki (*tr*) doni bezonatan informon⁹

individuo unu aparta el multaj similaj (homo, besto aŭ kreskaĵo)⁹

indulgi (x) malsevere trakti ies kulpon aŭ pekon⁹

industrio* aparta agado per kiu oni produktas riĉaĵojn el krudaj materioj⁶

infano* homo, kiu ankoraŭ kreskos²

infekti (*tr*) transdoni al iu ĝermojn de malsano⁹

infero loĝejo de diablo⁹

influi (x) morale aŭ materie efiki al iu aŭ io⁸

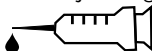
informi* (x) sciigi, konigi⁶

-ing-* vortparto signanta objekton, en kiun unu alia objekto aŭ membro estas parte enigita kaj fiksita (glavingo, ovingo)⁰

ingeniero homo, kiu per helpo de sciencaj metodoj kondukas kaj direktas teĥnikajn laborojn⁸

inciati (*tr*) esti la unua, kiu proponas aŭ faras ion⁹

injekti (*tr*) enŝpruci per speciala ilo likvaĵon aŭ gason en ion⁹

inklina kvazaŭ de sia animo puŝata al io⁸

inko* kolora likvaĵo, per kiu oni skribas⁵

insekto* malgranda besto kun ses piedoj kaj ofte kun flugiloj⁵ (b) formiko, moskito, muŝo

insidi (x) sekrete prepari trompon aŭ malutilon⁹

insigno aĵo uzata por signi portanton, pri rango, aneco ktp⁹

insisti (*ntr*) denove prezenti sian opinion aŭ postulon, pro malsukceso en la antaŭa(j) provo(j)⁸

inspekti (*tr*) kontroli la funkciadon de io aŭ la agadon de iu^x

inspektoro inspektisto⁹

inspiri (*tr*) malrekte igi iun alian pensi pri io, plani ion, fari ion⁹

instali (*tr*) meti ion ien kaj fari ĉion necesan, por ke ĝi bone funkcii⁸

instanco grado de juĝa povo⁹

instigi (*tr*) rekte igi iun alian fari ion⁸

instinkto bazo por agado, kiam temas pri nevolaj aŭ nelernitaj agoj⁷

instrui* (*x*) transdoni al iu sciencajn konojn aŭ utilajn sciojn⁵

instrumento ilo el fabriko (fabrikita)⁸

insulo* terparto, ĉiuflanke ĉirkaŭata de akvo⁶ (**b**) pĝ 97

insulti (*tr*) ofendi per vortoj⁸

-int* vortparto por diri, ke la ago finiĝis, rilate al kiu agas: manĝinto estas tiu, kiu manĝis⁰ (**b**) pĝ 09

intelekto kapablo pensi, kompreni⁸

inteligenta facile komprenanta kaj vigle pensanta⁸

intenci* (*tr*) konscie kaj klare ekvoli fari ion iam; laŭvole fari ion⁵

inter* prep. montranta pozicion (B estas inter A kaj C)¹

interesi* (*tr*) tenadi ies atenton³

intereso* eco de tio, kio interesas; tio, kio interesas³

interna* estanta en io⁴

interpelacii (*tr*) oficiale demandi ministron pri lia regado⁹

interpreti (*tr*) malkaŝi sencon de io; aŭdi iun kaj samtempe voĉe traduki la parolon al alia lingvo por helpi aliulojn⁹

intesto kanalo post stomako por digesto⁹

intima nepublika; en rilato tre amika, konfida, senĝena⁹

inundi (*tr*) akcidente subakvigi⁹

invalido iu, kiu ne plu kapablas plenumi sian laboron⁹

inventi (*tr*) krei, elpensi ion novan⁹

inviti* (*tr*) peti iun, ke ĝi ien venu; peti sen devigo⁵

io* nedifinita afero¹

iom* nedifinita kvanto, grado¹

iri* (*ntr*) moviĝi de iu loko al alia²

ironio moka dirmaniero⁹

-is* finaĵo por verboj, kiam temas pri la pasinta tempo (*vi legis*)⁰ (**b**) pĝ 09

-ism* vortparto esprimanta kutiman agmanieron (*kristanismo*, *alkoholismo*)⁰

-ist* vortparto esprimanta profesion, okupon (*ŝtelisto*, *verkisto*)⁰

-it* vortparto por diri, ke la ago finiĝis, rilate al kiu ricevas agon: vidito estas tiu, kiun oni vidis⁰ (**b**) pĝ 09

iu* nedefinita individuo aŭ aĵo¹

izoli (*tr*) apartigi de la aliaj, tiel ke ne estu kontakto aŭ rilato⁹

J

-j* finaĵo esprimanta pli ol unu (belaj domoj)⁰

ja* vorteto por plifortigi, sendubigi aserton¹

jako* vira vestaĵo⁶ b→

jam* vorteto por diri "tuj depost tiam", "tuj ekde tiam", "antaŭ nun", "antaŭ tiam"¹

januaro* la unua monato de la jaro⁵

jaro* 12 monatoj; 365 aŭ 366 tagoj²

je* pre. uzata en pluraj situacioj (je la tria (horo); je la lasta fojo; preni iun per la mano, je la kolo; la kanalo havas longon je 10 kilometroj)¹

jen* vorteto uzata por anonci ion, pri kio oni atentigas (jen kion mi faros)¹

jes* vorteto uzata por montri konsenton, aprobon, permeson (Ĉu mi povas? Jes, vi povas)¹

jubileo festo por la 100a, 50a aŭ 25a datreveno⁹

ju⁸ (v) des

jugo lignaĵo ĉe kolo de bovoj, por ilin jungi⁹

juĝi* (tr) laŭleĝe decidi ĉu iu estas kulpas aŭ ne; taksio⁵

juki (tr) inciti ies haŭton, tiel ke oni volas sin grati⁹

julio* la sepa monato de la jaro⁵

juna* pli aĝa ol infano, malpli aĝa ol plenkreskulo²

jungi (tr) ligi tirbeston al ĉaro aŭ alia tirota aĵo⁹

junio* la sesa monato de la jaro⁵

jupo virina vesto, kiu kovras la krurojn⁷ b→

juro aro de leĝoj⁸

justa* respektanta egale la rajtojn de aliaj homoj⁴

juvelo tre multekosta ornamaĵo⁸

ĵaluza tro protekti ion pro timo perdi⁸

ĵaŭdo* tago de la semajno inter merkredo kaj vendredo⁵

ĵeti* (tr) formovi de si ion tra la aero en alian lokon³

ĵuri (tr) aserti aŭ promesi kaj garantii per io sankta⁸

ĵurnalo gazeto⁸ b→

ĵus* ĝuste antaŭ nun; ĝuste antaŭ tiam¹

kabano simpla dometo ofte el ligno⁹

kabineto ĉambro por iu intelekta laboro; ministraro⁸

kaĉo manĝaĵo el faruno kaj lakto aŭ akvo; io konfuza⁹

kadro io, kio ĉirkaŭas pentraĵon, spegulon, fenestron ktp⁷

kaduka io, kio baldaŭ falos, baldaŭ estos en ruino⁹

kafo* semgrajnoj de kafujo (*Coffea*); nigra trinkaĵo el tiuj semgrajnoj⁵

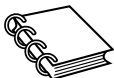
kaĝo portebla aŭ fiksa malliberejo por besto aŭ homo⁹

kahelo rektangula kaj plata aĵo foje kun desegnaĵo, kiu estas uzata por kovri surfacon en domo kaj aliaj lokoj, ĉe naĝejo ili ĝenerale estas bluaĵ⁹

kaj* vorteto por diri "plie, aldone" (akvo kaj vino estas trinkaĵoj)¹

kajero* paperfolioj kunligitaj kvazaŭ aŭ kiel libro, oni mane skribas en ĝi⁶

kajo teraso aŭ alta trotuaro por facila aliro kaj eliro al/el ŝipo aŭ trajno⁸

kajuto kvazaŭ ĉambreto por veturigisto ĉe veturilo⁹

kakao frukto de kakaujo, el kiu oni faras ĉokoladon (*Theobroma*)⁹

kakto kreskaĵo sen folioj, kun pikiloj, kiu tenas akvon (*Cactaceae*)⁹

kaldrono granda ujo por kuiri⁹

kalendaro folio montranta ĉiujn tagojn de monato(j) plej ofte dum unu jaro⁸

kalkano malantaŭa parto de la homa piedo⁸

kalkanumo parto de la ŝuo, kiu protektas la kalkanon (kalkan/um/o)⁹

kalkuli* (*tr*) operacii ($2 + 3$, 4×5 ...); determini kvanton⁴

kalo loko, kie la haŭto fariĝas mal-mola pro frotado, tio okazas ĉefe en mano aŭ piedo⁹

kalsono subvesto uzata sub pantalono⁸ vira kaj ina kalsonetoj:

kalumnii (*tr*) misfamigi iun per mensogaj akuzoj⁹

kamarado kunvivanto; samokupulo⁷

kamelo besto kun ĝibo(j), uzata en dezerto (*Camelus*)⁹

kameno* fajrujo en domo, kiu havas fumtubon⁶

kamiono aŭto por pezaj ŝarĝoj kun 4, 6 aŭ pli da radoj⁸

kampo* terpeco, ebena aŭ preskaŭ ebena, por kreskigo de kreskaĵo aŭ bredado de bestoj²

kanalo konstruita akvovojo, uzata por transportado per ŝipoj; simila konstruo, uzata kiel kondukilo de pura aŭ malpura akvo⁹

kandelo lumigilo, kiu brulas malrapide⁸

kandidato homo, kiu sin proponas por ofico, posteno aŭ titolo⁹

kankro rivera manĝebla dekpieda besto (*Astacus*)⁹

kanti* muziki per sia voĉo³

kanzono versaĵo, plejofte gaja, sprita aŭ moka, kun egalaj partoj kreita por kantado⁸

kapabla* povanta plene fari ion (kiu kapablas fari ion, tiu estas lerta pri tio)⁵

kapitalo tuto de mono kaj aĵoj, kiuj povas venigi monon, posedata de iu⁸

kapo* parto de la korpo ligita al ĝi per la kolo, kie estas cerbo, buŝo, nazo ktp²

kaprica aganta laŭ subita, neantaŭvidebla kaj senkiala volo⁸

kapro* besto kvarpieda (*Capra*)⁶ ➞

kapti* (*tr*) subite preni, ekpreni ion per rapida movo⁴

kara* amata, alte ŝatata⁴

karafo larĝbaza botelo por servado de trinkaĵo dum manĝo⁹

karaktero aro da ecoj mensaj, kiuj konsistigas personecon de homo⁷

karbo* malmola nigraĵo, kiun oni ekhavas el ligno, uzata por hejti⁶

karesi (*tr*) delikate tuŝeti⁸

karnavalo popola festo ĉefe en sudo de Ameriko kaj Eŭropo⁹

karno mola aĵo sub haŭto de animaloj, en homo kaj iuj bestoj ĝi estas ĉirkaŭ la ostoj; mola aĵo sub ŝelo de frukto⁹

karoto manĝebla radiko de kreskaĵo, kiu estas rekomendita por la okuloj (*Daucus carota*)⁷

karpo fiŝo vivanta en malrapida rivero aŭ lago (*Cyprinus carpio*)⁹

karto* eta folio el kartono aŭ plasto por diversaj celoj⁵ ➞

kartono dika papero⁹

kaserolo kuirpoto kun tenilo⁷ ➞

kaskedo ĉapo kun antaŭa elstaraĵo⁹ (b) pĝ 100

kaso monkesto; monaj rimedoj⁸

kastelo luksa kaj sekura domo⁸ ➞

kaŝi* (*tr*) malmontro, ne vidigi, ne sciigi⁴

kaŝtano frukto simila al nukso el kaŝtanoarbo (*Castanea*)⁹

katalogo listo de aĵoj vendataj aŭ tenataj en iu loko⁹

kataro fluaĵo, kiu eliras tra nazo pro malsano, aŭ simila aĵo el alia loko⁷

kategorio grupo da similaj aĵoj aŭ ideoj⁹

kateno ĉeno por mal-liberigi homon aŭ beston⁸

kato* kvarpieda besto, kiu vivas ĉe homo (*Felis silvestris*)⁴

kaŭĉuko elasta gumo⁷

kaŭzo* tio, pro kio io okazas; tio, pro kio io estas aŭ iĝas tia, kiel ĝi estas⁴

kaverno profunda
subtera kavo⁹

kavo malplenaĵo en solida aĵo⁷

kazo ĉiu el la diversaj vortoj por io laŭ sia rolo en lingvo (kato, katon)⁹

ke* vorteto por pluraj celoj (mi diris, ke ...; mi estas furioza, ke ...)¹

keĵlo ilo el ligno aŭ metalo por perforte ŝtopi truon aŭ rigide kunfiksi du partopecojn⁹

kelka* iom da, malmulte da²

kelnero iu, kiu alportas trinkaĵojn kaj manĝaĵojn en restoracio⁷

kelo* subtera ĉambro en domo por restigi vinon, karbon ktp⁶

kerno malmola interna parto de frukto kun karno; ĉefa parto de io⁹

kesto* ujo el ligno, metalo aŭ alia materialo⁶

kia* demando vorto pri kvalito (kia estas la rivero? larĝa); samspeca (... , kia ...)¹

kial* demando vorto pri kaŭzo (kial vi ploras? ĉar mia kapo doloras)¹

kiam* demando vorto pri tempo (kiam vi vojaĝos? je la sekva merkredo); samtempe (... , kiam ...)¹

kie* demando vorto pri loko (kie estas via loĝejo? en Rio); samloke (... , kie ...)¹

kiel* demando vorto pri maniero (kiel vi manĝas? rapide); simile, sammaniere (... , kiel ...)¹

kies* demando vorto pri posedo (kies libro estas tiu? de Mario)¹

kilogramo* mil gramoj (mezurunuo por maso)⁶

kilometro mil metroj (mezurunuo por longo)⁸

kino belarto fari filmon; kinejo⁸

kio* demando vorto pri io tute nekonata (kio estas tio?)¹

kiom* demando vorto pri kvanto (kiom da akvo? du litroj); samkvante (... , kiom ...)¹

kioma demando vorto pri vicnombro (je kioma horo? je la 20a horo) (kiom/a)⁹

kirurgio arto kuraci per riparo en la malsana parto de la korpo, kio ofte devigas tranĉon por trafi tiun parton⁹

kirurgo kuracisto, kiu faras kirurgion⁹

kisi* (*tr*) tuŝi per la lipoj por esprimi amon aŭ respekton⁶

kitelo longa bluzo por laboro⁸

kiu* demando vorto pri iu parte konata (sur kiu paĝo mi legis tion? [oni scias, ke temas pri iu paĝo]); sama afero (... , kiu ...)¹

klara* tra kiu oni povas bone vidi; facile komprenebla²

klasika laŭ la tradiciaj reguloj kaj sekve modela, imitinda⁹

klaso* aro da aĵoj kunigitaj laŭ rango, kvalito aŭ naturo: a) parto de popolo havanta samajn ekonomiajn kondiĉojn b) lernantoj, kiuj sekvas iun gradon de studkurso c) ŝtupo de la vegetala aŭ animala regno ktp⁵

klera havanta grandan scion, kaj pro ĝi kapabla juĝi klare⁷

kliento kutima aĉetanto de varo aŭ servo ĉe iu⁸

klimato tuto de la veteraj kondiĉoj de iu regiono⁹

klingo akra parto de iu tranĉilo⁷

klini* (*tr*) fleksi malsupren aŭ flanken⁵

kliniko hospitalo, aŭ parto hospitalo, kiu nur laboras pri malsanoj rilate al iu afero⁹

klopodi (*ntr*) provi fari la necesajn agojn por sukcesi pri io, kion oni celas⁹

klubo eta societo⁹

knabo* infano; juna vira homo³

knedi (*tr*) miksi plurajn substancojn per fortaj movoj, por fari kukon aŭ ion alian; per premoj kun la manoj doni formon al io⁸

koketa per elegantaj vestoj kaj logaj manieroj tiri ies atenton, ĉefe de uloj de alia sekso⁹

koko* birdo bredata pro la viando kaj ovojo (*Gallus*)⁵

kokoso frukto de kokosarbo kun manĝebla nukso, kies kavo entenas dolĉan sukcon (*Cocos*)⁹

kolegio mezgrada lernejo (sub universitato, kiu estas en altgrada nivelo)⁹

kolektiva farita aŭ posedata de pluraj personoj⁹

kolekto* aro da multaj samaj aŭ similaj aĵoj⁴

koleri* (x) senti fortan agiton de la animo kontraŭ iu pro malkontento⁴

kolizii (*ntr*) movi unu kontraŭ alia ĝis forta interbatiĝo⁹

kolo* parto de la korpo kuniganta la kapon kun la cetero⁴

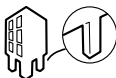
kolombo birdo antaŭe uzita de la poŝto (*Columba*)⁹

kolonelo militista estro, kiu rangas sub generalo⁹

kolono vertikala peco

por subteni kaj foje samtempe ornamu konstruaĵon⁸

koloro* impresa por la okuloj³ (**b**) pĝ 100

kolumno vertikala dividaĵo en gazeto, revuo aŭ libro, kiel en ĉi tiu libro⁹

kolumo parto de vesto ĉirkaŭ la kolo (kol/um/o)⁸

komandi (x) estri aron da militistoj⁸

kombi* ordigi la harojn per speciala ilo⁶

kombini (*tr*) kunmeti plurajn apartajn aferojn por iu celo: kombini literojn, kartojn, planon, projekton⁹

komedio ridiga teatraĵo⁹

komenci* (*tr*) fari la unuan parton de afero aŭ de ago; ekfari²

komerci* (*ntr*) (profesie) aĉeti varon por revendi ĝin⁴

komforta* havanta rimedojn, kiuj faciligas la laboron; ne laciga⁶

komika ridiga, amuza⁸

komisaro tiu, kiu estas komisiita de ŝtato aŭ privata organizo⁹

komisii (*tr*) transdoni plenumon de ago aŭ laboro⁸

komisiono aro da komisaroj kun sama tasko⁸

komitato grupo da personoj, kiuj sin proponis, kaj estis elektitaj por fari iujn taskojn⁷

komo skribsigno “,”⁸

kompanio komerca aŭ industria societo⁹

kompari* (*tr*) kontroli du aŭ pliajn aferojn por scii pri kio ili similas kaj pri kio ili malsimilas⁶

kompati* (*x*) esti malfeliĉa pro ies malfeliĉo, kaj do deziri helpi tiun⁵

kompensi (*tr*) doni aŭ fari ion por ripari perdon, elspezon aŭ malprofiton⁹

kompetenta tute kapabla⁹

komplemento io, kio faras ion alian kompleta⁹

kompleta tute senmanka, al kiu mankas nenio⁸

komplezi (*tr*) fari ion por plaĉi al iu⁸

kompliki (*tr*) malsimpligi⁹

komponi (*tr*) altnivele verki, ĉefe muzikaĵon⁹

kompreni* (*tr*) kapti aŭ koni signifon, funkciadon, intencojn ktp de io²

kompromiti (*tr*) endanĝerigi (meti en danĝeron)⁹

komuna* samtempe uzata de pluraj; rilata al la plejmulto de la homoj⁴

komuniki (*tr*) sciigi (gravan) informon al alia homo, ofte en maniero pli-malpli solena aŭ oficiala⁷

komunumo grupo da homoj, kiuj vivas kune kaj kune zorgas pri siaj komunaj problemoj; administrita regiono, kies centro estas urbo aŭ vilaĝo (komun/um/o)⁹

koncentri (*tr*) dense kunigi; direkti al unu sola punkto sian atenton⁹

koncepto ĝenerala ideo⁹

koncerni (*tr*) iel rilati al; aparte tuŝi⁷

koncerto muzika prezentado⁸

kondamni (*tr*) juĝe deklari, ke iu estas kulpa, kaj difini la punon⁸

kondiĉo* tio, kio estas necesa por ke io okazu aŭ por ke interkonsento estu valida⁶

konduki* (*tr*) irigi iun kun si al iu loko⁴

konduti* (*ntr*) agi iamaniere en siaj rilatoj kun aliaj homoj⁶

konferenco kunsido de kompetentuloj, kiuj debatas kaj interkonsiliĝas pri gravaj aferoj en difinita kampo⁸

konfesi* (*tr*) malkaŝi informon, kiu povus aŭ devus resti kaŝita⁶

konfidenco sciigo, kiun oni konfidas al iu, kaj kiun tiu devas teni en sekreto⁹

konfidi (*tr*) transdoni taskon kun plena fido; sciigi kun plena fido⁸

konfirmi (*tr*) (ion) igi pli certa la verecon de io, kion oni eble jam sciis, sed pri kio oni dubis; (iun) forigi dubojn pri io⁸

konfiti (*tr*) prepari fruktojn en densa sukera likvaĵo, kiu ilin penetras kaj konservas⁸

konfuzi (*tr*) malordigi; malcertigi; maldistingi⁸

kongreso granda kunveno por diskuti iun temon⁷

koni* (*tr*) havi ideon pri iu aŭ io, scipovi distingi iun aŭ ion²

konjekti (*tr*) elmeti opinion aŭ konkludon nur sur bazo de supozoj⁸

konkludi (*tr*) per rezono konstati sekvon el faktoj⁸

konkordo kora aŭ morala akordo; harmonio de sentoj kaj opinioj inter pluraj personoj⁹

konkuri (x) peni por superi alian⁸

konkurso antaŭarangita konkuro, kun reguloj, juĝantoj kaj premioj⁹

konscienco konscio, kiun havas la homo pri la morala bono kaj malbono⁸

konscii* (x) scii mem pri siaj sentoj, pensoj kaj agoj⁶

konsekvenco tio, kio tute certe okazos sekve de alia okazaĵo⁹

konsenti* (x) samopinii pri io; akcepti fari ion⁴

konservi* (*tr*) zorgi, ke io ne difektiĝu aŭ ne perdiĝu; ne lasi ion pere⁵

konsideri (*tr*) atente ekzameni objekton aŭ ideon laŭ ĉiuj ĝiaj detaloj⁷

konsili* (*tr*) indiki al iu kion fari³

konsisti* (*ntr*) havi kiel erojn; havi kiel ĉefan parton (unu minuto konsistas el sesdek sekundoj)⁶

konsoli (*tr*) malpliigi malĝojon de iu per parolo⁷

konstanta* eco de io, kio ne ĉesas esti la sama; senŝanĝa, senĉesa, ĉiamdaŭra⁶

konstati (*tr*) rimarki, ke io estas fakto⁷

konstitucio aro de bazaj leĝoj de lando⁹

konstrui* (*tr*) krei domon kun unu aŭ pluraj etaĝoj, ponton aŭ ion tian³

konsulo reprezentanto de iu lando en fremda lando⁹

konsumi (*tr*) iom post iom foruzi, detrui⁹

kontanta tuj pagata per mono, ne ekzemple per ĉeko aŭ kreditkarto⁹

kontenta* deziranta nenion alian ol tio, kion oni havas⁴

kontesti (*tr*) en diskuto rifuzi aserton aŭ postulon⁹

kontrakti (x) laŭleĝa skribita interŝanĝo de promeso⁸

kontraŭ* prep. uzata por montri: ion antaŭ io alia (sidi kontraŭ io ĉe la sama tablo); ion je interŝanĝo (doni grenon kontraŭ armiloj); iu, al kiu estas direktata ago aŭ sento (agi kontraŭ iu)¹

kontroli (tr) ekzameni ion por scii ĉu ĝi estas laŭregule aŭ konvene farita⁸

konvalo kreskaĵo kun bonodoraj floretoj (*Convallaria*)⁹

konvena* (io) taŭga; (iu) aganta laŭ la situacio; deca⁶

konversacii (ntr) interparoli⁹

konvinki (tr) fari per pruvoj aŭ rezonoj, ke iu akceptu ion kiel veran aŭ pravan⁸

kopio nova aĵo egala al la originalo, kreita por esti egala⁸

korbo* portebla ujo el io plektita⁵

kordo fadeno el bestaj intestoj aŭ el metalo por fari sonon⁸

korekti (tr) ĝustigi; forigi erarojn, difektojn de iu aŭ io⁹

korespondi* (ntr) rilati al iu per interŝanĝo de leteroj⁶

koridoro ĉambro uzata nur por atingi aliajn ĉambrojn; irejo⁹

korko ŝtopilo el ŝelo de speciala kverko⁸

b

korniko griza (*Corvus corone cornix*) aŭ nigra korvo (*Corvus corone corone*)⁹

korno* malmola elstaraĵo sur la kapo de iuj bestoj⁶

koro* organo, kiu movas la sangon; (figure) la domo de la amo²

korpo* fizika parto de besto aŭ homo⁴

korto* sentegmenta spaco ĉirkaŭ domo³

korvo pli malpli nigra birdo (*Corvus*)⁹

kosmo ĉio ekster la planedo Tero⁹

kosti* (tr) esti akirebla nur je difinita prezo aŭ nur kontraŭ iu peno³

kostumo maniero sin vesti; vesto propra al iu nacio, klaso, tempo, ofico ktp⁹

koto ege malpura akvo (miksita kun tero), kiu fluas sur vojo⁸

kotono blankaj haroj, kiuj kovras la grajnojn de kotonarbo, el kiuj oni fabrikas ŝtofon (*Gossypium*)⁷

koverto* papera saketo, en kiun oni metas leteron kaj sur kiun oni skribas la adreson⁵

kovri* (tr) malvidigi per surmeto de io⁴

kraĉi (tr) elĵeti likvaĵon aŭ alian aĵon el la buŝo⁹

krado aro da interligitaj stangoj (kiel barilo aŭ por surmeti ion)⁸

krajono* ilo uzata por skribi aŭ desegni⁵

kranio ostoj de la kapo⁹

krano aparato je fino de tubo kun fermilo⁸

kravato* tuko uzata de viro kiel vestaĵo, kun nodo antaŭ la kolo⁶

kredi* (x) opinii, ke io estas vera; opinii, ke iu diras veron²

kredito sumo, kiun oni povas pruntepreni de banko aŭ aĉeti de komercisto por repagi en sekva(j) monato(j)⁹

krei* (tr) fari ion novan⁵

kremo grasa parto el la lakto, kiu flosas⁷

krepusko nehela lumo post subiro aŭ antaŭ leviĝo de la suno⁸

kreski* (ntr) pligrandiĝi³

kresto karneca kreskaĵo sur la kapo de virkoko; elstaraĵo sur la kapo de iuj birdoj⁹

kreto substanco

$CaCO_3$; stangento el tiu substanco

uzata por skribi sur murtabulon, ĉefe en lernejoj⁸

krevi (ntr) subite rompiĝi; fendiĝi pro malvarmo aŭ sekeco⁷

krii* (ntr) tre laŭte diri aŭ voĉi³

krimo* forte puninda ago (mortigo kaj aliaj)⁶

kripla kun brako, kruro aŭ io alia mankanta aŭ ne funkcia⁸

kristalo tre pura senkolora vitro; kreskanta ŝtono kvazaŭ vitro⁹

kritiki (tr) mallaŭdi; ekzameni la kvalitojn kaj mankojn de scienca, literatura aŭ belarta verko⁸

krizo grava danĝera momento en iu afero⁸

kroĉi (tr) kapti kaj fikstani per hoko⁷

krokodilo granda kvarpieda danĝera rampulo, vivanta en riveroj (*Crocodylus*)⁹

krom* prep. por diri "plie al", "aldone al"; (en nea frazo) por montri escepton¹

krono ornamaĵo por la kapo: luksa por reĝo, el kreskaĵo kun floroj por venkinto ktp⁸

kruco* bildo aŭ aĵo kun formo tia:⁵

kruĉo vazo el diversaj substancoj, kun larĝa ventro, tenilo kaj verŝilo, destinita por enteni fluaĵon⁸

kruda tia, kia la naturo ĝin produktis; ege malĝentila⁷

kruela (iu) inklina suferigi; (io) suferiga⁸

kruro* parto de la korpo, per kiu homo aŭ besto paŝas⁵

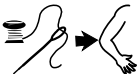
krusto ekstera malmolaĵo, kiel ŝelo (de pano, kuko, vundo ...) ⁸

kruta ege dekliva⁸

kubo aĵo kun ses facoj⁹

kubuto artiklo de la brako⁸

- kudri** kunligi
per fadeno aŭ
ŝnureto⁷
- kuglo** eta metala peco,
kiun pafilo elĵetas⁸
- kui*** pretigi manĝaĵon per varmo⁴
- kuko*** dolĉa bakaĵo
(estas miloj da re-
ceptoj por ili)⁵
- kukolo** birdo, kiu deme-
tas siajn ovojn en nes-
tojn de aliaj birdoj (*Cuculus*)⁸
- kukumo** kreskaĵo aŭ
ĝia bero manĝata
kiel legomo (*Cucumis sativus*)⁹
- kukurbo** frukto de kre-
skaĵo (*Cucurbita*)⁹ jen
unu el ĝiaj formoj:
- kulero*** manĝilo⁵
- kulpa*** tiu, kiu faris
ion punindan⁵
- kulto** religia okazaĵo ordinare ĉees-
te de pluraj personoj⁹
- kulturi*** prilabori la teron; flegi
vegetalon aŭ bredi beston⁶
- kulturo*** prilaborado de tero; fle-
gado pri kreskaĵo aŭ bredado;
evoluo de homo pri arto, lingvo
kaj similaĵoj⁶
- kun*** prep. por montri akompanon
(vivi, manĝi kun iu; paroli, ludi
kun iu; agi kun kolero; kafo kun
sukero)¹
- kuniklo** besto simila
al leporo, fama pro
rapido (*Lepus cu-
niculus*)⁹

- kupono** bileto por malordinara ra-
jto pri io⁹
- kupro** metalo ĉefe uzata por elek-
traj kondukiloj (*Cu*)⁸
- kuraci*** prizorgi malsanulon kaj
provi resanigi ĝin⁵
- kuraĝa*** konservanta memregadon
antaŭ danĝero aŭ malfacilaĵo³
- kurbo** linio, ĉefe kiam malrekta kiel
ĉe litero S⁷
- kurento** fluo de elektro⁹
- kuri*** tre rapide iri³
- kurioza** stranga pro malofteco; ri-
markinda⁷
- kurso** serio da lecionoj
pri scienco, arto aŭ
metio⁷
- kurteno** tuko ĉe fenestro⁸
- kuseno** sako plenigita
per molaĵo por apo-
gi kapon aŭ alian
parton de la korpo⁹
- kuŝi*** esti en horizontala pozicio
(homoj kuŝas por dormi)⁴
- kutimo*** (iu) emo fari ion, pro ofta
ripetado de tio; simila agmaniero
ĉe popolo pro kulturo⁴
- kuvo*** granda ujo⁶
- kuzo*** filo de onklo aŭ
onklino⁵
- kvadrato** io kun same
longaj kvar flankoj⁷
- kvalito** eco; speciala kapablo⁷
- kvankam*** vorto por diri, ke io oka-
zas, kiam oni ne devus kredi je
tio (la suno forte brilas, kvankam
falas pluvo; mi vidas nenion,
kvankam ĉio estas luma)¹

kvanto tiom, kiom estas⁷

kvar* 4¹

kvartalo parto de urbo⁸

kvazaŭ* vorto por diri "ne vere tio, sed simile al tio", "ne vere tia, sed tute simila", "ne vere tiel, sed tute simile" (ŝi kuŝas, kvazaŭ mortinta)¹

kverko arbo, kies ligno estas uzata por fari meblojn kaj konstrui (*Quercus*)⁸

kvieta* tute trankvila⁶

kvin* 5¹

L

la* (**la** **glaso** estas plena: ne iu ajn glaso, sed jam konata, jam menciita glaso; **la** **birdoj** havas flugilojn: ĉiu birdo havas flugilojn)¹

laboratorio laborejo por sciencaj esploroj kaj eksperimentoj⁹

labori* (*ntr*) korpe aŭ mense peni por produkti aĵon aŭ plenumi taskon²

laca* senforta stato, kiam korpo postulas ripozon⁴

lacerto malgranda rampulo (*Lacerta*)⁹

laĉo ŝnureto por fermi ŝuon aŭ veston⁹

lado plato el iu ajn metalo⁹

lago* granda kvanto da akvo, ĉiufanke limigita de tero⁵ (**b**) pĝ 97

lako fluaĵo uzata kiel farbo, tamen travidebla kaj brila, uzata por protekti surfacon⁹

lakto* blanka trinkaĵo el mamo por idoj⁴

lama kripla je piedo aŭ kruro, tial malfacile paŝas, tamen paŝas⁷

lameno mallarĝa kaj maldika plato⁸

lampo* daŭra lumigi-lo⁶ **b**→

lando* komuna vorto por ŝtato; unuiĝo de ŝtatoj (Brazilo estas lando)²

lango* movebla organo en la buŝo, uzata por gustumi kaj paroli⁵

lano molaj haroj de ŝafo uzata por fari ŝtofon⁷

lanterno fiksa aŭ portebla aĵo, kun kandelo aŭ alia lumilo ŝirmita per vitraĵo kontraŭ vento aŭ pluvo⁹

lapo frukto de herbo (*Arctium*)⁹ **b**→

lardo porka graso, foje kun iom da porka viando⁹

larĝa* granda laŭ la dimensio larĝo⁴ (**b**) pĝ 07

larmo guto de likvaĵo el okulo⁷ **b**→

larvo insekto, kies formo ankoraŭ ŝanĝiĝas (tiam estos kruroj kaj flugiloj)⁹

lasi* (*tr*) ne plu teni; restigi sur iu loko aŭ en iu stato; ne malhelpi³

lasta* estanta post ĉiuj aliaj (en tempo, spaco aŭ rango)²

latitudo kiom norde aŭ sude⁹ (b) pĝ 100

latuno kupro kaj zinko miksitaj⁹

laŭ* prep. montranta sekvtan linion (laŭ la fluo de la rivero), obeatan aferon (laŭ la ordono de mia estro; laŭ plano)¹

laŭbo artefarita plafono el kreskaĵo en ĝardeno⁹

laŭdi (tr) esprimi aproban, favoran opinion pri kvalitoj de io aŭ iu⁷

laŭta forte aŭdebla⁷

lavi* (tr) purigi per akvo aŭ alia fluaĵo⁴

leciono* pli-malpli horo da instruado⁶

ledo prilaborita haŭto de besto, uzota por fari ŝuon, vestaĵon ktp⁷

legi* (tr) kompreni skribaĵon²

legomo* manĝebla kreskaĵo (kiu ne estas frukto aŭ spico): beto, karoto, terpomo ktp⁶

leĝo* regulo por ĉiu homo en ŝtato⁵

lekcio leciono en formo de prelego en universitato⁹

leki (tr) ŝovi la langon sur ion⁸

leono granda besto, tre danĝera, tial nomata reĝo de la bestoj (*Panther leo*)⁷

leporo ne tre granda besto kun longaj oreloj (*Lepus*)⁷

lerni* (tr) akiri scion pri scienco, arto, metio aŭ io alia²

lerta* kapabla facile, laŭcele kaj rapide fari ion⁵

lesivo likvaĵo preparita por forte lavi ion⁹

letero* skribaĵo, kiun oni sendas per la poŝto al iu³

leŭtenanto malaltranga oficiro⁹

levi* (tr) movi de malsupre supren; starigi ion, kio kuŝis²

li* vorteto por montri viran ulon (mi vidis knabon, li estas alta)¹

libera* ne ĝenata de materia aŭ morala baro, de fremda volo aŭ io tia²

libro* presita teksto en pluraj paĝoj³ b→

licenco ŝtata aŭ juĝa permeso por fari ion⁹

liceo mezgrada lernejo⁹

lifo aparato por vertikale porti homojn kaj aĵojn de unu al alia etaĝo⁸

ligi* (tr) fiksi per ŝnuro, ĉeno aŭ simila afero; kunigi plurajn aferojn⁴

ligno* malmola substanco el arbo⁴ b→

ligo* tio, kio ligas⁴

likva povanta flui kiel akvo⁹

lilio kreskaĵo kun bonodoraj floroj (*Lilium*)⁹

limako ege malrapida besto, kiu rampas (*Limax*)⁹

limo* kie aŭ kiam io finiĝas, kaj io alia komenciĝas⁵

lingvo* sistemo da vortoj uzata de iu nacio aŭ gento; ĉio servanta por esprimi pensojn aŭ sentojn³

linio* figuro kiel tiu de fadeno kun unu sola dimensio⁴

lino herbo, el kiu oni havas oleon kaj vestojn (*Linum*)⁹

lipo* parto de buŝo, kiu kovras la dentojn⁶

listo vico da vortoj, nomoj ...⁸

literaturo tuto da verkoj (libroj) de iu kulturo, nacio, epoko aŭ pri iu temo⁸

litero* signo por sono de iu lingvo (a, b, c, ĉ ...)⁶

lito* meblo por dormado³ **(b)**▲

litro mezuro por enhavo (suko de 10 oranĝoj egalas al ĉirkaŭ 1 litro)⁷

liveri (*tr*) transdoni aĉetitajn varojn al tiu, kiu aĉetis; havigi⁹

logi (*tr*) peni altiri (venigi) al si per plaĉaj rimedoj⁷

logiko fako pri leĝoj de rezonado⁹

logi* (x) daŭre restadi en loko (en domo, urbo)²

lojala plene fidela⁹

loko* tie, kie io aŭ iu estas; spaco por io aŭ iu²

lokomotivo maŝino, kiu tiras vagonojn⁹ **(b)**▲

longa* granda laŭ la dimensio longo² **(b)** pĝ 07

longitudo kiom oriente aŭ okcidente⁹ **(b)** pĝ 97

loti konsulti la sorton pri elekto, decido aŭ disdono^x

loto ago loti; lotaĵo⁹

lotuso herbo (*Lotus*); akvokreskaĵo (*Nymphaea lotus*)⁹

lubriki (*tr*) meti substancon por faciligi la glitadon⁹

ludi* (x) sin amuzi, sin distri, fari plezuran aferon, sed kiu ne estas laboro; sonigi muzikilon; sin prezenti en teatraĵo⁴

lui pagi por uzi ion dum iom da tempo⁷

luko eta aperturo en tegmento aŭ plafono por eniro de lumo⁹

lukso havado aŭ uzado de multekostaj, foje nur ornamaĵoj, aĵoj⁷

lukti (*ntr*) batali kontraŭ iu nur per sia korpo (manoj, brakoj, kruroj ktp) pro kolero aŭ en sporto; peni kontraŭ malfacilaĵo⁹

luli (*tr*) moveti bebon aŭ etan infanon por ĝin dormigi⁹

lumi* (*ntr*) eligi radiojn, kiuj ebligas vidadon (la suno forte lumas)³

lundo* la dua tago de la semajno, la unua labor-tago de la semajno, post dimanĉo kaj antaŭ mardo⁵

luno* kvazaŭ eta planedo, kiu moviĝas ĉirkaŭ la Tero; simila aĵo, kiu moviĝas ĉirkaŭ alia planedo⁵

lupo sovaĝa besto praulo de la hundoj (*Canis lupus*)⁸

M

maĉi (*tr*) diserigi per la dentoj⁸

magazeno loko en butikoj por restigi varojn, kien la klientoj ne iras; luksa butikoj; granda butikoj⁷

maizo alta herbo, kies flavaj grajnoj estas manĝeblaj, aŭ ĝiaj grajnoj (*Zea mays*)⁹

majesta kaŭzanta admiron kaj respekton pro sia aspekto aŭ konduto⁹

majo* la kvina monato de la jaro⁵

majstro alte kvalita fakulo⁷

maksimumo plejgranda atingebla kvanto aŭ grado (supera limo)⁹

makulo punkto aŭ eta regiono kun alia koloro, pro malpuraĵo, difekto aŭ ornamo; eraro⁷

mal* vortparto por la kontraŭo (alta, **malalta**)⁰

maleolo osta elstaraĵo en ambaŭ flankoj inter piedo kaj kruro⁹

malgraŭ = kvankam; malgraŭ tio, ke = kvankam (ni naĝis malgraŭ la malvarmo)⁷

malica (iu) konscie aganta por fari malutilon kaj malfeliĉon al la aliaj; (io) farata kun deziro malutili al iu⁹

malvarmumo malforta malsano, kiu venas pro restado en malvarma loko, kiam oni ne uzas dikajn vestaĵojn (mal/varm/um/o)⁸

malvo kreskaĵo kun ete ruĝaj floroj (*Malva*)⁹

mamo parto de la korpo ĉe homo kaj iuj bestoj, per kiu la inoj povas nutri siajn idojn per lakto⁸

mandato rajtigo reprezenti personon aŭ organizaĵon⁸

manĝi* (*tr*) sin nutri per buŝo³

maniero* rimedo, procedo, metodo uzata por fari ion; tiel, kiel io okazas⁵

maniko parto de vesto, kiu kovras la brakon (ĉemizoj kun mallongaj kaj longaj manikoj)⁷

manipuli (*tr*) uzi, funkciigi ilon aŭ aparaton per la manoj; laŭcele kaj laŭvole uzi ion⁹

manki* (*ntr*) tute malesti, foresti aŭ ne esti en sufiĉa kvanto aŭ grado laŭ la bezono³

mano* ekstremaĵo de la brako, kun kvin fingroj²

manovri (*ntr*) per pluraj ŝanĝoj de direkto meti aŭton, ŝipon ... en necesan pozicion⁹

mantelo vasta longa senmanika supervesto⁷

mapo desegno de la surfaco de la tero, aŭ nur parto, ĝi povas montri limojn de lando, riverojn, montojn ktp⁸ **(b)** pĝ 96

marĉo regiono kun multe da senflua akvo je neprofunda nivelo, kie la tero nur malofte estas seka⁸

mardo* la tria tago de la semajno⁵

marko* speciala signo sur io kaj servanta por rekonigi tion⁴ GNU:

marmelado kaĉo el frukto kaj sukeroro⁹

maro* iel aparta parto de la oceano³ **(b)** pĝ 97

marŝi* (*ntr*) paŝi⁵

martelo batilo, speciale iu simila al tiu de la bildo⁷

marto* la tria monato de la jaro⁵

maso kiomo de materio de iu aĵo, kies unuo estas gramo aŭ kilogramo; nedifinita kvanto da materio, konsiderata kiel tutaĵo⁹

masoni (*tr*) konstrui per ŝtonoj aŭ brikoj kaj cemento por kunigi ilin⁷

masto fosto sur barko aŭ ŝipo, por pendigi la velojn⁸

mastro* estro⁵

mastrumi zorgi pri ĉio, kio koncernas ion (*mastr/um/i*)⁸

maŝino* aparato por fari ion, produkti ion⁶

matematiko scienco pri nombroj, figuroj (kiaj cirklo kaj triangulo) ktp⁹

mateno* la unua duono de la tago (de la sunleviĝo ĝis la tagmezo)³

materio ĉio materia, kio estas necesa por iu ago⁷

materio ĉio, el kio estas kreita la aĵoj⁹

mato maldelikata tapiŝo⁹

matrac mola aŭ

iomete mola parto de la lito, sur kio oni kuŝas⁷

matura* atinginta sian plenan kreskadon, kapablon aŭ taŭgecon (matura frukto: preta por manĝado)⁶

meblo* movebla objekto, plej ofte farita el ligno por praktika uzo en loĝejo (lito, tablo, seĝo ...) ⁶

medicino scienco pri sano kaj malsano, aplikata al kuracado⁹

medikamento substanco por kuraci⁸

Mediterraneo maro inter Eŭropo kaj Afriko⁹ **(b)** pĝ 97

mediti (*x*) longe pensi⁸

meĥaniko branĉo de fiziko, kio studas fortojn kaj movojn; arto konstrui maŝinojn⁸

meĥanismo tuto de la pecoj de maŝino aŭ aparato; aro da rimedoj, per kiu plenumiĝas iu ago aŭ funkcio⁸

melki (*tr*) ekhavi per premado lakton el mamoj de besto⁸

melono granda globforma frukto kun sukplena dolĉa karno el samnoma kreskaĵo (*Cucumis melo*) (melona ŝelo plejofte estas flava aŭ verdeta)⁹

mem* ne alia, la sama; nur per si, sen helpo de iu alia¹

membro ĉiu el la moveblaj pecoj de la korpo; ano de klubo, societo, familio ktp⁷

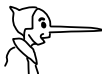
memori* (x) konservi aŭ denove prezenti al si penson pri io ajn³

mencii (tr) en parolo aŭ teksto informi iun pri aparta afero, kiu iom rilatas al la temo⁹

mendi* (tr) peti servon aŭ varon⁶

menso tiu elemento en besto aŭ homo, kiu prilaboras informojn kaj determinas konduton⁹

mensogi* (x) intence diri malveraĵon⁶
fama mensoganto:

mentono parto de la vizaĝo sub la buŝo⁷

menuo listo proponata por elekto de pladoj ĉe restoracio⁹

meriti* (tr) havi rajton je rekompenco aŭ puno pro sia konduto, ago aŭ eco⁶

merkredo* kvara tago de la semajno⁵

metalo* materio kun iuj komunaj ecoj: fero, kupro, arĝento ktp⁶

metalurgio industrio pri fabrikado kaj prilaborado de metaloj⁹

meti* (tr) transigi en difinitan lokon aŭ staton²

metio manlabora profesio⁷

metodo pripensita maniero procedi por atingi difinitan celon⁸

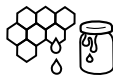
metro mezurunuo por longo, kiu egalas al 100 centimetroj⁷

mezo* io egaldistanca de du ekstremoj, de du limoj, en spaco aŭ tempo (genuo estas preskaŭ en la mezo de kruro)⁴

mezuri* (tr) taksi kaj difini grandecon, kvanton, gradon de io⁴

mi* vorteto por indiki la parolanton¹

mielo dolĉa likvaĵo, kiun abelo produktas el floroj⁹

mieno* aspekto de la vizaĝo, kiu montras penson aŭ emociion⁶

migri (ntr) iri loĝi en alian lokon (iuj birdoj migras pro la sezono)⁸

miksi* (tr) meti kune du aŭ pli aferojn tiel, ke oni ne povas plu ilin facile distingi⁶

mil* 1.000; trimil: 3.000; mil tri 1003¹

milda malakre impresanta la sentumojn⁷

miliardo 1.000.000.000, tio estas mil milionoj⁸

milimetro mezurunuo por longo, kiu egalas al 0,1 centimetro⁸

miliono* 1.000.000, tio estas mil miloj⁶

militi* (ntr) per multaj soldatoj kaj armiloj batali kontraŭ alia lando aŭ partio²

minaci* (x) montri al iu per paroloj aŭ gestoj, ke oni intencas fari al li malbonaĵon⁶

mineralo substanco, kiu estas nek el besto nek el vegetalo⁹

minimumo plejmalgranda atingebla kvanto aŭ grado (malsupera limo)⁹

ministerio ministro kaj aro da laborantoj ĉe tiu ministro kune kun la rimedoj kaj povoj, kiujn ili havas por zorgi pri iliaj taskoj⁹

ministro ano de ŝtata registaro, kiu estras unu el la specialaj administraj fakoj de la ŝtataj aferoj⁹

mino entera aŭ subtera loko, el kiu oni elfosas metalojn kaj mineralojn⁸

minus vorteto, kiu indikas maladicion ($3 - 2 = 1$ tri minus du estas unu)⁸

minuto* mezurunuo por tempo (1 minuto estas 60 sekundoj)⁴

miri* (x) senti impreson de surprizo pro io eksterordinara³

mirinda tia, ke tio meritas miron⁹

mirtelo sovaĝa malalta arbo (*Vaccinium myrtillus*) kun blue nigraj, manĝeblaj beroj⁹

mis-* vortparto por indiki agon laŭ maniero malbona, erara, malĝusta (miskompreni: malguste kompreni)⁰

mistero fakto, afero, kiu ne povas esti klarigata⁸

mistifiki (tr) trompi⁹

mizero daŭra granda malriĉeco aŭ malfeliĉo, inda je kompato⁷

modelo objekto farita por esti imitata⁸

modera nek troa nek maltra, ne ekstrema⁸

moderna apartenanta al la nuna epoko; plej nova⁸

modesta kaŝanta aŭ ne alte takanta siajn meritojn⁸

modifi (tr) parte ŝanĝi ion⁹

modo nedaŭra, kaprica kutimo, moro aŭ maniero, ĉefe pri vestado⁷

moki* (tr) malŝate, ofende igi iun aŭ ion ridinda⁵

mola* ne kontraŭstaranta al premo⁵

momento* tre mallonga nedifinita daŭro de tempo⁴

monato* proksimume 30 tagoj (unu jaro estas dek du monatoj)⁴

mondo* planedo Tero; ia parto de la geografia mondo aŭ de la socio, rigardata kiel tuto²

mono* pagilo laŭleĝe fabrikita³

monstro vivaĵo kun nenormala formo kaj strukturo⁹

monto* amaso da roko kaj tero, kiu altiĝas super la nivelo de la ĉirkaŭanta grundo³

montri* (tr) vidigi; indiki datumon; sciigi informon²

monumento grava konstruaĵo, ofte memoriga pri iu aŭ io⁹

moralo ⁹

mordi premi per dentoj, kio povas
aŭ ne tranĉi/ŝiri⁷

morgaŭ* en la sekva tago¹

moro ĝenerala vivmaniero kaj kutima konduto de iu popolo aŭ persono⁷

morti* (*ntr*) ĉesi vivi; ne plu esti aŭ funkcii²

moskito pikanta insekto, kiu flugas⁸

motoro maŝino por transformi ian energion (precipe elektran aŭ ĥemian) en movan energion⁸

movi* (*tr*) transloki ion²

mueli (*tr*) erigi ion (etaĵeroj) per ia ilo⁷

muĝi (*ntr*) bleki
kiel bovo⁹

multa* vorto por indiki grandan nedefinitan kvanton el tuto²

multipli (*tr*) oblige nombrojn ($2 \times 4 = 8$ duoble kvar estas ok)⁹

munti (*tr*) fikse kunmeti la diversajn partojn de maŝino sur la ĝustajn lokojn⁸

murmuri (*tr*) mallaŭte paroli⁷

muro* vertikala surfaco, kiu dividas ejon en domo³

musko vegetalo (*Musci*) dense kreskantaj sur malsekaj ŝtonoj, arboj ktp⁹

muskolo karnaĵo servanta por movi la diversajn partojn de la korpo⁸

muso malgranda besto (*Mus*)⁸

muŝo* malgranda duflugila insekto (*Musca*)⁶

muta ne posedanta la parolkapablon; ne povanta aŭ ne volanta dum momento paroli⁷

muzelo naza kaj buŝa elstara parto de la kapo de iuj bestoj⁹

muzeoejo por konstanta elmontrado pri belartoj, sciencoj aŭ aliaj temoj⁹

muziko* belarto pri aranĝo de sonoj agrabla por homa aŭdo⁵

N

-n* vortparto por indiki: ricevon de ago (muso manĝas fromaĝon); direkton (mi falas en truon); vortparto kiu anstataŭigas iujn vortojn: ŝi dormis ok horojn (= ŝi dormis dum ok horoj)⁰

nacio* popolo difinita laŭ kulturo (lingvo, kutimoj ktp) ofte en sama lando²

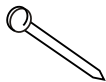
nadlo pinglo-forma parto de aparato por indiki ion⁸

naĝi* sin movi sur aŭ en akvo per sia korpo (brakoj, kruroj aŭ naĝiloj)⁶

naiva sensperte malkaŝema kaj kredema kiel infano⁸

najbaro* tiu, kiu loĝas aŭ troviĝas proksime de alia persono⁶

najlo pinta metala
bastoneto fiksita
per martelo⁷

najtingalo birdo (*Luscinia*), ri-
markinda pro sia bela kanto⁹

naski* (*tr*) produkti idon; estigi,
okazigi³

naturo* ĉio, kio ne estas farita de
homo aŭ maŝino⁴

naŭ* 9¹

naŭzi (*x*) kaŭzi vomemon⁸

nazo* parto de ko-
rpo, per kiu oni ri-
markas odorojn⁴

ne* vorteto por indiki malkonsen-
ton, malaprobbon, malpermeson
(ĉu mi povas? ne!)¹

nebulo akva vaporo en aero, kiu
malhelpas vidadon⁷

necesa* estanta nepre bezonata,
ne povanta esti malhavata aŭ ne
uzata³

neglekti (*tr*) malzorgi, neatenti⁹

neĝo* kristaliĝinta
akva vaporo el
ĉielo⁴

nek* vorteto por diri "ankaŭ ne",
"kaj ne"¹

nenia* de neni kvalito/speco¹

nenial pro neni kaŭzo⁹

neniam* en neni tempo¹

nenie* en neni loko¹

neniel laŭ nenia maniero⁹

nenies de neni⁸

nenio* neni afero¹

neniom neni kvanto, grado⁸

neniu* eĉ ne unu homo, besto aŭ
afero¹

nepo* filo de la filo aŭ de la filino⁶

nepra* tute neevitebla, tute de-
viga⁶

nervo fadenforma teksaĵo en la ko-
rpo de homo aŭ besto por kuren-
toj el kaj al la cerbo⁸

nervoza malpacienca⁹

nesto eta korbo aŭ
konstruaĵo de iuj
birdoj por siaj ovoj⁷

neto klara skribaĵo ne plu ŝanĝebla,
ĉar la teksto jam ricevis ĉiujn
korektojn⁸

nevo* filo de la frato aŭ de la fra-
tino⁶

ni* 1

nigra* kun koloro kia de
tiu plumo³

nilono materialo kreita de homo,
interalie uzata kiel ŝtofo en
vestoj⁹

nivelo horizontala ebe-
no; grado de io kom-
pare al alia afero⁸

-nj- vortparto esprimanta karecon
(por ino) (patrino = panjo; Ga-
brieli = Ganjo)⁹

nobla havanta altajn moralajn
kvalitojn⁸

nodo streĉa inter-
plektaĵo⁸

nokto* parto de la tago, kiam ne
estas suna lumo⁴

nombro* matematikaĵo esprimanta grandon aŭ mezuron (3; 4,5; 7/8 ktp)⁴

nomo* vorto per kiu oni aparte signas iun aŭ ion (Maria, Jozefo, Karlo, Brazilo ...)²

nordo* unu el la kvar geografiaj ĉefpunktoj⁶ (b) pĝ xx

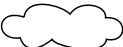
normala ordinara kaj laŭregula⁸

noto* mallonga enskribo memoriga; skriba signo por muzika tono⁶

nova* antaŭe ne ekzistanta aŭ ne konata; ankoraŭ ne uzata aŭ mal multe uzata²

novembro* la dek unua monato de la jaro⁵

nu* vorteto servanta por kuraĝigi aŭ atentigi pri io sekanta (nu, ni saltu)¹

nubo* amaso da densaj akvovaporoj, el ĝi falas pluvo⁴

nuda (homo) nevestita; (io) neprovizita de la ordinaraĵ kovraĵoj⁷

nuko malantaŭa parto de kolo⁹

nukso frukto kun dika malmola ŝelo⁹

nul* 0⁴

numero* nombro montranta la vicon de iu objekto inter aliaj⁵

nun* vorteto por diri “en ĉi-momento”, “en ĉi-epoko”¹

nur* vorteto por diri “ne pli ol” (la forno estas nur varmeta, tio estas, ne sufiĉe aŭ ne plu varma), “ne alie ol” (li povas paroli nur Esperante)¹

nutri (tr) doni al vivulo manĝaĵon⁷

0

-o* finaĵo por substantivoj (pano, kapo, hundo)⁰

obei* (x) fari tion, kion iu ordonas; ne fari tion, kion iu malpermesas⁶

objekto* aĵo aŭ malaĵo, kiun oni konas, aŭ provas koni⁵

-obl-* vortparto por indiki ĝustan pligrandigon aŭ maldividon (duoblo: du foje pli granda (laŭ grando aŭ kvanto); triobla: tia, ke ĝia grando/grado aŭ kvanto iĝis tri foje pli granda)⁰

oblikva kliniĝanta for de la vertikala direkto, pozicio⁹

observi (tr) rigardi ion ade, kun daŭra atento; trafe obei⁸

obstaklo malhelpo, baro⁹

obstina firme restanta ĉe sia propra opinio aŭ volo eĉ dum malfacilaj situacioj⁹

oceano la tuta kuno de sala akvo, kiu apartigas la mondopartojn⁹ (b) pĝ xx

odori (x) eligi nevideble etajn aĵojn, kapablajn impresi flarsenton⁷

ofendi (tr) kolerigi per malrespekto al ies sentoj aŭ honoroj⁹

oferi (*tr*) donaci al dio(j)⁸

oferti (*tr*) proponi al iu varon aŭ servon aĉetotan⁷

oficiala deklarita de rajta aŭtoritato⁸

oficiro ĝenerala vorto por militistaj estroj el pluraj rangoj⁹

ofico* okupo, profesio⁵

ofta* okazanta aŭ trovebla multe da fojoj²

ok* 8¹

okazi* (*ntr*) estiĝi, fariĝi en iu loko aŭ momento²

okcidento* unu el la kvar geografiaj ĉefpunktoj, kie la suno subiras⁶ (**b**) pĝ xx

oktobro* deka monato de la jaro⁵

okulo* parto de la korpo, per kiu oni vidas³

okupi* (*tr*) resti, sin troviĝi en iu loko; teni en posedo iun lokon aŭ tempon³

ol* vorteto por kompari (tiu libro estas pli dika ol tiu alia; Karina estas pli alta ol Natalia)¹

oleo* grasa fluaĵo el besta, vegetala aŭ ŝtona origino, uzata por kuiri, en industrio ktp⁶

olivo frukto el olivarbo (*Olea europea*), kiu donas bonegan oleon⁸

ombrelo portebla ŝirmilo kontraŭ pluvo aŭ suno⁸

ombro* senluma aŭ malhela loko, pro lumbaro (jen bildo de arbo kaj ĝia ombro)⁵

-on-* vortparto por indiki ĝustan malpligrandiĝon aŭ dividon (duono: du foje malpli granda aŭ unu el du egalaj partoj post dividado en du)⁰

ondo* akvomaso, kiu leviĝas kaj refalas ĉe supraĵo de maro⁶

oni* nedifinita pronomo, signifanta "la homoj", "multaj aŭ kelkaj personoj" (oni kredas, ke ...) ¹

onklo* frato de patro aŭ patrino⁴

-ont-* vortparto por diri, ke la ago tuj okazos, rilate al kiu agos: manĝonto estas tiu, kiu baldaŭ manĝos⁰

-op- vortparto por indiki grupon (duopo: du aĵoj kune; kvinope ili sin ĵetis sur min)⁹

operacii (*tr*) fari kirurgion; fari kalkulon⁸

opero muzika teatraĵo⁹

opinii* (*tr*) ⁴

oponi (*ntr*) kontraŭstari⁹

oportuna facile uzebla; faciliganta sukceson⁷

opozicii (*x*) politike oponi⁹

orangô globforma

kaj dolĉa frukto de orangujo (*Citrus aurantium*)⁷

oratoro homo, kiu kutimas publike paroladi⁹

ordinara* ne speciala; ĉiutaga⁵

ordo* regula aranĝo de aferoj (a, b, c, ĉ ... estas en ordo; z, k, ĵ, l ne estas en ordo)⁴

ordoni* (tr) estre esprimi al iu sian volon, ke tiu faru ion⁴

orelo* ekstera parto de aŭdorgano, per kiu oni aŭdas⁴

orfo knabo aŭ knabino, kies patro aŭ patrino mortis⁸

organizi* (tr) starigi ion, kunordigante ĝiajn partojn por plenumi difinitan funkcion⁶

organo parto de homo, besto aŭ vegetalo kun speciala funkcio (la speciala funkcio de **koro** estas movi la sangon)⁷

orienti (tr) konstrui ion tiel, ke ĝia antaŭo estas direktita al oriento; diri kie iu estas, kaj laŭ kiu direkto ĝi iru⁹

oriento* unu el la kvar geografiaj ĉefpunktoj, kie la suno leviĝas⁶
(b) pĝ xx

originalo aĵo el kiu oni kopias ion; aĵo uzata kiel modelo⁸

origino loko aŭ grupo da uloj, en kiu naskiĝis homo, familio aŭ popolo; kaŭzo, pro kiu komenciĝas io⁷

orkestro granda muzikgrupo ludanta diversajn muzikilojn⁹

ornami (tr) plibeligi⁷

oro* valora metalo (Au)⁶

orto angulo je 90°⁸

ortografio maniero korekte skribi la vortojn de iu lingvo⁹

-os* finaĵo por verboj, kiam temas pri la tempo post nun (morgaŭ mi vizitos vin; ni certe mortos)⁰

oscedi (ntr) malfermi la buŝon pro dormemo, enuo aŭ laciĝo⁸

osto* malmola parto de la homa aŭ besta korpo⁶

-ot-* vortparto por diri, ke la ago tuj okazos, rilate al kiu ricevos la agon: manĝota pomo estas pomo, kiun oni tuj manĝos⁰

ovalo ebena kurbo simila al tiu de la bildo; io ovoforma⁹

ovo* globoforma aĵo, kiu fariĝos ido⁵

P

pacienca* havanta kapablon trankvile (longe) atendi⁶

Pacifiko parto de la oceano⁹ (b) pĝ xx

paco* stato de lando, kiu ne estas en milito; stato de socio, en kiu ne estas perforto³

paĉjo (pa(tro)/ĉjo) kara vorto por patro⁸

pafi* (tr) ĵeti aĵon per speciala ilo, kiu ege rapidigas ĝin⁶

pagi* (tr) doni monon pro ŝuldo aŭ aĉeto³

paĝo* unu flanko de folio de libro, revuo aŭ ĵurnalo (vi ĝuste legas la 28an paĝon)⁵

pajlo seka trunketo de greno⁷

pako* aro da aĵoj ŝirmitaj per papero kaj ŝnuro aŭ en sako⁵

pala (pri vizaĝo) neruĝa aŭ senkolora; malmulte brila⁷

palaco granda luksa domo de reĝo aŭ riĉulo⁸

palato la supro de la buŝa kavaĵo⁹

paliso fosto⁹

palmo arbo el varmaj landoj kun ege grandaj folioj⁹ b→

palpebro haŭto, kiu kovras la okulon je ĝia fermo⁹

palpi (tr) malforte uzi la mano(j)n por senti per la fingroj⁹

palto supervesto por malvarma vtero⁹

paneo subita malfunkcio de maŝino⁹

panjo (pa(trino)/njo) kara vorto por patrino⁸

pano* manĝaĵo bakita el faruno⁴

pantalono* vesto, kiu kovras de zono ĝis piedoj, aparte ĉiun kruron⁶

pantoflo hejma piedvesto mola kaj malpeza⁹

papago birdo (*Psittacus*) kun hoka beko, kiu imitas la homan voĉon⁹

papero* maldika folio por fari libron aŭ ĵurnalon, por skribi leteron ktp⁴

papilio insekto (*Lepidoptera*), kiu ŝatas florojn kun belajflugiloj⁹

papo estro de religio Rom-katolika⁹

paradizo ĉiela loko por justaj homoj post morto; loko, kie ĉio estas bona⁹

paralelo linio, kiu ĉie tenas saman distancon de alia⁹

paraŝuto aparato por salti el ege alta loko, ofte el aviadilo⁹

pardoni* (x) rezigni puni aŭ venĝi pro suferita ofendo⁴

parencio* homo el sama familio (patro, kuzo, onklo ktp); homo havanta saman praulon⁶

parfumo agrablaodoro⁸

parko loko kun multaj vegetaloj en spaco por promeni; loko por restigi aŭton⁸

parlamento aro da reprezentantoj de la popolo, kiu kreas leĝojn⁹

paro* aro de du samspecaj aĵoj (paro da ŝuoj)⁶

paroli* (x) esprimi sian penson per vortoj; diri vortojn²

partio grupo da homoj havantaj samajn politikajn aŭ sociajn opiniojn; unu el du flankoj en disputo⁷

parto* ne la tuto, kiu povas esti fakte aparta aŭ nur per vido aŭ penso³

pasaĝero iu, kiu veturas (per aŭto, ŝipo aŭ aviadilo) tamen ne estas la ŝoforo⁹

pasero eta birdo (*Passer*) vivanta ĉefe en urboj⁹

pasi* (*ntr*) iri tra aŭ preter iu loko por atingi alian; iom post iom malaperi aŭ ne plu okazi (la pluvo pasis; jam kvin jaroj pasis)³

pasio ega inklino al io; arda amo⁸

pasporto dokumento por vojaĝi al alia lando⁷

pasto* miksaĵo de faruno kun akvo aŭ lakto por fari panon, kukon ktp⁶

pastro laboranto en regilio, kiu gvidas la aferojn en preĝejo⁷

paŝi* (*ntr*) movi la kruojn por piediri⁴

paŝti (*tr*) konduki brutojn sur kampo, por ke ili manĝu herbon⁸

pato malprofunda senkovrila kaserolo
kun longa tenilo, uzata por friti⁸

patro* viro, kiu igis virinon graveda, estas patro de tiu ido²

patrono eminenta persono protektanta alian personon aŭ aferon⁸

paŭzi (*ntr*) halti momente dum agado⁸

pavo birdo (*Pavo*)
kun ege bela kaj granda vosto⁹

peco* parto ne plu ligita al tuto; parto apartigita pro tranĉo aŭ rompo³

pejzaĝo speciala vidaĵo⁸

peki (*ntr*) malobservi religian aŭ moralan leĝon⁷

pekli (*tr*) meti viandon aŭ legomon en salon por konservi ĝin manĝebla⁹

peki* (*tr*) irigi, kurigi antaŭ si; forkurigi⁶

pelto preparita felo uzata kiel vesto⁸

pendi* (*ntr*) esti alligita per unu ekstremo tiel, ke la cetero estas libera, ne tuŝante la teron⁵

pendolo pezaĵo pendanta de fiksa punkto kaj kun ripeta movo⁹

penetri (x) eniĝi en ion⁸

peni* (*ntr*) ege streĉi siajn fortojn por atingi rezulton⁴

peniko aro da haroj kunligitaj ĉe ekstremo de eta bastono, uzata por ŝmiri aŭ pentri⁸

pensi* (x) havi ideojn³

pensio ĉiumonata aŭ ĉiujara pago al emerito⁹

penti (x) senti bedaŭron pro io farita aŭ pro io nefarita⁸

pentri* (*tr*) fari bildon per farboj⁶

per* prep. por indiki ilon, rimedon aŭ manieron: mi tondas per tondilo; komenci sian paroladon per gratulo¹

perdi* (*tr*) ekmalhavi; malvenki; vane uzi³

perei (*ntr*) neatendite morti per akcidento aŭ perforto⁹

perfekta havanta ĉiujn kvalitojn kaj neniun mankon⁸

perfidi (*tr*) agi trompe, kontraŭ ies fido⁸

periodo tempo inter du samaj okazaĵoj el ago, kiu ade ripetiĝas⁹

perlo brile blanka globeto el maro, uzata kiel juvelo⁹

permesi* (*tr*) (iu) konsenti, ke iu libere faru ion; (io) ebligi, ke iu faru ion³

perono ekstera malalta ŝtuparo antaŭ domo, kiu finiĝas per larĝa ebena supro⁹

persekuti (*tr*) persiste postiri por atingi aŭ malamike trakti⁷

persiko bongusta frukto de persikujo (*Prunus persica*)⁹

persisti (*ntr*) energie daŭrigi, eĉ malgraŭ malhelpoj, tion, kion oni komencis⁹

persono* homo kun siaj ecoj³

pesi (*tr*) mezuri pezon de aĵo (gramo kaj kilogramo estas unuoj de pezo)⁷

peti* (x) sciigi al iu, ke oni deziras ion de ĝi²

petoli (*ntr*) sin amuzi per viglaj ludaj movoj, kiel infano; infanece amuzi sin per gaje ŝercaj agoj aŭ paroloj⁷

petrolo ĉiu el la diversaj materioj el ter-oleo (lampa oleo, benzino ktp)⁸

peza* altirata de tero per granda forto (formiko estas malpeza, elefanto estas peza)⁵

pia sincere kaj ame respektoplena al dio kaj religiaĵoj⁹

piano muzikilo kun kordo, kiun oni ludas per premo sur aro da butonoj⁹

piceo pingloarbo kun disaj pingloj (*Picea*)⁹

piedo* ekstremaĵo de la kruro, kun kvin fingroj³

pigo birdo (*Pica*) el korvo-familio kun longa vosto⁹

piki* (*tr*) pli malpli profunde enigi pinton en ion (dorno pikas)⁶

pilko* globoforma ludilo⁶

pilo fonto de elektra energio el ĥemia energio⁸

piloto kondukisto de aviadilo aŭ ŝipo⁹

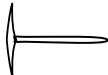
pinĉi (*tr*) premi inter du fingroj aŭ inter du pecoj⁸

pinglo* metala stangeto, pinta ĉe unu ekstremo, kiun oni uzas por pike fiksi paperon aŭ veston⁶

pino arbo (*Pinus*) parenco de abio kaj piceo, uzata kiel ornamaĵo en Krist-nasko⁷

pinto* pika ekstremo; ekstremo⁶

pioĉo hakfosilo⁸

pioniro homo, kiu komencas novan aferon⁹

pipo speciala ilo por fumi⁷

pipro sekigita frukto de piprujo (*Piper*), kun pika gusto kaj uzata kiel spico⁹

piro sukoplana frukto de la pirujo (*Pyrus communis*)⁸

pizo legomo kun globformaj verdaj semgrajnoj (*Pisum*)⁷

placo libera spaco, ĉirkaŭita de domoj, en urbo aŭ vilaĝo⁷

plaĉi* (*ntr*) kontentigi iun per sia ĉarmo⁵

plado granda telero, kiu alportas manĝaĵon al ĉiuj ĉe tablo; la manĝaĵo en ĝi⁷

plafono* surfaco, kiu estas la supra interna parto de ĉambro⁵

plago granda longedaŭra malfeliĉiga okazaĵo⁹

plando suba parto de la piedo, kiu tuŝas la teron⁹

plandumo suba plata parto de ŝuo (pland/um/o)⁹

planedo aĵo, kiu moviĝas ĉirkaŭ stelo (Tero estas planedo)⁹

planko* malsupra ebenaĵo de ĉambro, sur kiu oni paŝas⁴

plano antaŭe pripensita kaj ordigita aranĝo de aferoj por fari⁷

planti* (*tr*) meti vegetalon en grundon por ke ĝi plu kresku⁶

planto* ago planti; vegetalo, kiu estis plantita⁶

plastiko arto reprodukti la formojn de objektoj⁹

plasto moderna substanco uzata por pluraj celoj⁹ b→

plata* prezentanta malgrandan diskecon kompare kun la du aliaj dimensioj (disko estas plata); ebena aŭ preskaŭ ebena⁶

platano arbo, kies ŝelo falas ĉiujare (*Platanus*)⁹

plej* vorteto esprimanta kvanton aŭ gradon superan al ĉiuj aliaj (la plej granda: ne estas alia pli granda)¹

plekti (*tr*) kunigi plurajn fadenformajn objektojn, kiel en la bildo⁸

plena* tia, ke la tuta spaco estas okupita; kompleta²

plenaĝa havanta la aĝon, kiu donas ĉiujn rajtojn kaj devigojn (plen/aĝa/a)⁹

plendi* (*ntr*) esprimi per vortoj sian doloron; esprimi per vortoj, ke oni estas malkontenta pri io⁴

plenumi (*tr*) plene fari tion, kion oni devas (plen/um/i)⁸

pleto plato uzata por alporti telerojn, pladojn, glasojn kaj tasojn dum manĝo⁸

plezuro* agrabla sento de bonstato⁴

pli* vorteto por indiki en grado aŭ kvanto supera je iu alia (Ab: A estas pli granda ol b)¹

pliigi (*tr*) pligrandigi aŭ plimultigi
(pli/ig/i)⁹

plongi (*ntr*) lerte sin ĵeti en akvon⁹

plori* (*ntr*) montri sian doloron per larmoj⁴

plu* vorteto montranta la daŭradon kaj neĉesadon de iu stato aŭ ago (plu pluvas...: la pluvo ankoraŭ okazas)¹

plugi* (*tr*) tranĉi la surfacon de la tero per speciala ilo por semj⁶

plumbo griza, mola kaj peza metalo (*Pb*)⁸

plumo* tio, kio kovras la haŭton de birdoj⁴

pluraj* pli ol unu⁶

pluralo multenombro (indikita per -j: unu pomo, du pomoj, tri pomoj ktp)⁹

plus vorteto indikanta adicon (1 + 1 = 2, unu plus unu estas du)⁸

pluvo* akvo gute falanta de nuboj⁴

po prep. indikanta disdividon (la kurso daŭras dum 10 tagoj po 30 minutoj)⁹

poemo grandforma poeziaĵo⁸

poeto tiu, kiu verkas poeziaĵojn⁷

poezio arto esprimiĝi, ofte per versoj, tiel ke la sonoj kaj ritmo verkas emociojn⁸

polico* ero de la ŝtato komisiita por prizorgi la publikan ordon kaj sekurecon⁶

politiko scienco aŭ arto rilata al la regado de ŝtato⁷

poluro* surfaca brilo pro frotado⁶

polvo* etaj eroj el tero facile levataj de vento; etaj eroj el aliaj sekaj materialoj (malpuraĵo)⁶

pomo* frukto de la pomarbo (*Malus*)⁶

ponto* konstruaĵo ebliganta trairon de rivero⁶

popolo* homoj, kiuj sentas sin samaj; homoj el lando, kiuj ne estas la regantoj³

populara facile komprenebla por la popolo; konata kaj amata de la popolo⁹

por* ¹

porcelano delikata speco de fajenco⁹

porcio kvanto da manĝaĵo donata al ĉiu persono⁹

pordo* malfermaĵo en muro de urbo, konstruaĵo, ĉambro, en flanko de veturilo aŭ maŝino por lasi en- kaj el-iron; plato, kiu fermas pordan spacon³

porko* besto (*Sus*) kun mallongaj kruoj hejme bredata pro viando⁵

porti* (*tr*) subteni objekton; preni kun si kaj iri por demeti en alian lokon²

portreto bildo (desegnaĵo, pentraĵo, fotografaĵo) de aparta persono⁹

posedi* (*tr*) havi rajton aŭ eblon uzadi ion; havi je sia dispoŝo⁶

post* prep. por indiki tempon pli malfruan ol alia (post sufero venas prospero); malantaŭ (la princo sidiĝis post kolono)¹

posteno loko okupita per aro da soldatoj por milita celo; ofico⁸

postuli* (*tr*) severe peti ion pro sia rajto, aŭtoritato aŭ forto; igi ion nepre necesa³

poŝo* speco de saketo ĉe vesto⁵

poŝto* servo por transporto de leteroj aŭ malgrandaj pakaj⁵

potenco kapablo forte efiki⁷

poto* vazo por diversaj uzoj: kuirpoto, flor-poto ktp⁶

povi* (*ntr*) havi kapablon necesan por fari ion; havi la rajton, la aŭtoritaton necesan por fari ion; havi la permeson, la eblecon por fari ion²

pozicio loko, sur kiu io restas; rango en socio, entrepreno ktp⁸

pra- vortparto por montri longan antaŭtempecon (**praarbaro**); malproksiman gradon de parenceco (la **praavo** estas la patro de la avo)⁹

praktiko* farado de io per la reguloj de arto aŭ scienco⁶

prava* havanta ĝustan opinion aŭ konduton⁴

precipa* plej grava; ĉefa⁴

preciza* klare kaj detale determinita⁶

preferi* (*tr*) laŭvole elekti ion inter pluraj⁵

preĝi* (*ntr*) sin turni al dio por peti aŭ danki⁶

prelegi (*ntr*) prezenti iun temon⁹

premi* (*tr*) fari forton sur ion³

premio* rekompenco por venkinto de konkurso⁶

preni* (*tr*) kapti iun aŭ ion per sia mano aŭ per ilo; havigi al si²

prepari* (*tr*) fari ĉion necesan, kio ebligas faradon de io alia; pretigi⁵

presi* (*tr*) meti inkon sur paperon aŭ alian surfacon per aparato, kiu faras kopion⁶

preskaŭ* vorto por diri "ne tute, sed proksimume" (ili estas preskaŭ samaĝaj)¹

preskribi (*tr*) ordoni skribi⁹

preta* plene preparita; disponebla por tuja uzo⁴

preteksto ŝajna kialo eldirita por kaŝi la veran kialon⁸

pretendi (*x*) per volo postuli ion (tio povas okazi eĉ se oni ne rajtas postuli tion, ĉar temas pri volo)⁸

preter* prep. por montri lokon aŭ objekton, apud kiu oni pasas¹

prezenti* (*tr*) meti ion antaŭ iu, por ke tiu ĝin prenu, vidu aŭ juĝu; starigi antaŭ ies imago la bildon de iu aŭ io³

prezidi (*x*) direkti la laboron de kunveno aŭ societo; regi⁷

prezo* vendvaloro de objekto⁶ **(b)**▲

pri* prep. por diri “koncerne al”, “rilate al” (plori pri iu; kontenta pri io; filmo pri amo)¹

principo fundamenta elemento el kiu io devenas; fundamenta veraĵo⁹

princo filo de reĝo⁹

printempo* sezono post vintro kaj antaŭ somero (printempo: la sezono de floroj)⁴

privata tia kiu koncernas nur la personan aŭ familian vivon de individuo⁷

pro* prep. por indiki kialon: mi ridas pro lia naiveco¹

probabla havanta grandan aŭ la plej grandan ŝancon por okazi; havanta grandajn aŭ la plej grandajn kialojn por esti vera⁸

problemo malfacilaĵo⁸

procedi (*ntr*) uzi difinitajn rimedojn por fari ion⁸

procento profito produktata de monsumo, kiun oni pruntis aŭ ŝuldas⁹

proceso jura studo de okazaĵo por juĝo en tribunalo⁸

produkto* vivaĵoj aŭ senvivaĵoj kreita per natura vojo por komerco kaj konsumado; utila objekto kreita el krudaj materialoj (la fabriko produktas bonan tolon; tolo estas produkto)⁵

profesio ĉiu okupo, per kiu oni akiras vivrimedojn⁸

profesoro iu, ĝenerale doktoro, kiu instruas en universitato⁹

profeto homo komisiita de dio; antaŭdiristo; religia gvidanto⁹

profito utilo de io; mongajno de iu laboro, de entrepreno⁸

profunda* (pri puto, rivero ktp) havanta grandan distancon inter la malferma parto kaj la fundo⁴

programo laŭtempa listo de prezentotaj aŭ farotaj aferoj, de taskoj (por televido, kongreso ktp)⁹

progresi* (*ntr*) antaŭen-iri al supera grado de disvolviĝo; perfektigi⁶

projekto detala plano proponata al iu⁹

prokrasti (*tr*) ne fari nun por fari poste⁸

proksima* apartigita per malgranda distanco en spaco aŭ tempo²

proksimume ne plene trafante la veron aŭ celon (proksim/um/e)⁷

proleto homo, kies nuraj vivrimedoj estas vendo de sia laborforto⁹

promeni* (*ntr*) iri de loko al loko por plezuro⁵

promesi* (*tr*) certigi, ke oni faros aŭ donos⁵

pronomo speciala vorto servanta por anstataŭi nomon (mi, vi, li, ŝi, ĝi, ni, ili, tiu, tio, ĉiu...)⁹

prononci (*tr*) elparoli⁹

propagandi (*tr*) klopodi disvastigi ideon⁹

proponi (*tr*) montri ion al iu, por ke tiu uzu ĝin; diri al iu, ke tiu eble faru ion⁹

propozicio parto de frazo esprimanta per si mem kompletan sencon⁹

propra* de tiu/tio mem (timulo timas eĉ sian propran ombron)³

prosperi (*ntr*) esti en kontentiga, sukcesa stato⁹

protekti (*tr*) defendi, ŝirmi aŭ helpi kontraŭ danĝero⁷

protesti (*ntr*) fari deklaron kontraŭ io⁷

proverbo popoldiraĵo ("ne gutas mielo el la ĉielo" estas proverbo)⁹

provi* (*tr*) uzi/fari ion por scii, ĉu oni povas uzi/fari tion³

provinco administra aŭ historia subdividaĵo de lando⁹

provizo abunda materialo aŭ sufiĉe granda kolekto da objektoj, kiujn oni povas bezoni⁸

provoki (*tr*) (iun) instigi al batalo; (ion) kaŭzi⁹

prozo parolo aŭ teksto ne aranĝita laŭ verso⁸

prudenta kapabla regi siajn agojn por ne erari aŭ meti sin en danĝeron⁷

pruno frukto de prunujo (*Prunus domestica*) kun malmola kerno⁹

prunto* dono de io al iu por posta redono⁵

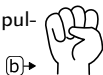
pruvi (*tr*) (iu) montri per rezonado aŭ fakto, ke io estas vera; (io) esti la pruvo de⁸

psikologio scienco pri konsciaj aŭ nekonsciaj fenomenoj de spirito⁹

publiko* grupo da uloj: rigardantoj (en teatro, kinejo ktp), klientoj, legantoj ktp⁶

pudro kolora kaj odora pulvoro por tualetto⁹

pugno fermita mano⁷

pulmo parto de la korpo, kie sango prenas O₂ el la aero, kiun oni spiras⁸

pulvo eksplodema pulvoro⁸

pulvoro solida substanco dispecigita en tre malgrandajn erojn⁸

pumpi (*tr*) altiri aŭ repuŝi fluaĵon aŭ gason per speciala ilo⁸

puni* (*tr*) kaŭzi al iu suferon kompanse de ties malbona ago aŭ kulpo⁶

punkto* loko, kiu ne havas longon aŭ larĝon (en spaco aŭ tempo); speciala temo; la signo "."³

punto maldensa teksaĵo (delikata reto, kiu prezentas desegnaĵon)⁹

pupilo la parto de la okulo, kie lumo povas eniri⁹

pupo ludilo en formo de eta homo aŭ besto⁸

pura* miksita je neniu fremda elemento; ne makulita de naŭza substanco (polvo, graso, koto, ktp)³

puso densa flaveta fluaĵo el vundo⁹

puŝi* (*tr*) movi per premo aŭ frapo⁵

puto truo en tero por tiri akvon⁷

putri (*ntr*) malkomponiĝi (pri frukto, manĝaĵo, mortinta besto ktp)⁸

R

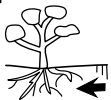
rabato malaltigo de prezo⁹

rabi (*tr*) per forto aŭ minaco (uzi forton) forpreni ies posedaĵon⁸

racio kapablo decidi per logika rezonado⁹

radiatoro aparato ĉe motoro, kie varmega akvo malvarmiĝas por plu helpi teni temperaturon de motoro⁹

radiko subtera parto de arbo aŭ alia vegetalo⁷

radio* ĉiu aparta rektlinia elsendaĵo el fonto de lumo, varmo, elektro ktp⁵

rado* ronda aĵo turniĝanta ĉirkaŭ centra akso⁶

rafano manĝebla radiko de herbo (*Raphanus*)⁹

rajdi (*x*) iri sidante sur dorso de besto⁷

rajto* povo fari ion aŭ postuli ion de aliuloj³

rakonti* (*tr*) parole aŭ skribe konigi okazintaĵon³

rampi (*ntr*) moviĝi sur grundo per la ventro (serpento rampas, ĉar ĝi ne havas piedojn)⁸

rando* ĉirkaŭa ekstrema parto de io⁶

rango grado, alteco de ofico⁸

rano besto (*Rana*),

kiu vivas ĉe akvo⁹

rapida* faranta aŭ okazanta dum mallonga tempo (kuniklo estas pli rapida ol testudo)²

raporti (*x*) veni al iu kaj transdoni akiritan informon⁸

rato besto (*Ratus*)

simila al muso, sed pli granda ol muso⁸

raŭka sonanta malklare (raŭka voĉo pro malvarmumo)⁹

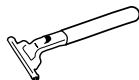
raŭpo larvo de papilio

kaj de kelkaj aliaj flugilaj insektoj⁹

ravi (*tr*) veki grandan admiron⁸

razi (*tr*) fortranĉi harojn ĉe ties radiko⁷

re-* vortparto, kiu indikas denovan venon aŭ ripeton (**redoni** monon; **revidi**; **relegi**)⁰

reakcio kontraŭago⁹

reala vere okazinta; vere ekzistanta⁹

recenzi (*tr*) fari raporton pri iu verko; doni sian opinion pri iu verko⁹

recepto klara kaj instrua skribaĵo pri kiel pretigi ion (manĝaĵon, kuracilon ktp)⁸

reciproka sama (de unu al alia, kiel de la alia al tiu unu)⁸

redakti (*tr*) direkti publikigon de gazeto, revuo aŭ similaĵo⁹

redukti (*tr*) malgrandigi laŭ dimensio aŭ nombro⁹

reflekti (*tr*) reĵeti lumon, sonon aŭ alia similaĵo (spegulo reflektas lumon)⁹

reformi (*tr*) doni alian pli bonan formon⁹

regali (*tr*) bone kaj plezurige trakti iun⁸

regi* (*tr*) efektive estri, direkti laŭ sia volo aŭ laŭ sia rajto³

regimento parto de armeo⁹

regiono* parto de lando kun speciala eco (natura aŭ socia)⁵

registro libro, en kiu oni notas ciferojn, faktojn ktp⁷

regno* vorto por ŝtato en pasintaj jarcentoj⁶

regulo* tio, kio estas difinita por gvidi la agadon, konduton ktp⁶

reĝimo sistemo de regado en ŝtato aŭ administrado en entrepreno⁹

reĝo* dumviva regnestro, kies insigno estas krono⁵

reklami (*tr*) laŭdi kaj rekomendi al la publiko komercaĵon⁸

rekomendi* (*tr*) forte proponi kun prezento de bonaj ecoj⁶

rekompenco io donita aŭ servita al iu pro danko al ricevita servo aŭ bonfaro de tiu⁸

rekordo plej supera rezulto en tuta historio de iu sporto⁸

rekta* havanta unu solan direkton; nekurba⁵
(1: rekta; 2: kurba)

rektangulo figuro kun kvar rektaj lateroj kaj kvar anguloj je 90° (rekt/angul/o)⁹

relativa dependa, kompara, kondiĉa⁹

religio* kredo kaj praktiko de rilatoj inter la homo kaj la transmondo, supernaturaj estuloj, vivo kaj morto⁵

relo longa stango el metalo, sur kiu iras tramo aŭ lokomotivo⁷

remi movi boaton mane per remiloj⁸

rendevuo interkonsento pri loko kaj horo por renkontiĝo⁹

renkonti* (*tr*) trovi iun dum oni iras kontraŭdirekte al tiu³

reno organo, kiu purigas la sangon⁹

rento perioda profito de prunto, luo aŭ valorpaperoj⁹

renversi (*tr*) faligi ion aŭ iun starantan; klini vazon, por ke la enhavo foriru⁷

reprezenti (*tr*) anstataŭi iun laŭ komisiio⁷

respekti* (*tr*) estimi kaj submetiĝi al iu⁶

respondi* (x) doni informon petitan per demando²

respubliko politika reĝimo, en kiu la reganto estas elektita de la popolo⁸

resti* (*ntr*) ne foriri, ne malaperi, estadi en iu loko; plu esti en sama stato²

restoracio loko, kie oni manĝas kontraŭ pago⁷

resumo mallongigo de io pli longe dirita⁹

reto* plektaĵo kun grandaj interspacoj inter la fadenoj aŭ ŝnuroj⁶

revi (x) imagi tion, kion oni forte deziras⁸

revizii (tr) kontroli kaj foje priserĉi homojn, komercaĵojn ktp (dogane, police ktp)⁹

revolucii (ntr) fari subitan ŝanĝon en politika reĝimo de iu lando⁹

revuo perioda, sed ne ĉiutaga presaĵo en formo de broŝuro ĝenerale pri iu aparta fako⁸

rezervo io konservita disponebla por posta uzo⁸

rezigni (x) plene forlasi ian postulon, pretendon aŭ esperon⁸

rezisti (ntr) malcedi, kontraŭstari⁸

rezoni (ntr) logike kunmeti ideojn kaj tiri el ili konkludon⁹

rezulti* (ntr) sekvi el io (troa kurado rezultas je granda laco)⁶

ribeli (ntr) rifuzi obei superulon kaj foje peni perforte forigi ĝin⁸

ribo malgranda bongusta nigra aŭ ruĝa bero de arbeto (*Ribes*)⁹

ricevi* (tr) vole aŭ nevole fariĝi posedanto, profitanto, spertanto (ricevi donacon, leteron, profiton, viziton)²

riĉa* posedanta multajn havaĵojn, multan monon²

ridi* (ntr) per buŝo kaj sono (ha ha ha) montri subitan gajecon²

rifuĝi (ntr) iri en sendanĝeran lokon for de sia lando aŭ hejma loko⁸

rifuzi* (tr) malakcepti; ne konsenti⁶

rigardi* (tr) direkti sian vidon sur; turni la okulojn por vidi³

rigida malfacile fleksebla; nefleksebla; obstine sama⁹

rikolti* (tr) preni la fruktojn⁶

rilati* (ntr) havi inter si ian ajn ligon⁶

rimarki* (tr) distingi kaj aparte atenti ion aŭ iun³

rimedo* tio, kio servas por atingi celon³

rimeno leda bendo uzata por ligi⁹

rimo jen rimoj: Johano, kisu mian manon; feliĉo vezike sin levas sed baldaŭ falas kaj krevas⁹

ringo rondaĵo kun ronda truo; tiu aĵo uzata ĉe la fingro⁷

ripari* (tr) remeti ion en bonan, uzeblan staton⁶

ripeti* (tr) fari aŭ diri denove je dua fojo (aŭ je tria, kvara ... fojo)⁵

ripo unu el pluraj kurbaj ostoj ĉe brusto, kiuj protektas la pulmojn kaj aliajn organojn⁸

ripozi* (ntr) ne labori dum iom da tempo por repreni plenan forton; senmove kviete kuŝi⁴

salajro mono periode pagata al dungito por servado, laboro, ofico⁷

salato manĝaĵo el herboj aŭ legomoj; senorda miksaĵo⁹

saliko multaj specoj da arboj kaj etaj arboj, kun vergoj flekseblaj uzataj por fari korbon (*Salix*)⁹

salo* substanco trovata en la akvo de la maroj, uzata kiel spico (*NaCl*)⁶

salono eleganta vizitĉambro en domo; granda kaj bela ĉambro por festoj aŭ kunvenoj⁸

salti* (*ntr*)

(iu) rapide moviĝi

supren kun ambaŭ piedoj super la tero, kaj ree fali; (io) moviĝi de unu al alia loko, ne tuŝante la lokoj inter tiuj⁴

saluti* (*tr*) diri ion aŭ signi je alveno aŭ je foriro por montri respekton al iu (bonan tagon)⁴

sama* tute simila (A kaj A samaj literoj)²

sana* havanta korpon kaj menson, kiuj bone kaj normale funkcias⁴

sandviĉo du pantraĉoj kun io inter ili⁹

sango* ruĝa likvaĵo en la korpo de homoj kaj iuj bestoj, kiu estas movita de la koro⁴

sankta* (iu) plej senkulpa kaj pura⁶

sapo* materi-
alo, kiu hel-
pas lavadon⁶

sarki forigi herbaĉojn el kulturata tero⁹

sata* malhavanta deziron aŭ neceson manĝi⁴

satiro proza aŭ versa teksto, kiu moke ridigas kaj kritikas iun aŭ ion⁹

saŭco flua spicaĵo por manĝaĵo⁸

savi* (*tr*) liberigi iun el grava danĝero⁶

sceno aparta parto de teatraĵo; interesa vidata okazaĵo⁷

scienco* esplorado kaj studado por klarigi fenomenojn⁶

scii* (*tr*) koni certe kaj precize²

sciuro besto (*Sciurus*),

kui vivas sur arboj⁹

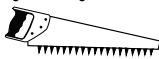

scivola tre deziranta scii⁷

se* vorteto por diri "en la okazo ke", "imagante ke", "kondiĉe ke" (se vi havos okazon, ne forgesu al mi skribi)¹

sed* vorteto montranta kontraŭecon, malsamecon aŭ diferencon (mi volis ŝlosi la pordon, sed mi perdis la ŝlosilon)¹

segi (*tr*) tranĉi per speciala ilo kun akraj dentoj⁸

seĝo* meblo por sidi⁴

seka* enhavanta neniom da akvo aŭ likvaĵo; surhavanta neniom da akvo aŭ likvaĵo⁵

sekalo greno por fari panon kaj bieron⁹

sekci (*tr*) esplore distranĉi homan aŭ bestan korpon⁹

sekcio aparta parto de organizaĵo aŭ societo, ordinare kun propra tasko aŭ loko⁹

sekretario homo komisiita por verki kaj skribi leterojn, raportojn ktp⁸

sekreto* io, kio restas aŭ devas resti kaŝita⁶

sekso tio, kio estas malsama inter viroj kaj inoj⁸

sekundo baza mezurunuo de tempo (unu minuto estas 60 sekundoj)⁷

sekura estanta en sendanĝera situacio⁹

sekvi* (*tr*) veni aŭ iri post iu/io alia²

semajno* daŭro de sep sinsekvaj tagoj³

semo* parto de frukto, kiu povas iĝi nova vegetalo⁶

sen* prep. esprimanta iel foreston, mankon (sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus; li restis du tagojn sen manĝi)¹

senato plej alta leĝofara anaro aŭ supera ĉambro en parlamento⁹

senco* ideo pri tio, kion esprimas vorto aŭ frazo⁵

sendi* (*tr*) irigi ien; ordoni aŭ fari, ke iu iru de unu loko al alia; ordoni, ke io estu portata de unu loko al alia²

sensu sentumo (iu kapablo senti: tuŝado, vidado, aŭdado, flarado aŭ gustumado)⁸

senti* (*tr*) ricevi impreson, kiu sciigas nin pri la ekzisto kaj la ecoj de la eksteraj objektoj³

sep* 7¹

septembro* la naŭa monato de la jaro⁵

serĉi* (*tr*) peni por trovi³

serena sennuba kaj senventa; kvieta sen ĉagrenoj⁸

serio* vico da samaj aŭ similaj aĵoj en ordo⁶

serioza* nerida, neŝerca⁵

serpento* senpieda besto (*Ophidia*) ofte venena⁶

seruro aparato servanta por fermi pordon aŭ keston per ŝlosilo⁷

servi* (x) (iu) plenumi difinitan laboron por profito aŭ utilo de iu alia; (io) esti utila por iu aŭ io; (io) esti uzata por io⁴

ses* 6¹

severa forte postulema, malmilda⁷

sezono* parto de la jaro (somero, aŭtuno, vintro kaj printempo)⁶

si* vorteto por indiki la aganton mem (ŝi lavas sin)¹

sidi* (*ntr*) resti ie, kaj apogi sin per la postaĵo² (v) seĝo

signalo interkonsentita signo destinita por komuniki ion⁸

signifi (*tr*) havi difinitan sencon aŭ valoron; egalvalori (libere spiri ne signifas vivi)⁷

signo* io ajn (streko, bildo, objekto, gesto), kio elvokas en la spiriton ideon pri alia afero (?, r, 8, +, = ...)⁶

silenti* (*ntr*) ne paroli; ne brui⁴

silko delikata kaj brila fadeno el raŭpo (*Bombyx*); teksaĵo el tiu fadeno⁸

simila* havanta iajn ecojn, kiujn ankaŭ alia persono aŭ objekto havas⁵

simio besto (*Simiae*) simila al homo, kun aŭ sen vosto⁸

simpatio favora inklino al alia persono⁸

simpla* facile komprenebla, uzebla, solvebla³

sincera (iu) esprimanta tion, kion oni opinias aŭ sentas; aganta laŭ siaj opinioj kaj sentoj; (io) malmensoge dirita, farita aŭ sentita⁷

sindikato societo por defendi interesojn de la anoj⁹

sindona preta ĉiam servi al iu aŭ io (si/n/don/a)⁹

singarda atenta por eviti malbonon (si/n/gard/a)⁹

singularo ununombro (unu pomo)⁹ (*v*) pluralo

sinjoro* titolo de ĝentileco por la viroj²

sino homa brusto kaj ventro⁹

sinteno konduk-maniero en certa situacio (si/n/ten/o)⁹

sistemo harmonia tuto da interdependaj aĵoj kunordigitaj⁸

sitelo rondforma vazo havanta tenilon⁸

situacio tuto da kondiĉoj kaj cirkonstancoj, en kiuj iu troviĝas⁹

situo maniero laŭ kiu io estas lokita rilate al la ĉirkaŭaj objektoj⁹

skalo linio dividita per strekoj por montri la dimensiojn de desegnaĵo rilate al efektiva objekto aŭ gradojn de mezuraparato⁷

skatolo* ujo fermebla kaj malfermebla el solida substanco kiaj ligno, kartono, plasto, metalo ...⁶

skio longa kaj plata glitilo, kiun oni aligas al ŝuoj por gliti sur neĝo⁹

sklavo homo posedanta nenian socian rajton, kiu estas posedaĵo de alia persono⁸

skorpio besto (*Scorpiones*) kun venena pikilo je fino de la vosto⁹

skrapi* (*tr*) forigi partetojn el la supraĵo de io per ŝovo de speciala ilo⁶

skribi* (*tr*) meti vortojn kaj frazojn sur io por esprimi pensojn, por sciigi al iu²

skui (*tr*) rapide abrupte kaj ripete ŝanceli⁸

skulpti (*tr*) formi figurojn el solida materio, kiel ŝtono, per hakado, tranĉado aŭ skrapado⁷

sledo malalta glitveturilo kun du glitiloj⁹

sobra modere manĝanta aŭ trinkanta; malebria⁸

sociale rilata al la socio; rilata al la komunaj ekonomiaj interesoj, ne al la politikaj⁹

societo daŭra kuniĝo de personoj sub komuna regularo por atingi komunan celon, ĉu plezurano, ĉu profitano, ĉu komercano⁷

socio kuniĝo de homoj, kiuj vivas sub komunaj leĝoj⁷

sofo longa kaj komforta meblo por sidado de pli ol unu persono⁹

soifi* (x) senti bezonon trinki⁶

sojlo ŝtono aŭ lignaĵo kuŝanta malsupre de aperturo de pordo; komenco⁸

sola* neakompanata, ne estanta kun aliaj; unu kaj neniu kroma³

soldato* militisto, precipe la senranga⁶

solena farata serioze, laŭ specialaj reguloj pro la graveco⁹

solidara akceptinta respondecon pri la ŝuldoj aŭ agoj de alia persono⁹

solido korpo en firma, malfluida stato⁷

solvi (tr) miksi kun fluaĵo solidon, gason aŭ alian fluaĵon, tiel ke la rezulto estas fluaĵo; trovi la respondon al demando, la rimedon al malfacilaĵo⁷

somero* la plej suna kaj varma sezono⁴

sonĝi (ntr) vidi image dum la dormo⁷

soni* (ntr) fari ion, kion oni povas aŭdi (sonis piano; eksonis rapidaj paŝoj)³

sonoro sono daŭre sonanta post ĉeso de ĝia kaŭzo⁷

sopiri (x) suferi bedaŭri kaj redeziri ion perditan⁸

sorbi (tr) entiri likvaĵon en sin⁹

sorĉi (tr) fari supernaturajn aferojn per helpo de io supernatura; pasie allogi⁸

sorgo greno el landoj varmaj (*Sorghum vulgare*)⁹

sorto* neevitebla(j) okazaĵo(j) feliĉa(j) aŭ malfeliĉa(j)⁶

sovaĝa (homo) ne civilizita; (besto) ne hejmigita; (vegetalo) ne kulturita⁸

spaco senfinaĵo, en kiu moviĝas ĉiuj objektoj; difinita mezurebla parto de tiu senfinaĵo⁷

speciala* neĝenerala, nekomuna, aparta, faka⁶

specimeno malgranda kvanto de varo por veki scivolon, informi, reklami, ebligi takson⁹

speco* aro da estaĵoj, similaj inter si sed diferencaj de aliaj⁴

spiegulo* glata brila surfaco, kiu reflektas lumon⁶

spektaklo atentokapta okazaĵo aŭ prezentaĵo en teatro, sportejo ...⁹

sperta* posedanta sciojn kaj lertecon akiritajn per farado⁶

spezi* (*tr*) fari (elspezi) aŭ ricevi (enspezi) pagojn⁶

spico* substanco, ordinare vegetala, destinita por bongustigi manĝaĵojn⁶

spiko aro da floroj aŭ grajnoj laŭlonge de akso (tritiko, maizo, rizo ...) ⁹

spinaco herbo (*Spinacia*), kies verdaj folioj estas uzataj kiel legomoj⁹

spiri* (*ntr*) enigi kaj eligi aeron en la plumojn tra nazo aŭ buŝo⁵

spirito* senmorta homa animo; nevidebla kaj netuŝebla estaĵo⁵

spiti (*tr*) montri al iu, ke oni kontraŭas aŭ deziras kontraŭi ĝin por plezuro⁹

splito disfenditaĵo aŭ disrompaĵo⁹

spongo ilo por helpi purigadon, per kiu oni uzas sapon kaj frotas⁹

sporto korpaj ekzercoj aŭ ludoj por plezuro kaj korpa bonstato⁸

sprita montranta mensan viglon⁸

spuro postsigno (signo de io pasinta aŭ okazinta: piedsigno montras, ke iu paŝis)⁹

stacio* haltejo kun servoj, kie publikaj veturiloj haltas dum iom da tempo⁴

stadion difinita grado en ia evoluado⁹

stadiono sportejo kun loko por ege granda kvanto da rigardantoj⁹

stalo loĝejo por brutoj⁷

stameno vira organo de floro⁹ **b**→

stampo speco de oficiala identiga marko⁸

standardo flago kiel portanto de ideoj militistaj, religiaj, naciaj aŭ partiaj⁷

stango ĉiaspeca, multe pli longa ol dika, peco el ligno aŭ metalo (fosto, masto, paliso, ŝtupo; bastono, vergo)⁸

stano griza, facile fandebla metalo (*Sn*)⁹

stari* (*ntr*) resti vertikale sur la piedoj; resti senmove²

starti (*tr*) ekkuri, ekfunkcii⁹

stato* maniero de io aŭ iu esti rilate al ĝiaj ĉefaj ecoj⁴

statuo skulptaĵo de homo aŭ besto en sama aŭ preskaŭ sama grandeco de la originalo⁹ **b**→

statur alteco de homo⁹

stelo* luma punkto en la nokta ĉielo; figuro kun kvin aŭ pli da pintoj⁵

sterko nutraĵo por la grundo ĝenerale el besta aŭ vegetala deveno⁹

sterni (*tr*) larĝigi, ebenigi; kuŝigi, faligi⁷

stilo maniero verki, fari artaĵon⁸

stomako interna organo, kie okazas digestado⁷

stranga* miriga pro malordinareco⁶

strato* vojo inter konstruaĵoj en urbo aŭ vilaĝo⁴

streĉi* (*tr*) tiri ŝnuron aŭ ion similan al du kontraŭaj flankoj, tiel ke ĝi iĝu rigida⁶

streko parto de linio sur surfaco

(streko: —; —*speranto*—)⁷

strigo nokta rabobirdo

(*Strix*)⁹

striki (*ntr*) ĉesigi la laboron por trafi celon, kiel pli alta salajro⁸

strio larĝa streko; bendo⁸

strukturo maniero, laŭ kiu estas kunaranĝitaj la diversaj partoj de tutaĵo⁸

struto la plej granda birdo

(*Struthio*) havanta longajn kolon kaj kruojn, kiu kuras rapide⁹

studento studanto en supera lernejo⁸

studi* (*tr*) science esplori; diligente labori por akiri la posendon de ia scienco⁵

stulta malsaĝa⁷

stumpo nedifektita restaĵo el fortranĉita membro; mallonga parto restanta el io⁸

sub* vorteto por indiki pozicion de io rilate al alia, kiu estas pli alte tuŝante aŭ ne (porti ion sub la brako; muso kuras sub la lito)¹

subita* tute rapide kaj surprize okazanta⁶

subjekto la aganto; parto de propozicio, kiu indikas tiun, kiu agas aŭ estas en iu stato (en “la patro donis al mi dolĉan pomon” la *patro* estas la subjekto)⁹

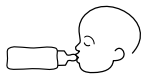
substanco ĉiu aparta speco de materio⁹

substantivo vorto esprimanta personon, estulon, objekton, aferon aŭ ideon⁹ (**v**) -o

subtila (io) esprimanta aŭ montranta plej delikatajn malsamojn; (iu) kapabla rimarki la plej delikatajn malsamojn; (io) tre delikata⁹

subtrahi (*tr*) maladiĉi ($7 - 4 = 3$)⁹

suĉi (*tr*) eltiri fluadon el io per la buŝo⁹

sudo* unu el la kvar geografiaj ĉefpunktoj⁶ (**b**) pĝ xx

suferi* (**x**) senti doloron korpan aŭ mensan; sperti malfeliĉaĵon, malagrablaĵon⁴

sufiĉa* estanta en tia kvanto, kia estas bezona⁴

sufoki (*tr*) malhelpi la spiradon⁸

sukcesi* (*ntr*) havi aŭ trafi feliĉan rezulton⁵

sukero* dolĉa substanco trovata en mielo, fruktoj kaj iuj vegetaloj (pura sukero estas blanka kaj uzata en kuirejo)⁴

suko nutra fluaĵo precipe el fruktoj⁷

sulko longforma fosaĵo farita per plugilo en la tero; longforma kavaĵo⁹

sumo* rezulto de adicio (5 estas la sumo de 3 kaj 2); difinita kvanto da mono⁵

suno* tio, ĉirkaŭ kio la
tero iras, ĝi kreas tagon
pro ĉeesto kaj nokton
pro malĉeesto; la sunaj radioj³

super* prep. por indiki: pozicion
de io rilate al alia, kiu estas pli
malalte ne tuŝante; pozicion, kies
forto, grado aŭ rango estas pli
alta ol tiu de alia (saliko staras su-
per la rivero; regi super princoj)¹

suplemento aldonajo⁹

supo* plejparte likva manĝajo⁶

supozi (*tr*) dumtempe akcepti ion
kiel veran aŭ eblan, ne posedante
pruvojn tute certajn⁷

supro* supra parto, plej alta ek-
stremo de io⁴

sur* ¹

surda* kripla, ne aŭdanta aŭ nebo-
ne aŭdanta⁶

surfaco la ekstera parto de iu kor-
po⁸

surprizi (*tr*) mirigi per sia nea-
tenditeco; alveni, kiam oni ne
atendas⁷

surtuto longa vesto sur la aliaj⁹

suspekti (*tr*) supozi, diveni, sen
certa pruvo, ke iu estas kulpas;
opinii ion sen certa pruvo⁸

susuri (*ntr*) brui malforte (venteto
susuras inter la arboj)⁹

svati (*tr*) sin proponi aŭ proponi
iun al alia persono kiel edzon aŭ
edzinon⁹

sveni (*ntr*) perdi dum kelkaj mo-
mentoj la konscion kaj sinmovon⁸

svingi (*tr*) moveti ion rapide kaj
ripete; ĉiudirekten rapide skuadi⁸

ŝafo* besto (*Ovis*) utila
por lano kaj viando⁵

ŝajni* (*ntr*) ekstere aspekti simile
al io alia, tiel, ke povas okazi aŭ
efektive okazas interkonfuzo kaj
eraro²

ŝakalo rabobesto (*Ca-
nis aureus* kaj aliaj)
simila al hundo⁹

ŝanceli (*tr*) movi tien kaj reen ion
por ĝin faligi aŭ renversi⁹

ŝanco* ebleco de sukceso⁶

ŝanĝi* (*tr*) anstataŭigi ion per io
alia; aliigi la staton de io, trans-
formi ion³

ŝargi (*tr*) provizi aparaton (meti
pafaĵon en ian ajn pafilon ktp)⁸

ŝargo* pezaĵo portata⁶

ŝati* (*tr*) alte taksi la valoron aŭ
gravecon de io; volonte uzi ion,
fari ion⁵

ŝaŭmo likvaĵo kun multege da etaj
vezikoj⁹

ŝelo malmola ekstera
parto de io interne pli
mola⁸

ŝerci* (*ntr*) diri aŭ fari ion neseri-
oze, celante amuzi kaj ridigi⁶

ŝi* vorteto por montri inan ulon
(mi vidis Anan, ŝi estas alta)¹

ŝinko salita aŭ fu-
majita parto de
porka kruro⁹

ŝipo* iom

granda

veturilo

por veturi sur akvo⁴

ŝiri* (*tr*) rompi ion, forte tirante⁶

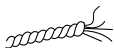
ŝirmi (*tr*) kaŝi iun aŭ ion kontraŭ malbonaĵo; protekti⁷

ŝlosi* (*tr*) fermi per seruro⁵ ŝlosilo:

ŝmiri (*tr*) meti sur ion iom da substanco, kiu algluas⁸

ŝnuro* longa plektaĵo el fadenoj⁶

ŝoforo profesia kondukisto de aŭto aŭ de alia veturilo⁸

ŝoveli* (*tr*) forpreni ian materion per ŝovelilo aŭ per io simila⁶ **b**→

ŝovi (*tr*) puŝi ion glitigante ĝin sur supraĵo, sur kiu ĝi kuŝas⁸

ŝpari (*tr*) kolekti provizon de io, precipe de mono, danke al modera elspezo aŭ uzo⁷

ŝpini (*tr*) fari fadenon per tordado⁹

ŝpruci (*ntr*) rapide, salte kaj fortege elflui eksteren⁹

ŝranko* alta meblo kun pordo(j) kaj bretoj aŭ hokoj por konservi domajn aĵojn⁶

ŝraŭbo ilo el metalo kun pluraj utiloj ofte uzata por fiksi pli firme ol per najlo⁸

ŝrumpi (*ntr*) malŝveli, malkreski pro sekeco, maljuneco ...⁸

ŝtalo tre malmola metalo el fero (Fe + C)⁸

ŝtato* organizita socio kun propra teritorio kaj registaro⁵

ŝteli* (*tr*) kaŝe forkapti por si posedaĵon de aliulo⁵

ŝtipo mallonga dika peco da ligno⁹

ŝtofo teksaĵo de aparta speco, por aparta uzo⁸

ŝtono* malmola pli malpli granda minerala aĵo⁴

ŝtopi (*tr*) fermi truon, plenigante ĝin per ia substanco⁷

ŝtrumpo* sakforma ĝisgenua piedvesto trikita⁶

(ŝtrumpeto)

ŝtupo* ĉiu el sinsekvaj tabuloj aŭ bastonoj uzataj por supreniri aŭ mal-supreniri⁵ (ŝtuparo **b**→)

ŝuldi (*tr*) devi pagi iun sumon⁷

ŝultro parto de la korpo ĉe la kolo, kiun oni povas uzi por apogi ion⁷

ŝuo* piedvesto kun solidida plandumo, taŭga por uzo eksterhejma⁶

ŝuti (*tr*) elglitigi substancon nefluidan (uzata por multaj apartaj, iom malgrandaj eroj, kiel seka sablo aŭ greno)⁸

ŝveli (*ntr*) plidikiĝi, pligrandiĝi⁷

ŝvito likvaĵo sur la haŭto pro laboro, sporto ...⁷

T

tabako folioj de vegetalo (*Nicotiana*) preparitaj por fumado⁷

tabelo aranĝo de informoj laŭ vicoj horizontalaj (linioj) kaj vertikalaj (kolumnoj) por faciligi la legadon⁷

tablo* meblo (tabulo kun kruoj) por manĝi, skribi ...³

tabulo* longa, ne tre dika, plata peco el ligno aŭ el alia materialo⁶

tago* daŭro de ĉirkaŭ 12 horoj, de leviĝo ĝis subiro de la suno; periodo dum la Tero (aŭ alia planedo) faras unu kompletan turnon ĉirkaŭ sia akso²

tajli doni formon al io, disigante pecetojn aŭ erojn el ĝi⁸

tajloro homo, kies metio estas fari vestojn⁸

tajpi uzi klavojn de maŝino por skribi⁹

taksi (*tr*) difini la valoron de iu aŭ io (kiel oni vin taksas, tiel oni vin regas)⁷

takto regula perioda movado en muziko⁹

talio parto de la homa korpo⁹ ➞

tamen* vorto esprimanta ian kontraŭecon (kvankam li estas riĉa, tamen li ne estas feliĉa; mi ne scias la hispanan lingvon, sed per helpo de vortaro mi tamen komprenis vian leteron)¹

tapeto teksaĵo, papero aŭ io simila, per kiu oni tegas la murojn de ĉambro⁹

tapiŝo teksaĵo, foje delikata, por kovri plankon aŭ meblon⁷

tarifo difinita prezaro pri komercaĵoj, laboroj, servoj, impostoj⁹

tasko ordonita servo farenda en difinita tempo; difinita laboro aŭ servo⁷

taso* malgranda trinkujo por trinkado de varmaj trinkaĵoj, precipe kafo aŭ teo⁶ ➞

taŭga* tute bona por iu celo⁶

teatro arto pri verkado kaj aranĝado de rakontoj prezentotaj de aktoroj aŭ pupoj; teatrejo⁸

tedi (*tr*) kaŭzi lacecon kaj malagrablecon pro trodaŭro sen ŝanĝoj aŭ okazaĵoj⁸

tegi (*tr*) kovri ĉiuflanke, tiel ke la kovraĵo fariĝas parto de la kovrita aĵo⁸

tegmento* supera tegaĵo de domo, ordinare el tegoloj⁶

tegolo diversforma maldika plato el kuirita tero, uzita por tegmento⁹

teĥniko tuto da metodoj de arto, metio aŭ industrio⁹

teksti (*tr*) dense interkrucigi fadeojn por fari ŝtofon⁷

teksto skribaĵo (parto de folio(j) aŭ libro, kiun oni povas legi)⁹

telefono* aparato por interparolado je distanco⁶

telegrafo aparato por transsendi per videblaj aŭ skribitaj signoj sciigojn ĝis granda distanco⁷

telegramo sciigo sendita per telegrafo⁸

telero* kvazaŭ plata ujo por manĝi⁵

televidi rigardi filmojn transsendatajn je grandaj distancoj per ondoj⁹

temo tio, pri kio oni parolas, skribas, verkas, pensas⁷

temperaturo fizika grando, kiun oni mezuras per termometro⁸

tempesto forta pluvo kun fortega vento⁸

tempo* fizika grando, kiun oni mezuras per horloĝo²

tendenco daŭra inklino al io⁹

tendo kovraĵo el tolo aŭ felo, starigita sur stangoj, ĝi estas ŝirmilo kontraŭ vento, pluvo, suno⁸

tenera elmontranta aman, mildan atenton⁹

teni* (*tr*) havi en la mano(j); restigi²

tenti (*tr*) instigi iun al malpermesita, danĝera, aŭ malbona ago⁷

teo* trinkaĵo preparita el folioj de tearbo (*Camellia sinensis*) en varmega akvo⁶

teorio rezonado aŭ klarigo, kiam tute ne estas aplikado⁸

teraso alta ebena teramaso, por ĝui belan vidaĵon⁹

tereno difinita terspaco⁸

teritorio parto de tersurfaco posedanta klarajn limojn, ĝi apartenas al iu ŝtato aŭ urbo⁹

termometro instrumento por mezuri la gradon de varmo⁹

terni (*ntr*) subite rapide kaj brue elspiri tra la nazo, tiel forte ke la kapo kaj iomete la korpo moviĝas⁹

tero* la planedo, sur kiu la homoj loĝas; ekstera parto de tiu planedo²

terpomo manĝebla radiko de terpomojo (*Solanum tuberosum*) (ter/pom/o)⁷ (apud estas saketo kun fritita terpomo)

teruro* grandega timo⁵ vizaĝo de teruro

testudo malrapida besto (*Testudo* kaj aliaj), kies korpo estas en kornea ŝelo⁹

tia* de tiu kvalito; tiuspeca¹

tial* pro tiu kaŭzo¹

tiam* en tiu tempo¹

tie* en tiu loko¹

tiel* en/per tiu maniero; en tiu grado¹

ties de tiu(j); apartenanta al tiu(j)⁹

tigo parto de nelignaj vegetalo (branĉeto)⁹

tigro rabobesto, grandega kato kun strioj (*Panther tigris*)⁹

tikli (*tr*) kaŭzi ridon
per delikataj kaj ri-
petaj ektuŝoj de iuj
partoj de la korpo⁹

timi* (*tr*) senti malagrablan senton
pro efektiva aŭ imaga danĝero,
kiun oni deziras eviti³

tinkturo fluaĵa substanco por kolo-
rigi teksaĵojn aŭ fadenojn⁹

tinti (*ntr*) fari sonon, kiel de du
glasoj, kiuj frapas unu kontraŭ la
alia⁹

tio* tiu afero/aĵo¹

tiom* en tiu kvanto¹

tipo ideala modelo; modela peco
laŭ kiu oni fabrikas similajn pe-
cojn; litertipo⁸

tiri* (*tr*) movi ion aŭ iun al si, ne
ŝanĝante sian lokon; movi ion kun
si aŭ post si, irante antaŭen³

titolo honora nomo montranta ran-
gon, postenon, oficon; surskribo
metita sur libro, gazeto, artikolo,
ĉapitro⁷

tiu* montra pronomo (tiu estas
mia amiko; kiu vivos, tiu vidos)¹

toleri (*tr*) ne kontraŭstari al io,
kion oni ne aprobas aŭ kio ĝenas
aŭ suferigas, kvankam oni ka-
pablas malhelpi ĝin⁷

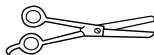
tolo* teksaĵo farita el lino aŭ ko-
tono⁶

tomato frukto de toma-
tujo (*Lycopersicon*) mu-
lte uzata en salatoj⁹

tombo fosaĵo en tero aŭ ŝtona loko,
kien oni metas mortinton⁷

tondi* (*tr*) for-
tranĉi per ton-
dilo aŭ per io simila⁵

tondro bruego el ĉielo akompa-
nanta fulmon⁷

tono pura muzika sono; koloro aŭ
voĉo delikate aparta de alia⁸

tordi (*tr*) turni teksaĵon aŭ flekse-
blan objekton per ĝiaj ekstremoj
laŭ kontraŭaj direktoj⁸

torento rapida fluo de akvo en
kruta rivero⁹

torto⁹

tra* prepozicio, kiu indikas lokon:
en kiu iu movo komenciĝas ĉe
unu ekstremo kaj atingas la
alian; en kiu pasas iu movo, kiu
komenciĝis antaŭ ĝi kaj daŭras
pluen (ĝi saltis tra la fenestro)¹

tradicio transdonado de kutimoj
kaj konoj de unu generacio al
alia⁹

traduki (*tr*) transigi iun tekston aŭ
parolon de iu lingvo en alian⁷

trafi* (*tr*) atingi per ĵetita aĵo aŭ
per sia propra korpo ion celitan;
atingi⁵ b→

trafiko ago iri kaj veni
sur vojoj kaj stratoj⁹

tragedio ege malfeliĉa okazaĵo; te-
atraĵo, kun malĝoja fino⁹

tragika tragedia⁹

trajno vagonaro (aro da vagono)⁸

trajto linio de la vizaĝo; eco de ka-
raktero⁸

traktato kontrakto inter ŝtatoj⁹

trakti (*tr*) diskuti pri la kondiĉoj de iu afero por finveni al interkonsento; agi, konduti iamaniere al iu aŭ io (trakti afable la gaston)⁸
traktoro veturilo kun motoro por kampokulturo⁸

tramo eta vagonaro sur urbaj stratoj⁹

tranĉi* (*tr*) dividi aĵon en partojn aŭ forigi el ĝi partetojn per akra ilo⁴

trankvila* agitata de neniaj zorgoj³

trans* prepozicio por indiki lokon je la alia flanko de io; indiki, ke oni pasis sur aŭ super io por atingi tiun lokon (la popoloj loĝantaj trans la maro)¹

tre* vorteto por diri "en alta grado, forte" (tre rapide iri)¹

trejni (*tr*) instrui kaj ekzerci por atingi certan kapablon⁹

tremi* (*ntr*) esti movata tien kaj reen per etaj sinsekvaj skuoj (tremi pro frosto, pro timo)⁶

trempi (*tr*) meti ion en akvon aŭ alian fluaĵon⁸

treni (*tr*) pene tiri post si⁸

trezoro amaso da multvaloraj objektoj; io tre valora, tre ŝatinda⁸
tri* ³¹

triangulo figuro kun tri anguloj kaj tri rektaj linioj⁸

tribunalo unu juĝisto aŭ pluraj juĝistoj kune juĝantaj; juĝejo⁸

triki (*tr*) fari ŝtofon (similan al reto) plektante fadenojn per vergetoj⁹

trikoto trikita teksaĵo aŭ vesto⁸

trinki* (*tr*) preni fluaĵon en la buŝon kaj gluti³

tritiko greno (*Triticum*) el kies faruno oni bakas blankan panon⁷

tro* vorteto por diri "pli ol sufiĉe", "pli ol necese", "pli ol konvene"¹

trompi* (*tr*) intence erarigi iun⁶

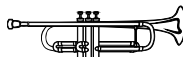
trotuaro parto de vojo destinita por piedirantoj, apud la vojo destinita por veturiloj⁸

trovi* (*tr*) ekvidi ion, kion oni serĉas; ekvidi ion per okazo⁶

trudi (*tr*) devigi iun fari ion kontraŭvole⁹

trumpeto muzika blovinstrumento, ĝenerale el kupro⁹

trunko la ĉefa ligna parto de arbo⁸

truo* malplenaĵo, kavo en io⁵

trupo grupo de artistoj el sama teatro, dancgrupo ...⁹

tualet* tuto de la objektoj, per kiuj oni sin vestas⁶

tubero bulforma ŝvelaĵo sur aŭ en korpo; dika firma ŝvelaĵo de tigo aŭ radiko (terpomo estas tubero)⁹

tubo longa, kava ilo por
trairo de akvo, aero aŭ
alia fluaĵo⁷

tufo densa aro da maldikaj kun-
kreskantaj aĵoj (tufo da haroj,
herboj, floroj ...) ⁹

tuj* vorteto por diri "senprokraste
post tiu momento" (mi tuj for-
iras) ¹

tuko* peco da teksaĵo uzata por
iu celo (nastuko, litotuko, ban-
tuko) ⁶

tumulto malorda kaj brua malkvi-
etiĝo de homamaso ⁹

tunelo subtera vojo tra monto;
subakva vojo tra maro ⁹

tuno mil kilogramoj ⁹

turismo vojaĝado aŭ ekskursado
por plezuro aŭ sporto ⁹

turisto homo turismanta (vojaĝan-
ta por plezuro aŭ sporto) ⁹

turmenti (*tr*) suferigi iun per kru-
elaj korpaj aŭ moralaj suferoj ⁸

turni* (*tr*) movi ion ĉirkaŭ ĝia
akso; ŝanĝi direkton per movo ³

turo tre alta, ne tre vas-
ta konstruaĵo, plej ofte
ronda aŭ kvadrata ⁷

tusi* (*ntr*) subite elspiri, kun sono
pro malsano aŭ ĉar io estas en la
gorĝo ⁶

tuŝi* (*tr*) meti la fingrojn aŭ ian
parton de la korpo al io aŭ iu; fari
ŝanĝojn en io ⁴

tuta* senmanka; rigardata en sia
kompleto ²

U

-u* finaĵo por verboj, kiam temas
pri peto aŭ ordono (fermu la
pordon!) ⁰

-uj* vortparto por indiki: objek-
ton, kiu entenas tute en si pli
malpli grandan kvanton da aliaj
objektoj (sukerujo); vegetalon,
kiu donas la fruktojn montritajn
per la radiko (pirujo) ⁰

-ul* vortparto por indiki vivan-
tan estaĵon, kies grava eco estas
esprimita per la radiko (junulo,
mensogulo, riĉulo ...) ⁰

-um* vortparto sen difinita senco
(plenumi, sapumi, brakumi, ak-
vumi) ⁰

ungo* malmola par-
to ĉe la ekstremo ¹¹
de homaj aŭ bestaj fingroj ⁶

uniformo kostumo, kies formo aŭ
koloro estas samaj por ĉiuj anoj
el la sama grupo ⁹

unika sola en sia speco; senkom-
para, sensimila ⁹

universala koncernanta ĉiujn; taŭ-
ga por ĉiuj ⁹

universitato altlernejo ⁹

unu* ¹

urbo* iom granda aro da domoj,
aranĝitaj laŭ pluraj stratoj ³

urĝi (*tr*) vigle plirapidigi; postu-
li tujan agon; (*ntr*) esti ne pro-
krastebla ⁷

urso granda besto (*Ursus*) kun dika hararo sur la tuta korpo⁸

-us* finaĵo por verboj, kiam estas kondiĉo, supozo, deziro aŭ temas pri tre ĝentila peto (mi ŝatus naĝi tien; ĉu vi legus tion?)⁰

utila* bona por uzado; iel oportuna, taŭga⁴

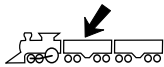
uzi* (*tr*) preni ion kiel rimedon aŭ ilon; agi per io³

V

vadi (*ntr*) paŝi en malprofunda akvo aŭ en mola substanco, koto, neĝo, sablo ...⁹

vagi (*ntr*) sencele iri de loko al loko⁹

vagono* veturilo por pasaĝeroj aŭ varoj⁴

(**v**) lokomotivo

vakcino substanco por malpermesi akiron de iu malsano, ĝi estas trinkita aŭ injektita⁸

vakso substanco per kiu la abeloj kreas siajn ĉelojn; similaj substancoj uzataj de la homoj por pluraj celoj⁹

valida prezentanta la laŭleĝajn kondiĉojn postulatajn⁹

valizo portebla ujo por vojaĝoj⁷

valo* malalta vasta tero inter montoj⁶

valoro* grado, je kiu iu aŭ io estas ŝatata pro siaj kvalitoj; sumo, je kiu io estas mone taksata³

vana senutila; ne produktanta efikan rezulton; neefektiva⁷

vango* flanko parto de la vizaĝo⁶

vanta (*io*) ne valoranta atenton aŭ prizorgon, pro sia malgraveco; (*iu*) amanta posedi kaj montri bagatelojn⁹

vaporo* akvo kiel gaso⁵

varii (*ntr*) ade ŝanĝi laŭ iu maniero; ŝanĝi la valoro⁸

varma* havanta altan temperaturon (per varmo oni kuiras; per varmo akvo bolas)³

varo komercaĵo⁸

varti (*tr*) gardi kaj zorgi estulon, kiu bezonas helpon pro sia juneco⁹

vasta* havanta grandajn dimensiojn⁵

vato kotono kombita kaj premita uzata ekzemple por bandaĝo⁷

vazo kia ajn ujo destinita por enteni solidon aŭ likvaĵon⁷

ve! ekkria vorteto esprimanta plendon pro malfeliĉo⁷

vegetalo kreskaĵo el semo aŭ planto⁹

vegetara neniam manĝanta vianon aŭ ion alian el besto⁹

vejno tubeto per kiu la sango iras tra la korpo⁹

veki* (*tr*) ĉesigi ies dormon⁴

velki (*ntr*) sensukiĝi; senfortiĝi, kadukiĝi⁸

velo granda forta tuko, fiksita ĉe la mastoj por kapti la venton⁸

veluro silka, kotona aŭ lana ŝtofo kun molaj mallongaj haroj⁹

vendi* (*tr*) fordoni kontraŭ mono⁴

vendredo* tago de la semajno inter ĵaŭdo kaj dimanĉo⁵

veneno mortiga substanco, produktita de iuj bestoj aŭ kreita de la homo⁸

venĝi (*tr*) pagi malbonon per malbono⁹

veni* (*ntr*) moviĝi tien, kie estas la persono, kiu parolas, aŭ al kiu oni parolas; atingi difinitan lokon, kien oni intencis iri²

venki* (*x*) superi malamikon en batalo, milito; superi konkuranton; transpasi baron⁶

vento* pli malpli rapida movado de la aero³

ventro parto de la korpo, en kiu estas la stomako kaj la intestoj⁷ (**v**) graveda

vera* laŭ la realo; ne trompanta³

verbo vorto esprimanta agon aŭ staton⁸ (**v**) -i, -as, -is, -os, -u, -us

verda* kun koloro de folio el viva arbo⁴

vergo longa, rekta fleksebla branĉeto; mallonga metala stango⁸

verko* arta aŭ scienca produkto farita per penso kaj imago (libro, rakonto, poemo, pentraĵo, muzikaĵo, skulptaĵo ...)⁵

vermo senpieda besteto (*Helminthes*)⁷ **b**→

verso unu linio de poeziaĵo⁷

verŝi (*tr*) fluigi fluaĵon el ujo⁷

vertico punkto, la origino de du rektaj linioj de figuro⁹

vertikalo direkto de la muroj de domo, de pendolo, kiu haltis⁹

verto supro de kapo⁸ **b**→

veruko malgranda elkreskaĵo de la haŭto⁹

vespero* ³

vespo insekto (*Vespa*)

iom simila al abelo,

kun venena pikilo⁹

vesto* ĉio, per kio oni kovras la korpon³ (**v**) kalsono, pantalono, ĉemizo ...

veŝto vesto sen manikoj, portata sub jako⁸

vetero* stato de la aero⁴ (**v**) pluvo, neĝo, tempesto ...

veti (*x*) riski sumon en ludo; interkonsenti pri monsumo, kiun la malpravanto devos pagi al la pravanto⁹

veturi* (*ntr*) iri sed per alia rimedo ol per piedoj² (**v**) aŭto, aviadilo, biciklo, ŝipo ...

veziko globa sako en la korpo; eta globo kun maldika flueca haŭto,

kaj entenanta aeron aŭ gason⁹

vi* vorteto por indiki la persono(j)n, al kiu(j) oni parolas¹

viadukto ponto trans tera vojo⁹

viando* karno de besto, kiel manĝaĵo⁶

vico* sinsekvo da personoj aŭ objektoj aranĝitaj laŭ unu linio, unu apud aŭ post alia⁶

vidi* (*tr*) senti per la okuloj, rimarki la bildojn de objektoj²

vidvo viro, kies edzino mortis⁸

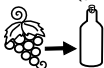
vigla* agema; rapidaga⁶

viktimo tiu, al kiu okazis malbonaĵo⁹

vilaĝo* malgranda aro da domoj en kamparo, montaro aŭ alia loko for de urbo⁴

vindi (*tr*) ĉirkaŭvolvi per tuko (pro vundo; bebon)⁹

vin* alkohola trinkaĵo el vinberoj⁵

vintro* la plej malvarma sezono⁴

violo malalta vegetalo (*Viola*) kun belaj ofte bluaj floretoj⁷

violono muzikinstrumento apogita ĉe la kolo, kun kvar kordoj⁹

vipo batilo: ŝnuro aŭ rimeno kaj tenilo⁹

virga tiu, kiu ankoraŭ ne havis seksan interrilaton⁹

viro* homo aŭ besto, kiu kune kun virino produktas idon² (**v**) -in-, graveda, sekso

virto konstanta emo fari bonon; ĉiu el la apartaj bonaj inklinoj de la animo⁸

viŝi* (*tr*) purigi objekton, frotante ĝin per tuko aŭ per simila maniero⁶

vito vinberujo⁸

vitro* malmola, travidebla, rompebla substanco uzata por fari plurnajn aĵojn⁴

vivi* (*ntr*) esti inter naskiĝo kaj morto; sin movi, spiri, manĝi ktp²

vizaĝo* antaŭa parto de la homa kapo³

viziti* (*tr*) iri por vidi iun hejme; iri por vidi ion⁵

voĉo* sono de parolo, kanto aŭ krio⁵

vojaĝi* (*ntr*) iri, veturi por atingi malproksiman urbon aŭ landon³

vojo* strio sur la tero, sur kiu oni iras de unu loko al alia²

voki* (*tr*) per laŭta voĉo peti iun veni⁴

voli* (*tr*) havi deziron aŭ decidon pri io aŭ iu (mi volas naĝi hodiaŭ)²

volonta* faranta ion kun ĝojo, laŭ sia propra volo⁶

volumeno mezuro de la spaco okupata de objekto⁹

volumo parto de libro en aparta broŝuro aŭ bindaĵo⁹

volvi* (*tr*) plurfoje ĉirkaŭmeti ion flekseblan ĉirkaŭ io alia⁶

vomi (x) elĵeti tra la buŝo enhavon de la stomako⁹

vorto* la plej malgranda parto de parolo, tio estas, sono aŭ skribita sono kun signifo²

vosto* posta parto de la korpo de birdoj aŭ aliaj bestoj; pendanta aĵo en la ekstremo de la dorso de iuj bestoj⁶

vualo peco de ŝtofo, uzata por kaŝi, kovri ion, precipe la vizaĝon de virinoj⁸

vulkano monto, kiu povas elĵeti likvajn ŝtonojn⁹

vulpo besto ruĝeta (*Vulpes*), kuzo de la hundo⁸

vulturo granda birdo (*Vultur*) kun nuda kolo kaj vizaĝo, nutranta sin de putraĵo⁹

vundo* difekto de la korpo kaŭzita de frapo el kiu fluas sango⁶

2

zinko metalo uzata por kovri tegmentojn (*Zn*)⁹

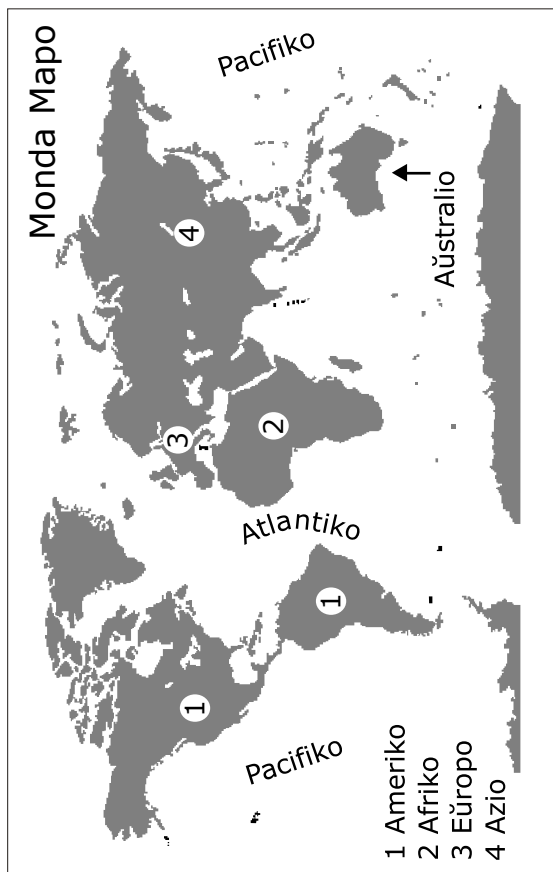
zono strio el ŝtofo, ledo ktp por ĉirkaŭigi la talion⁷

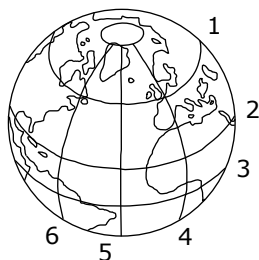
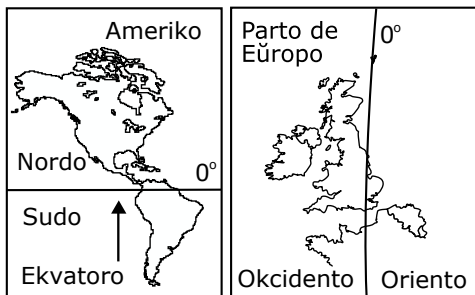

zoologio scienco pri la bestoj⁹

zorgi* (x) pensi pri rimedoj por certigi bonan staton de io; serioze direkti sian atenton kaj aktivecon al bono de iu; maltrankviliĝi pro necerteco aŭ dubeco de io⁴

zumi (*ntr*) aŭdigi daŭran, malakran bruon, kiel faras iuj insektoj⁹

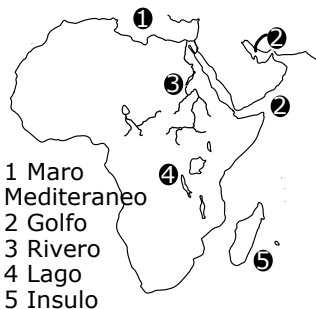

Latitudo:

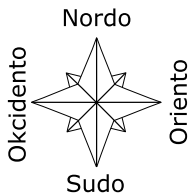
- 1 50° Nordo
- 2 $23,4^{\circ}$ Nordo
- 3 Ekvatoro 0°

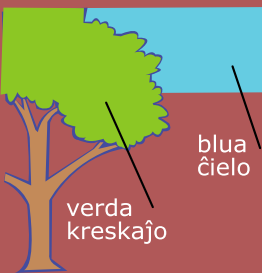
Longitudo:

- 4 0°
- 5 30° Okcidento
- 6 60° Okcidento

- 1 Maro Mediteraneo
- 2 Golfo
- 3 Rivero
- 4 Lago
- 5 Insulo

blua
ĉielo

verda
kreskaĵo

nigra
hararo

bruna
haŭto

griza
kaskedo

blonda
hararo

blanka
ĉemizo

ruĝa
kolbaso

flava
spico

ISBN 978-85-60661-05-3

9 788560 661053

RETA VORTARO

<http://reta-vortaro.de/>
Esperanta vortaro kun
tradukoj al diversaj lingvoj

<http://kurso.com.br/>

Multimedia komputilprogramo
en via lingvo por
Vindozo kaj Linukso